Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija

Kultūros raiškos įvairovė

Konvencija dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo. Veiklos gairės

Jungtinių Tautų
Švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Kultūros raiškos įvairovė

Konvencija dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo. Veiklos gairės

2016

Leidinį parėmė

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Redaktorės ir vertėjos **Margarita Gaubytė** ir **Milda Valančiauskienė**
Viršelio dailininkas **Jonas Liugaila**

Jungtinių Tautų
Švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Lietuvos nacionalinė
UNESCO komisija

Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija
Šv. Jono g. 11, 01123 Vilnius
Tel. (8 5) 210 73 40
www.unesco.lt
www.facebook.com/UNESCO.LT

© Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija
© Viršelyje panaudota nuotrauka iš „Menų spaustuvės“ archyvo

Turinys

1. Konvencija dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo 4

2. Veiklos gairės 23

- Priemonės, skirtos kultūros raiškai skatinti 24
- Kultūros raiškos apsaugos priemonės – Ypatingi atvejai 27
- Dalijimasis informacija ir skaidrumas 30
  - Priedas: Ketverių metų periodinių ataskaitų apie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo priemones pagrindiniai reikalavimai 33
- Švietimas ir visuomenės informavimas 49
- Pilietinės visuomenės vaidmuo ir dalyvavimas 52
  - Priedas: Leidimo pilietinės visuomenės atstovams dalyvauti Konvencijos valdymo organų posėdžiuose kriterijai 54
- Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas 55
- Kultūros integravimas į darnų vystymąsi 56
- Vystomasis bendradarbiavimas 59
- Partnerystės sąlygos 63
- Besivystančioms šalims sudaromos palankesnės sąlygos 66
- Tarptautinio kultūros įvairovės fondo išteklių naudojimo gairės 72
- Keitimasis informacija, jos analizė ir sklaida 80
- Konvencijos matomumo ir sklaidos užtikrinimo priemonės 83
- Konvencijos emblemos naudojimo gairės 86

3. Konvencijos įgyvendinimo skaitmeninėje aplinkoje veiklos gairės 91

Konvencija dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinė konferencija 2005 m. spalio 3–21 d. Paryžiuje vykusioje 33-iojoje sesijoje,

patvirtindama, kad kultūros įvairovė yra žmonijos išskirtinė savybė;

suvokdama, kad kultūros įvairovė yra bendras žmonijos paveldas ir kad ją reikia branginti bei išsaugoti visų labui;

žinodama, kad kultūros įvairovė sukuria turtingą ir įvairiapusį pasaulį, kuriame daugėja pasirinkimo galimybių, ugdomi žmonių gebėjimai ir žmogiškosios vertybės, ir kad dėl šių priežasčių kultūros įvairovė yra pagrindinis bendruomenių, tautų ir valstybių darnaus vystymosi akstinas;

primindama, kad kultūros įvairovė, klestinti demokratijos, tolerancijos, socialinio teisingumo ir abipusės tautų bei kultūrų pagarbos aplinkoje, yra būtina taikai ir saugumui užtikrinti vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais;

pažymėdama, kad kultūros įvairovė yra labai svarbi, siekiant visiškai įgyvendinti Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose visuotinai pripažintuose dokumentuose įtvirtintas žmogaus teises bei pagrindines laisves;

pabrėždama būtinybę integruoti kultūrą, kaip strateginį elementą, į nacionalines ir tarptautines plėtros politikos sritis bei į tarptautinį vystomąjį bendradarbiavimą, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų tūkstantmečio deklaraciją (2000 m.), kurioje didelis dėmesys skiriamas skurdo panaikinimui;

atsižvelgdama į tai, kad kultūros formos kinta laike ir erdvėje ir kad šią įvairovę įkūnija tapatybės savitumas, gausa bei tautų ir visuomenės, iš kurių susideda žmonija, kultūros raiška;

pripažindama tradicinių žinių, kaip nematerialinės ir materialinės gerovės šaltinio, ypač vietinių tautų žinių sistemų, svarbą, jų teigiamą poveikį darniam vystymuisi bei poreikį jas tinkamai apsaugoti ir skatinti;

pripažindama būtinybę imtis priemonių, siekiant apsaugoti kultūros raiškos įvairovę, įskaitant jos turinį, ypač tais atvejais, kai kultūros raiškai gali grėsti išnykimas arba smarkūs neigiami pokyčiai;

pabrėždama kultūros svarbą socialinei sanglaudai bendrai, ypač jos įnašą gerinant moterų padėtį ir vaidmenį visuomenėje;

suvokdama, kad kultūros įvairovę stiprina laisva minčių raiška ir kad ją skatina nuolatiniai kultūrų mainai ir jų tarpusavio sąveika;

dar kartą patvirtindama, kad minties, raiškos ir informacijos laisvė bei žiniasklaidos priemonių įvairovė padeda kultūros raiškai klestėti visuomenėje;

pripažindama, kad kultūros raiškos įvairovė, įskaitant tradicinę kultūros raišką, yra svarbus veiksnys, asmenims ir tautoms suteikiantis galimybę reikšti mintis ir vertybes bei dalytis jomis su kitais;

primindama, kad kalbų įvairovė yra svarbi kultūros įvairovės dalis, ir *dar kartą patvirtindama,* kad švietimas atlieka pagrindinį vaidmenį saugant ir skatinant kultūros raišką;

atsižvelgdama į kultūros gyvybingumo, pasireiškiančio savo tradicinių kultūros raiškos formų kūrimo, skleidimo ir platinimo laisve bei galimybe naudotis šiomis formomis, siekiant užtikrinti savo pačių vystymąsi, svarbą visiems žmonėms, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis ir vietines tautas;

pabrėždama didelę kultūrų mainų ir kultūrinio kūrybingumo, ugdančių ir atnaujinančių kultūros raišką bei stiprinančių vaidmenį tų asmenų, kurie, siekdami užtikrinti visos visuomenės pažangą, dirba kultūros plėtros labui, reikšmę;

pripažindama intelektinės nuosavybės teisių svarbą remiant asmenis, dalyvaujančius kultūrinėje kūryboje;

būdama įsitikinusi, kad kultūrinė veikla, kultūrinės prekės ir paslaugos yra ekonominio ir kultūrinio pobūdžio, nes perteikia identitetą, vertybes ir prasmę ir todėl neturėtų būti manoma, kad jos turi vien tik komercinę vertę;

pažymėdama, kad nors globalizacija, kurią skatina sparti informacinių ir ryšių technologijų raida, ir sudaro naujas sąlygas suaktyvėjusiai kultūrų sąveikai, vis dėlto joje taip pat slypi pavojus kultūros įvairovei, ypač atsižvelgiant į atotrūkio tarp turtingų ir skurdžių šalių atsiradimo riziką;

suvokdama, kad UNESCO yra pavesta speciali misija užtikrinti pagarbą kultūros įvairovei ir rekomenduoti sudaryti tokius tarptautinius susitarimus, kuriuos gali būti būtina sudaryti siekiant skatinti laisvą žodinę ir vaizdinę minčių raišką;

atsižvelgdama į UNESCO priimtų tarptautinių dokumentų kultūros įvairovės ir kultūrinių teisių įgyvendinimo srityse nuostatas, ypač į 2001 m. Visuotinės deklaracijos dėl kultūros įvairovės nuostatas,

2005 m. spalio 20 *d. priėmė* šią Konvenciją.

I. TIKSLAI IR PAGRINDINIAI PRINCIPAI

1 straipsnis
Tikslai

Šios Konvencijos tikslai yra:

a) apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę;

b) sudaryti sąlygas kultūroms klestėti ir laisvai kultūrų sąveikai, kad būtų juntama abipusė nauda;

c) skatinti kultūrų dialogą, siekiant pasaulyje užtikrinti didesnio masto ir tolygesnius kultūrų mainus, kad būtų ugdoma pagarba kultūroms ir taikos kultūra;

d) skatinti kultūrinių ryšių plėtrą, kad tiesiant tiltus tarp tautų vyktų kultūrų sąveika;

e) skatinti pagarbą kultūros raiškos įvairovei ir šios įvairovės vertės suvokimą vietos, nacionaliniu bei tarptautiniu lygiais;

f) dar kartą patvirtinti kultūros ir vystymosi ryšio svarbą visoms šalims, ypač besivystančioms šalims, ir skatinti nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais vykdomą veiklą, kad būtų pripažinta tikroji šio ryšio vertė;

g) pripažinti išskirtinį kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų pobūdį, kadangi jos perteikia tapatybę, vertybes ir prasmę;

h) dar kartą patvirtinti, kad valstybės turi suverenias teises išsaugoti, priimti ir įgyvendinti politikos kryptis ir priemones, kurias jos mano esant tinkamas saugant ir skatinant kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje;

i) plėtojant partnerystę stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą ir solidarumą, ypač siekiant sustiprinti besivystančių šalių gebėjimą apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę.

2 straipsnis
Pagrindiniai principai

1. Pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms principas

   Apsaugoti ir skatinti kultūros įvairovę galima, tik jeigu užtikrinamos tokios žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, kaip žodžio, informacijos bei komunikacijos laisvė ir galimybė asmenims pasirinkti kultūros raiškos formą. Niekam neleidžiama šios Konvencijos nuostatų taikyti siekiant pažeisti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurios yra įtvirtintos Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje arba kurias užtikrina tarptautinė teisė, ar riboti šios Konvencijos taikymo sritį.

2. Suverenumo principas

   Atsižvelgiant į Jungtinių Tautų Chartijos nuostatas ir tarptautinės teisės principus, valstybės turi suverenią teisę priimti priemones ir politikos nuostatas, siekiant apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje.

3. Visų kultūrų lygiavertiškumo ir pagarbos visoms kultūroms principas

   Kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimas yra susiję su visų kultūrų lygiavertiškumo pripažinimu ir pagarba joms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų ir vietinių tautų kultūrą.

4. Tarptautinio solidarumo ir bendradarbiavimo principas

   Tarptautinis bendradarbiavimas ir solidarumas turėtų šalims, o ypač besivystančioms, sudaryti sąlygas vietos, nacionaliniu bei tarptautiniu lygiais kurti ir stiprinti savo kultūros raiškos priemones, įskaitant jų kultūros industrijas, nepaisant to, ar tos industrijos yra besiformuojančios, ar jau susiformavusios.

5. Ekonominių ir kultūrinių vystymosi aspektų papildomumo principas

   Kadangi kultūra yra pagrindinis vystymosi akstinas, kultūriniai vystymosi aspektai yra ne mažiau svarbūs nei jos ekonominiai aspektai, todėl dalyvauti šiame procese bei naudotis jo teikiamais pranašumais yra viena pagrindinių asmenų ir tautų teisių.

6. Darnaus vystymosi principas

   Kultūros įvairovė yra didelis asmenų ir visuomenės turtas. Kultūros įvairovės apsauga, skatinimas ir išsaugojimas yra pagrindinė darnaus vystymosi dabarties ir ateities kartų labui sąlyga.

7. Vienodų galimybių principas

   Vienodos galimybės naudotis gausiomis ir įvairiomis kultūros raiškos formomis iš viso pasaulio bei galimybės pasitelkti raiškos ir sklaidos priemones yra itin svarbios norint pabrėžti kultūros įvairovę ir skatinti abipusį supratimą.

8. Atvirumo ir pusiausvyros principas

   Kai valstybės patvirtina priemones, skirtas kultūros raiškos įvairovei skatinti, jos turėtų siekti tinkamai skatinti atvirumą kitoms pasaulio kultūroms ir užtikrinti, kad šios priemonės atitiktų šios Konvencijos tikslus.

II. TAIKYMO SRITIS

3 straipsnis
Taikymo sritis

Ši Konvencija taikoma Konvencijos Šalių patvirtintoms politikos kryptims ir priemonėms, susijusioms su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu.

III. APIBRĖŽTYS

4 straipsnis
Apibrėžtys

Šioje Konvencijoje:

1. Kultūros įvairovė

   „Kultūros įvairovė“ – įvairūs būdai, kuriais išreiškiama grupių ir visuomenių kultūra. Šios kultūros raiškos formos perduodamos grupių ir visuomenės viduje ir tarp jų. Kultūros įvairovė pasireiškia ne tik raiškos formomis, kuriomis per įvairias raiškos priemones išreiškiamas, turtinamas ir perduodamas žmonijos kultūros paveldas, bet ir įvairiais kultūros raiškos formų meninio kūrimo, gamybos, sklaidos, platinimo bei naudojimosi jais būdais, nesvarbu, kokios priemonės ir technologijos būtų naudojamos.

2. Kultūrinis turinys

   „Kultūrinis turinys“ – simbolinė prasmė, meninė dimensija ir kultūros vertybės, kurias suformavo kultūrinis identitetas arba kurios yra kultūrinio identiteto išraiškos.

3. Kultūros raiška

   „Kultūros raiška“ – asmenų, grupių ir visuomenių kūrybiškumo rezultatas bei kultūriniu turiniu pasižyminčios raiškos formos.

4. Kultūrinė veikla, kultūrinės prekės ir paslaugos

   „Kultūrinė veikla, kultūrinės prekės ir paslaugos“ – tai veikla, prekės ir paslaugos, vertinamos kaip turinčios išskirtinį požymį, naudojimo sritį ar paskirtį, kurios įkūnija arba išreiškia kultūros raišką, neatsižvelgiant į galimą jų komercinę vertę. Kultūrinė veikla gali būti savitikslė arba ji gali padėti kurti kultūros vertybes ir paslaugas.

5. Kultūros industrijos

   „Kultūros industrijos“ – tai industrijos, sukuriančios ir platinančios šio straipsnio 4 dalyje apibrėžtas kultūrines prekes ar paslaugas.

6. Kultūros politikos kryptys ir priemonės

   „Kultūros politikos kryptys ir priemonės“ – tai vietos, nacionaliniu, regioniniu ar tarptautiniu lygiais įgyvendinamos su kultūra susijusios politikos kryptys ir priemonės, kuriose didžiausias dėmesys skiriamas kultūrai arba kurios yra skirtos daryti tiesioginę įtaką asmenų, grupių ar visuomenių kultūros raiškos formoms, įskaitant kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų kūrimą, formavimą, sklaidą bei platinimą ir galimybę naudotis jomis.

7. Apsauga

   „Apsauga“ – tai priemonių, skirtų kultūros raiškos įvairovei išsaugoti, apsaugoti ir jos svarbai išryškinti, patvirtinimas.

   „Apsaugoti“ – tai patvirtinti tokias priemones.

8. Kultūriniai ryšiai

   „Kultūriniai ryšiai“ – tai įvairių kultūrų buvimas ir lygiavertė jų sąveika bei galimybė plėtojant dialogą ir abipusę pagarbą kurti bendras kultūros raiškos formas.

IV. ŠALIŲ TEISĖS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

5 straipsnis
Bendroji teisių ir įsipareigojimų taisyklė

1. Šalys, vadovaudamosi Jungtinių Tautų Chartija, tarptautinės teisės principais ir visuotinai pripažintais žmogaus teisių dokumentais, patvirtina savo suverenią teisę rengti ir įgyvendinti savo kultūros politikos kryptis bei patvirtinti priemones, skirtas kultūros raiškos įvairovei apsaugoti bei skatinti ir tarptautiniam bendradarbiavimui stiprinti, siekdamos šios Konvencijos tikslų.

2. Kai Šalis įgyvendina politikos kryptis ir imasi priemonių kultūros raiškos įvairovei apsaugoti ir skatinti savo teritorijoje, šios politikos kryptys ir priemonės neturi prieštarauti šios Konvencijos nuostatoms.

6 straipsnis
Šalių teisės nacionaliniu lygiu

1. Kiekviena Šalis, įgyvendindama 4 straipsnio 6 dalyje apibrėžtas kultūros politikos kryptis ir priemones bei atsižvelgdama į savo konkrečias aplinkybes ir poreikius, gali patvirtinti priemones, skirtas kultūros raiškos įvairovei savo šalies teritorijoje apsaugoti ir skatinti.
2. Šios priemonės gali apimti:
   a) reglamentavimo priemones, skirtas kultūros raiškos įvairovei skatinti ir apsaugoti;
   b) priemones, kuriomis tinkamu būdu sudaromos galimybės vykdyti, skatinti ir vystyti vietos kultūrinę veiklą, kurti, gaminti, skleisti ir platinti kultūrines prekes ir paslaugas ir jas naudoti greta visos kitos šalies teritorijoje vykstančios kultūrinės veiklos, kuriamų kultūrinių prekių ir paslaugų, taip pat priemones, susijusias su tokios veiklos, prekių ir paslaugų srityje vartojamos kalbos apsauga;
   c) priemones, kurios nepriklausomoms šalies kultūros industrijoms ir veiklai užtikrina galimybę neformaliame sektoriuje veiksmingai naudotis kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų kūrimo, sklaidos ir platinimo priemonėmis;
   d) priemones, skirtas teikti valstybės finansinę pagalbą;
   e) priemones, kuriomis siekiama paraginti ne pelno organizacijas, valstybines ir privačias institucijas, menininkus ir kitus kultūros srities specialistus kurti ir skatinti laisvus minčių, kultūros raiškos, kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių bei paslaugų mainus ir laisvą jų judėjimą, taip pat skatinti jų veikloje kūrybiškumo ir verslumo dvasią;
   f) priemones, skirtas prireikus įkurti ir remti viešąsias įstaigas;
   g) priemones, skirtas skatinti ir remti menininkus ir kitus asmenis, kuriančius kultūros raišką;
   h) priemones, skirtas žiniasklaidos priemonių įvairovei skatinti, taip pat ir per visuomeninį transliuotoją.

7 straipsnis
Priemonės, skirtos kultūros raiškai skatinti

1. Šalys siekia savo teritorijoje sukurti aplinką, kuri asmenis ir socialines grupes skatintų:
   a) kurti, gaminti, skleisti, platinti ir naudotis savo pačių kultūros raiška, tinkamą dėmesį skiriant moterų ir įvairių socialinių grupių, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis ir vietines tautas, ypatingoms sąlygoms ir poreikiams;
   b) turėti galimybę susipažinti su įvairia savo teritorijos ir kitų pasaulio šalių kultūros raiška.
2. Šalys taip pat siekia pripažinti menininkų, kitų kūrybos procese dalyvaujančių asmenų, kultūrinės bendruomenės ir jų darbą remiančių organizacijų svarbą ir pagrindinį vaidmenį skatinant kultūros raiškos įvairovę.

8 straipsnis
Kultūros raiškos apsaugos priemonės

1. Nepažeisdama 5 ir 6 straipsnių nuostatų, Šalis gali konstatuoti, kad jos teritorijoje yra ypatingų atvejų, kai kultūros raiškai gresia išnykimas, kyla didelė grėsmė arba jai būtina neatidėliotina apsauga.
2. Atsižvelgdamos į šios Konvencijos nuostatas, 1 dalyje išvardytais atvejais Šalys gali imtis visų tinkamų priemonių, siekdamos apsaugoti ir išsaugoti kultūros raišką.
3. Šalys Tarpvyriausybiniam komitetui, nurodytam 23 straipsnyje, parengia visų priemonių, kurių jos ėmėsi šiai situacijai išspręsti, ataskaitą. Komitetas gali teikti atitinkamas rekomendacijas.

9 straipsnis
Dalijimasis informacija ir skaidrumas

Šalys:

a) kas ketveri metai teikia UNESCO ataskaitas; jose pateikia atitinkamą informaciją apie priemones, kurių jos ėmėsi siekdamos apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje bei tarptautiniu lygiu;

b) paskiria asmenį ryšiams palaikyti, atsakingą už dalijimąsi informacija, susijusia su šia Konvencija;

c) dalijasi ir keičiasi informacija, susijusia su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu.

10 straipsnis
Švietimas ir visuomenės informavimas

Šalys:

a) skatina ir ugdo supratimą apie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo svarbą, *inter alia,* rengdamos švietimo ir visuomenės informavimo programas;

b) bendradarbiauja su kitomis Šalimis ir tarptautinėmis bei regioninėmis organizacijomis, siekdamos šiame straipsnyje nustatytų tikslų;

c) rengdamos švietimo, mokymo ir mainų programas kultūros industrijų srityje, siekia skatinti kūrybiškumą ir stiprinti kultūrinių prekių gamybos galimybes. Šių priemonių taikymas neturi neigiamai veikti tradicinių kūrybos formų.

11 straipsnis
Pilietinės visuomenės dalyvavimas

Šalys pripažįsta pilietinės visuomenės svarbą apsaugant ir skatinant kultūros raiškos įvairovę. Šalys skatina aktyvų pilietinės visuomenės dalyvavimą įgyvendinant šios Konvencijos tikslus.

12 straipsnis
Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas

Šalys, ypač atsižvelgdamos į 8 ir 17 straipsniuose nurodytus atvejus, siekia stiprinti dvišalį, regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą, siekdamos sukurti palankias sąlygas kultūros raiškos įvairovei skatinti, visų pirma siekdamos:

a) palengvinti Šalių dialogą dėl kultūros politikos;

b) stiprinti viešojo sektoriaus strateginius ir valdymo gebėjimus valstybinėse kultūros įstaigose per profesinius ir tarptautinius kultūrinius mainus bei keitimąsi geriausios patirties pavyzdžiais;

c) stiprinti partnerystę su pilietine visuomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, privačiu sektoriumi ir tarp jų, siekiant puoselėti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę;

d) skatinti naujų technologijų naudojimą, raginti partnerius plačiau dalytis informacija, didinti kultūros suvokimą bei skatinti kultūros raiškos įvairovę;

e) skatinti sudaryti sutartis dėl bendros kūrybos ir bendro platinimo.

13 straipsnis
Kultūros integravimas į darnų vystymąsi

Siekdamos sukurti palankias sąlygas darniam vystymuisi ir taip skatinti su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu susijusias sritis, Šalys siekia visais lygiais kultūrą integruoti į nacionalinę vystymosi politiką.

14 straipsnis
Vystomasis bendradarbiavimas

Siekdamos sukurti dinamišką kultūros sektorių, Šalys stengiasi remti bendradarbiavimą darnaus vystymosi ir skurdo mažinimo tikslais, ypač atsižvelgdamos į besivystančių šalių specialius poreikius, ir, *inter alia*, taiko tokias priemones:

a) besivystančių šalių kultūros industrijų stiprinimas:

   i) kuriant kultūrines prekes ir stiprinant jų platinimo galimybes besivystančiose šalyse;

   ii) sudarant kultūrinei veiklai, kultūrinėms prekėms ir paslaugoms palankesnes sąlygas patekti į pasaulinę rinką ir tarptautinius platinimo tinklus;

iii) sudarant sąlygas gyvybingoms vietos ir regioninėms rinkoms kurti;

iv) kai įmanoma, išsivysčiusiose šalyse patvirtinant tinkamas priemones, kad jų teritorijoje būtų daugiau galimybių susipažinti su besivystančių šalių kultūrine veikla, kultūrinėmis prekėmis bei paslaugomis;

v) remiant kūrybinę veiklą ir sudarant kuo geresnes sąlygas besivystančių šalių menininkų judėjimui;

vi) skatinant atitinkamą išsivysčiusių ir besivystančių šalių bendradarbiavimą, *inter alia*, muzikos ir kino srityse;

b) gebėjimų stiprinimas viešajame ir privačiame sektoriuose, *inter alia*, strateginių ir valdymo gebėjimų, politikos vystymo ir įgyvendinimo, kultūros raiškos skatinimo ir platinimo, mažų, vidutinių ir labai mažų įmonių veiklos plėtojimo, technologijų taikymo, įgūdžių ugdymo ir perdavimo srityse keičiantis informacija, patirtimi ir žiniomis bei rengiant mokymus besivystančiose šalyse;

c) technologijų perdavimas parengiant atitinkamas technologijų ir praktinės patirties perdavimą skatinančias priemones, ypač kultūros industrijų ir įmonių srityje;

d) finansinės pagalbos teikimas:

i) įsteigiant Tarptautinį kultūros įvairovės fondą, kaip numatyta 18 straipsnyje;

ii) prireikus teikiant oficialią paramą vystymuisi, įskaitant techninę pagalbą, skirtą skatinti ir remti kūrybingumą;

iii) teikiant kitokią finansinę pagalbą, pavyzdžiui, paskolas su mažomis palūkanomis, subsidijas ir kitus finansavimo mechanizmus.

15 straipsnis
Bendradarbiavimo tvarka

Šalys skatina plėtoti viešojo sektoriaus, privataus sektoriaus ir ne pelno organizacijų partnerystę bei partnerystę viešajame sektoriuje, privačiame sektoriuje ir ne pelno organizacijose, siekdamos bendradarbiauti su besivystančiomis šalimis stiprinant jų gebėjimus saugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę. Plėtojant tokią naujo pobūdžio partnerystę, didžiausias dėmesys, atsižvelgiant į konkrečius besivystančių šalių poreikius, kreipiamas į būsimą infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių ir politikos krypčių plėtrą bei į kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų mainus.

16 straipsnis
Besivystančioms šalims sudaromos palankesnės sąlygos

Išsivysčiusios šalys palengvina kultūrinius mainus su besivystančiomis šalimis remdamosi tinkamais instituciniais ir teisiniais pagrindais, šių besivystančių šalių menininkams ir kitiems kultūros srities specialistams, šioje srityje dirbantiems asmenims bei šių šalių kultūrinėms prekėms ir paslaugoms sudarydamos palankesnes sąlygas.

17 straipsnis
Tarptautinis bendradarbiavimas, kai kultūros raiškai kyla didelė grėsmė

Šalys bendradarbiauja 8 straipsnyje nurodytais atvejais teikdamos abipusę pagalbą, visų pirma pagalbą besivystančioms šalims.

18 straipsnis
Tarptautinis kultūros įvairovės fondas

1. Įsteigiamas Tarptautinis kultūros įvairovės fondas, toliau – Fondas.
2. Remiantis UNESCO finansiniu reglamentu, Fondą sudaro deponuotos lėšos.
3. Fondo išteklius sudaro:
   a) savanoriški Šalių įnašai;
   b) tam tikslui UNESCO Generalinės konferencijos skirtos lėšos;
   c) kitų valstybių, Jungtinių Tautų sistemos organizacijų ir programų, kitų regioninių ar tarptautinių organizacijų, valstybinių ar privačių įstaigų ar privačių asmenų įnašai, dovanotos ar paaukotos lėšos;
   d) visos palūkanos už Fondo lėšas;
   e) lėšos, surinktos per Fondo rėmimo renginius;
   f) visos kitos pagal Fondo nuostatus leidžiamos lėšos.
4. Tarpvyriausybinis komitetas, remdamasis Šalių konferencijos, nurodytos 22 straipsnyje, gairėmis, sprendžia dėl Fondo lėšų panaudojimo.
5. Tarpvyriausybinis komitetas gali priimti įnašus ir kitokio pobūdžio paramą, skirtą bendriems arba konkretiems tikslams, susijusiems su konkrečiais projektais, įgyvendinti, tik jei juos patvirtintų Tarpvyriausybinis komitetas.
6. Įnašams į Fondą negali būti taikomos jokios su šios Konvencijos tikslais nesuderinamos politinės, ekonominės ar kitokio pobūdžio sąlygos.
7. Šalys stengiasi reguliariai skirti savanoriškus įnašus šios Konvencijos tikslams įgyvendinti.

19 straipsnis
Keitimasis informacija, jos analizė ir sklaida

1. Siekdamos apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę, Šalys susitaria keistis informacija ir žiniomis apie su kultūros raiškos įvairove susijusios informacijos ir statistinių duomenų rinkimą ir apie geriausios patirties pavyzdžius.
2. Pasitelkusi Sekretoriato turimas priemones, UNESCO sudaro sąlygas visai aktualiai informacijai, statistikai ir geriausios patirties pavyzdžiams šioje srityje rinkti, analizuoti bei skleisti.

3. Be to, UNESCO sudaro ir atnaujina duomenų, susijusių su kultūros raiškos srityje veikiančiais įvairiais sektoriais, vyriausybinėmis, privačiomis ir ne pelno organizacijomis, banką.
4. Siekdama palengvinti duomenų rinkimo sąlygas, UNESCO ypatingą dėmesį skiria paraiškas dėl pagalbos šioje srityje pateikusių Šalių gebėjimams ir patirčiai didinti.
5. Šiame straipsnyje nurodyta renkama informacija papildo pagal 9 straipsnio nuostatas renkamą informaciją.

V. RYŠYS SU KITAIS DOKUMENTAIS

20 straipsnis
Ryšys su kitomis sutartimis: savitarpio parama, papildomumas ir pavaldumo nebuvimas

1. Šalys pripažįsta, kad jos turi sąžiningai vykdyti pagal šios Konvencijos ir kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, nuostatas prisiimtus įsipareigojimus. Taigi Šalys, nesilaikydamos šios Konvencijos subordinacijos su kitoms sutartims:
   a) skatina šios Konvencijos ir kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, savitarpio paramą,
   b) aiškindamos ir taikydamos kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, nuostatas arba prisiimdamos kitus tarptautinius įsipareigojimus, atsižvelgia į atitinkamas šios Konvencijos nuostatas.
2. Nė viena šios Konvencijos nuostata negali būti aiškinama kaip nuostata, kuria keičiamos Šalių teisės ir įsipareigojimai pagal bet kurias kitas sutartis, kurių šalys jos yra.

21 straipsnis
Tarptautinės konsultacijos ir tarptautinis koordinavimas

Šalys įsipareigoja skatinti šios Konvencijos tikslų ir principų įgyvendinimą per kitus tarptautinius forumus. Šiuo tikslu prireikus, atsižvelgdamos į šiuos tikslus ir principus, Šalys konsultuojasi tarpusavyje.

VI. KONVENCIJOS ORGANAI

22 straipsnis
Šalių konferencija

1. Įsteigiama Šalių konferencija. Šalių konferencija yra plenarinis ir aukščiausiasis šios Konvencijos organas.
2. Jeigu įmanoma, Šalių konferencija kas dveji metai renkasi į eilines sesijas kartu su UNESCO Generaline konferencija. Ji gali rinktis į neeilinę sesiją, jeigu pati taip nusprendžia arba jeigu ne mažiau kaip trečdalis Šalių pateikia prašymą Tarpvyriausybiniam komitetui.

3. Šalių konferencija patvirtina savo darbo tvarkos taisykles.
4. Šalių konferencijos funkcijos, *inter alia,* yra:
   a) išrinkti Tarpvyriausybinio komiteto narius;
   b) priimti ir nagrinėti šios Konvencijos Šalių ataskaitas, kurias perduoda Tarpvyriausybinis komitetas;
   c) tvirtinti jos prašymu Tarpvyriausybinio komiteto parengtas veiklos gaires;
   d) imtis visų kitų, jos nuomone, reikalingų priemonių šios Konvencijos tikslų įgyvendinimui skatinti.

23 straipsnis
Tarpvyriausybinis komitetas

1. UNESCO įsteigiamas Tarpvyriausybinis kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo komitetas, toliau – Tarpvyriausybinis komitetas. Konvencijai įsigaliojus pagal 29 straipsnio nuostatas, Tarpvyriausybinį komitetą sudaro Šalių konferencijos ketveriems metams išrinktų 18 Konvencijos Šalių valstybių atstovų.
2. Tarpvyriausybinis komitetas renkasi kartą per metus.
3. Tarpvyriausybinis komitetas yra pavaldus Šalių konferencijai, kuri vadovauja jo veiklai ir kuriai jis atsiskaito.
4. Kai Konvencijos Šalių skaičius padidės iki 50, Tarpvyriausybinio komiteto narių skaičius bus padidintas iki 24.
5. Tarpvyriausybinio komiteto nariai yra renkami vadovaujantis teisingo atstovavimo geografiniu požiūriu ir rotacijos principais.
6. Nepažeidžiant kitų šios Konvencijos Tarpvyriausybiniam komitetui suteiktų įgaliojimų, Tarpvyriausybinio komiteto funkcijos yra:
   a) siekti Konvencijos tikslų, skatinti ir užtikrinti jų įgyvendinimo stebėseną;
   b) Šalių konferencijos prašymu parengti ir teikti jai tvirtinti veiklos gaires, susijusias su Konvencijos nuostatų įgyvendinimu ir taikymu;
   c) Šalių konferencijai perduoti Konvencijos Šalių ataskaitas, prie kurių pridedamos Tarpvyriausybinio komiteto pastabos ir ataskaitų turinio santrauka;
   d) teikti atitinkamas rekomendacijas Konvencijos Šalių nurodytais atvejais, atsižvelgiant į atitinkamas Konvencijos, ypač į jos 8 straipsnio, nuostatas;
   e) sukurti konsultavimo procedūras ir kitokius mechanizmus, skirtus skatinti šios Konvencijos tikslų ir principų įgyvendinimą per kitus tarptautinius forumus;
   f) vykdyti visas kitas užduotis, kurias jam gali pavesti Šalių konferencija.

7. Tarpvyriausybinis komitetas, atsižvelgdamas į savo darbo tvarkos taisykles, į savo posėdžius bet kada gali kviesti konsultacijoms konkrečiais klausimais viešas ar privačias organizacijas arba fizinius asmenis.
8. Tarpvyriausybinis komitetas parengia ir Šalių konferencijai teikia tvirtinti savo darbo tvarkos taisykles.

24 straipsnis
UNESCO sekretoriatas

1. Konvencijos organams padeda UNESCO sekretoriatas.
2. Sekretoriatas rengia Šalių konferencijos ir Tarpvyriausybinio komiteto dokumentus ir jų posėdžių darbotvarkes, padeda įgyvendinti sprendimus ir rengia ataskaitas dėl jų.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25 straipsnis
Ginčų sprendimas

1. Kilus ginčui tarp šios Konvencijos Šalių dėl Konvencijos aiškinimo ar taikymo, Šalys stengiasi išspręsti ginčą derybomis.
2. Jei Šalys negali ginčo išspręsti derybomis, jos gali kartu prašyti trečiosios šalies geranoriškos pagalbos ar tarpininkavimo.
3. Jeigu nebuvo prašoma trečiosios šalies pagalbos ar tarpininkavimo arba jeigu ginčo nebuvo galima išspręsti derybomis padedant trečiajai šaliai ar tarpininkaujant, Šalis pagal šios Konvencijos priede pateiktą tvarką gali kreiptis dėl taikinimo procedūros. Šalys geranoriškai išnagrinėja Taikinamosios komisijos pateiktą pasiūlymą dėl ginčo sprendimo būdo.
4. Kiekviena Šalis ratifikuodama, priimdama, patvirtindama šią Konvenciją ar prie jos prisijungdama gali pareikšti, kad nepripažįsta pirmiau nurodytos taikinimo procedūros. Tai pareiškusios ir UNESCO generaliniam direktoriui pranešusios, Šalys gali bet kada atsiimti tokį pareiškimą.

26 straipsnis
Valstybių narių ratifikavimas, priėmimas, patvirtinimas ar prisijungimas

1. Šią Konvenciją UNESCO valstybės narės ratifikuoja, priima, patvirtina ar prie jos prisijungia pagal savo atitinkamas konstitucines procedūras.
2. Ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentai deponuojami UNESCO generaliniam direktoriui.

27 straipsnis
Prisijungimas

1. Prie šios Konvencijos gali prisijungti visos valstybės, kurios nėra UNESCO narės, bet yra Jungtinių Tautų arba vienos iš jų specializuotų agentūrų narės, ir kurias UNESCO Generalinė konferencija pakviečia prie šios Konvencijos prisijungti.
2. Prie šios Konvencijos taip pat gali prisijungti teritorijos, kurios turi visišką Jungtinių Tautų pripažintą vietos savivaldą, bet kurios nėra pasiekusios visiškos nepriklausomybės pagal Generalinės asamblėjos rezoliucijos Nr. 1514 (XV) nuostatas, ir kurios yra kompetentingos spręsti šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus bei sudaryti sutartis šiais klausimais.
3. Regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms taikomos tokios nuostatos:
   a) prie šios Konvencijos taip pat gali prisijungti regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kurios kaip ir kitos Šalys, išskyrus toliau pateiktus atvejus, turi laikytis visų šios Konvencijos nuostatų;
   b) jeigu viena ar keletas tokios organizacijos valstybių narių taip pat yra šios Konvencijos Šalys, ši organizacija ir ši valstybė narė (šios valstybės narės) susitaria dėl atsakomybės pasidalijimo atliekant šios Konvencijos nustatytas pareigas. Toks atsakomybės pasidalijimas įsigalioja baigus c punkte nurodytą pranešimo procedūrą. Organizacija ir valstybės narės neturi teisės tuo pat metu naudotis šios Konvencijos nurodytomis teisėmis. Be to, balsuojant dėl regioninių ekonominės integracijos organizacijų kompetencijos sričių, šioms organizacijoms suteikiamas balsų skaičius yra lygus jų valstybių narių, kurios yra šios Konvencijos Šalys, skaičiui. Tokia organizacija negali pasinaudoti balsavimo teise, jeigu kuri nors jos valstybė narė naudojasi šia teise ir atvirkščiai;
   c) regioninė ekonominės integracijos organizacija ir jos valstybė narė (valstybės narės), kuri (kurios) susitarė dėl atsakomybės pasidalijimo, kaip numatyta b punkte, apie tokį siūlomą atsakomybės pasidalijimą Šalims praneša tokiu būdu:
      i) savo prisijungimo dokumente organizacija aiškiai nurodo, kaip pasidalijo atsakomybe už šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus;
      ii) regioninė ekonominės integracijos organizacija dėl vėlesnių atsakomybės pasidalijimo pakeitimų praneša depozitarui apie visus pasiūlymus keisti šią atsakomybę; depozitaras savo ruožtu praneša apie šiuos pakeitimus Šalims;
   d) daroma prielaida, kad regioninės ekonominės integracijos organizacijos valstybės narės, tapusios šios Konvencijos Šalimis, išlaiko savo kompetenciją visoms sritims, dėl kurių depozitarui nebuvo aiškiai deklaruota ar pranešta apie kompetencijos perdavimą organizacijai;
   e) „regioninė ekonominės integracijos organizacija“ – tai organizacija, kurią sudaro nepriklausomos Jungtinių Tautų ar vienos iš jų specializuotų agentūrų valstybės narės, perdavusios jai savo kompetenciją spręsti šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus, ir kuri pagal savo vidaus tvarkos taisykles buvo tinkamai įgaliota tapti Konvencijos šalimi.
4. Prisijungimo dokumentas deponuojamas UNESCO generaliniam direktoriui.

28 straipsnis
Asmuo ryšiams palaikyti

Kiekviena Šalis, tapusi šios Konvencijos Šalimi, paskiria asmenį ryšiams palaikyti, kaip nurodyta 9 straipsnyje.

29 straipsnis
Įsigaliojimas

1. Ši Konvencija įsigalioja po trijų mėnesių nuo tos dienos, kada deponuojamas trisdešimtas ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumentas, bet tik toms valstybėms arba regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, kurios tą dieną arba iki tos dienos yra deponavusios savo atitinkamus ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumentus. Ji įsigalioja bet kuriai kitai valstybei, šios Konvencijos Šaliai, po trijų mėnesių nuo jos ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumento deponavimo.
2. Šiame straipsnyje joks dokumentas, kurį deponavo regioninė ekonominės integracijos organizacija, nelaikomas papildomu dokumentu greta tų, kuriuos deponavo tokios organizacijos valstybės narės.

30 straipsnis
Federacinės arba neunitarinės konstitucinės sistemos

Pripažįstant, kad tarptautinių susitarimų nuostatos yra privalomos Šalims, nepaisant jų konstitucinių sistemų, Šalims, turinčioms federacinę arba neunitarinę konstitucinę sistemą, taikomos tokios nuostatos:

a) kalbant apie šios Konvencijos nuostatas, kurių įgyvendinimas priklauso federalinės arba centrinės įstatymų leidžiamosios valdžios teisinei kompetencijai, federalinės arba centrinės vyriausybės įsipareigojimai yra tokie pat kaip ir Šalių, kurios nėra federacinės valstybės;

b) kalbant apie šios Konvencijos nuostatas, kurių įgyvendinimas priklauso atskirų valstybės dalių, pavyzdžiui, valstijų, apskričių, provincijų ar kantonų, kurių federacinė konstitucinė sistema neįpareigoja imtis teisėkūros priemonių, jurisdikcijai, federalinė vyriausybė, jei reikia, praneša tokių valstybių dalių, pavyzdžiui, valstijų, apskričių, provincijų ar kantonų, kompetentingoms valdžios institucijoms apie pirmiau minėtas nuostatas ir joms rekomenduoja jas priimti.

31 straipsnis
Denonsavimas

1. Kiekviena Konvencijos Šalis gali šią Konvenciją denonsuoti.
2. Apie denonsavimą pranešama rašytiniu dokumentu, deponuojamu UNESCO generaliniam direktoriui.

3. Denonsavimas įsigalioja praėjus dvylikai mėnesių nuo denonsavimo dokumento gavimo dienos. Jis neturi jokio poveikio Konvenciją denonsuojančios Šalies finansiniams įsipareigojimams iki Konvencijos denonsavimo įsigaliojimo dienos.

32 straipsnis
Depozitaro funkcijos

UNESCO generalinis direktorius, šios Konvencijos depozitaras, praneša Organizacijos valstybėms narėms, valstybėms, kurios nėra Organizacijos narės, ir 27 straipsnyje nurodytoms regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms bei Jungtinėms Tautoms apie visų 26 ir 27 straipsniuose nurodytų ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentų deponavimą ir apie 31 straipsnyje numatytą denonsavimą.

33 straipsnis
Pakeitimai

1. Kiekviena šios Konvencijos Šalis generaliniam direktoriui adresuotu rašytiniu pranešimu gali siūlyti šios Konvencijos pakeitimus. Generalinis direktorius tokį pranešimą išplatina visoms Šalims. Jeigu per šešis mėnesius nuo pranešimo išplatinimo dienos ne mažiau kaip pusė Šalių pritaria šiam pasiūlymui, generalinis direktorius šį pasiūlymą pateikia kitai Šalių konferencijos sesijai svarstyti ir galbūt priimti.
2. Pakeitimai priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balso teisę turinčių Šalių balsų dauguma.
3. Priėmus šios Konvencijos pakeitimus, jie teikiami Šalims ratifikuoti, priimti, patvirtinti ar prie jų prisijungti.
4. Šalims, kurios pakeitimus ratifikavo, priėmė, patvirtino ar prie jų prisijungė, šie Konvencijos pakeitimai įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kada šio straipsnio 3 dalyje nurodytus dokumentus deponuoja du trečdaliai Šalių. Vėliau šį pakeitimą ratifikavusioms, priėmusioms, patvirtinusioms ar prie jo prisijungusioms Šalims šis pakeitimas įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kada ta Šalis deponuoja savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą.
5. Šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka netaikoma 23 straipsnio, susijusio su Tarpvyriausybinio komiteto narių skaičiumi, pakeitimams. Šie pakeitimai įsigalioja jų priėmimo dieną.
6. Valstybė ar 27 straipsnyje nurodyta regioninės ekonominės integracijos organizacija, kuri tampa šios Konvencijos Šalimi įsigaliojus pakeitimams pagal šio straipsnio 4 dalies nuostatas, jeigu nepateikia kitų ketinimų, yra laikoma:

   a) iš dalies pakeistos Konvencijos Šalimi,

   b) nepakeistos Konvencijos Šalimi santykiuose su Šalimi, kuri nėra saistoma šių pakeitimų.

34 straipsnis
Autentiški tekstai

Ši Konvencija sudaryta anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis; visi šeši tekstai yra autentiški.

35 straipsnis
Registracija

Pagal Jungtinių Tautų Chartijos 102 straipsnį ši Konvencija UNESCO generalinio direktoriaus prašymu registruojama Jungtinių Tautų Sekretoriate.

PRIEDAS

TAIKINIMO PROCEDŪRA

1 straipsnis
Taikinamoji komisija

Taikinamoji komisija sudaroma, jeigu to paprašo viena iš ginčo Šalių. Jeigu Šalys nesusitaria kitaip, Taikinamąją komisiją sudaro penki nariai, kiekviena suinteresuota Šalis skiria po du narius, o pirmininką bendru sutarimu renka paskirti nariai.

2 straipsnis
Taikinamosios komisijos nariai

Kilus ginčui tarp daugiau kaip dviejų Šalių, Šalys, turinčios bendrą interesą, savo narius į Taikinamąją komisiją skiria bendru sutarimu. Jeigu dvi ar daugiau Šalių turi skirtingus interesus arba jeigu jos negali nuspręsti, ar jų interesai sutampa, šios Šalys savo narius skiria atskirai.

3 straipsnis
Skyrimas

Jeigu po dviejų mėnesių nuo prašymo sudaryti Taikinamąją komisiją Šalys nepaskyrė visų Taikinamosios komisijos narių, UNESCO generalinis direktorius, prašymą pateikusios Šalies prašymu, per kitus du mėnesius paskiria likusius narius.

4 straipsnis
Taikinamosios komisijos pirmininkas

Jeigu po dviejų mėnesių nuo paskutinio Taikinamosios komisijos nario paskyrimo pirmininkas neišrenkamas, UNESCO generalinis direktorius vienos iš Šalių prašymu per naują dviejų mėnesių laikotarpį paskiria pirmininką.

5 straipsnis
Sprendimų priėmimas

Taikinamoji komisija sprendimus priima savo narių balsų dauguma. Jeigu ginčo Šalys nesusitaria kitaip, Taikinamoji komisija parengia savo darbo tvarkos taisykles. Ji teikia ginčo sprendimo pasiūlymą, kurį Šalys geranoriškai išnagrinėja.

6 straipsnis
Nesutarimai

Nesutapus nuomonėms dėl Taikinamosios komisijos kompetencijos, ji pati sprendžia, ar ji yra kompetentinga.

UNESCO Konvencija dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo (2005)

Veiklos gairės

Patvirtinta Šalių konferencijos antrojoje sesijoje (2009 m. birželio 15–16 d., Paryžius), trečiojoje sesijoje (2011 m. birželio 14–15 d., Paryžius), ketvirtojoje sesijoje (2013 m. birželio 11–13 d., Paryžius) ir penktojoje sesijoje (2015 m. birželio 10–12 d., Paryžius).

- Priemonės, skirtos kultūros raiškai skatinti
- Kultūros raiškos apsaugos priemonės – Ypatingi atvejai
- Dalijimasis informacija ir skaidrumas

Priedas: Ketverių metų periodinių ataskaitų apie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo priemones pagrindiniai reikalavimai

- Švietimas ir visuomenės informavimas
- Pilietinės visuomenės vaidmuo ir dalyvavimas

Priedas: Leidimo pilietinės visuomenės atstovams dalyvauti Konvencijos valdymo organų posėdžiuose kriterijai

- Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas
- Kultūros integravimas į darnų vystymąsi
- Vystomasis bendradarbiavimas
- Partnerystės sąlygos
- Besivystančioms šalims sudaromos palankesnės sąlygos
- Tarptautinio kultūros įvairovės fondo išteklių naudojimo gairės
- Keitimasis informacija, jos analizė ir platinimas
- Konvencijos matomumo ir sklaidos užtikrinimo priemonės
- Konvencijos emblemos naudojimo gairės

Priemonės, skirtos kultūros raiškai skatinti

---

7 straipsnis – Priemonės, skirtos kultūros raiškai skatinti

1. *Šalys siekia savo teritorijoje sukurti aplinką, kuri asmenis ir socialines grupes skatintų:*
   a) *kurti, gaminti, skleisti, platinti ir naudotis savo pačių kultūros raiška, tinkamą dėmesį skiriant moterų ir įvairių socialinių grupių, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis ir vietines tautas, ypatingoms sąlygoms ir poreikiams;*
   b) *turėti galimybę susipažinti su įvairia savo teritorijos ir kitų pasaulio šalių kultūros raiška.*
2. *Šalys taip pat siekia pripažinti menininkų, kitų kūrybos procese dalyvaujančių asmenų, kultūrinės bendruomenės ir jų darbą remiančių organizacijų svarbą ir pagrindinį vaidmenį skatinant kultūros raiškos įvairovę.*

Principai

1. Šalių priimtos kultūros politikos kryptys ir priemonės kultūros raiškos įvairovei skatinti turėtų:
   1.1. būti integruoto požiūrio į kultūros politiką atitinkamu lygmeniu dalis ir atitikti konstitucinę sistemą;
   1.2. būti grindžiamos pagrindiniais principais, kurie išdėstyti Konvencijos 2 straipsnyje;
   1.3. skatinti visapusišką visų visuomenės narių dalyvavimą ir įsitraukimą prisidedant prie kultūros raiškos įvairovės, ypač mažumoms priklausančių asmenų, vietinių tautų bei moterų;
   1.4. atsižvelgti į taikomas kitų tarptautinių teisinių priemonių nuostatas kultūros srityje;
   1.5. skatinti dinamiško kultūros sektoriaus radimąsi, atsižvelgiant į visus kultūrinės veiklos aspektus, įvairių rūšių kultūrinių prekių ir paslaugų kūrimą, gamybą, sklaidą, platinimą ir prieinamumą, nepriklausomai nuo tam naudojamų priemonių ir technologijų;
   1.6. siekti:
      1.6.1. kūrimo etape remti menininkų ir kūrėjų pastangas sukurti kultūrinę veiklą, prekes ir paslaugas;
      1.6.2. gamybos etape remti kultūrinę veiklą, prekes ir paslaugas, skatinant gamybos mechanizmų prieinamumą ir kultūrinių įmonių plėtrą;
      1.6.3. platinimo / sklaidos etape sudaryti galimybes skleisti kultūrinę veiklą, platinti prekes ir paslaugas viešaisiais, privačiais ar instituciniais kanalais nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis; ir

1.6.4. prieinamumo etape teikti informaciją apie esamą vidaus ar užsienio kultūrinę veiklą, prekes ir paslaugas, ir vystyti gebėjimus, kad visuomenė galėtų pasinaudoti tokiu prieinamumu.

Priemonės siekiant palengvinti kultūros raiškos skatinimą (geroji patirtis)

Šalys, atsižvelgiant į jų suverenią teisę rengti ir įgyvendinti kultūros politikos kryptis bei patvirtinti priemones (Konvencijos 5 straipsnio 1 dalis), skatinamos parengti ir įgyvendinti politikos priemones ir mokymo veiklą kultūros srityje. Šiomis priemonėmis ir veikla turėtų būti siekiama remti kultūrinės veiklos, prekių ir paslaugų kūrybą, gamybą, platinimą, sklaidą ir prieinamumą, dalyvaujant visiems suinteresuotiesiems subjektams, ypač pilietinei visuomenei, kaip apibrėžta šiose Veiklos gairėse.

2. Šios priemonės gali būti susijusios su:

   2.1. teisiniu reglamentavimu, pavyzdžiui, kultūros srityje nustatyti sistemišką teisinį reglamentavimą (pvz., visuomeninio transliuotojo veikla, autorių teisės, menininko statusas ir t. t.);

   2.2. kūryba / gamyba / platinimu, pavyzdžiui, įsteigti kultūrines įstaigas, įpareigotas kurti, gaminti, pristatyti ar suteikti prieigą prie vietinio kultūrinio turinio;

   2.3. finansine parama, pavyzdžiui, kurti finansinės paramos programas, įskaitant mokesčių lengvatas, kurios būtų paskata kurti, gaminti, platinti ir skleisti vietinę kultūrinę veiklą, prekes ir paslaugas;

   2.4. teisių gynimu ir skatinimu, pavyzdžiui, dalyvauti informacijos mainuose apie įvairias tarptautines teisines priemones, ginančias ir propaguojančias Šalių teises;

   2.5. eksporto ir importo strategijomis, pavyzdžiui, vystyti ir į eksportą (skatinančias kultūros raišką užsienyje), ir į importą orientuotas (sudarant galimybes įvairių kultūros raiškos sklaidai atitinkamose jų rinkose) strategijas;

   2.6. prieigos strategijomis, pavyzdžiui, skatinti programas, skirtas ekonominiu požiūriu nepalankioje padėtyje esančioms grupėms ir sudaryti sąlygas, kurios joms palengvintų kultūrinių prekių ir paslaugų prieinamumą.

3. Turint omenyje kultūros srityje vykstančius technologinius pokyčius ir tai, kad jie gali būti reikšmingi kultūrinio turinio kūrimo, gamybos, platinimo ir sklaidos srityse, Šalys yra raginamos:

   3.1. ypatingą dėmesį skirti priemonėms ir politikos kryptims, siekiant skatinti kultūros raiškos įvairovę, geriausiai pritaikytą prie naujos technologinės aplinkos; ir

   3.2. skatinti informacijos ir patirties perdavimą, siekiant padėti kultūros specialistams ir kultūrinėms industrijoms, ypatingą dėmesį skiriant jaunimui, įgyti žinių ir gebėjimų, reikalingų norint visapusiškai pasinaudoti naujų technologijų teikiamomis galimybėmis.

4. Politikos veiksmai ir priemonės, kur tik įmanoma, turėtų būti grindžiami esamomis struktūromis ir tinklais, įtraukiant vietos bendruomenes. Šios struktūros turėtų būti išnagrinėtos, siekiant

numatyti, kaip toliau jos galėtų būti vystomos į strategines platformas. Tuo pat metu kultūros politikos krypčių raida bei kūrybinių industrijų sukūrimas nacionaliniu lygmeniu galėtų būti sustiprinti, be kita ko, kur tik įmanoma, regioniniais požiūriais.

5. Be principų, kuriuos Šalys turėtų stengtis taikyti, ir priemonių, kurias raginamos įgyvendinti, jos taip pat skatinamos labiau bendrauti ir dalytis informacija bei patirtimi kultūros politikos krypčių, priemonių, programų ar iniciatyvų, kuriomis buvo pasiekta geriausių rezultatų, srityse.

Kultūros raiškos apsaugos[1] priemonės

Ypatingi atvejai

---

8 straipsnis – Kultūros raiškos apsaugos priemonės

1. *Nepažeisdama 5 ir 6 straipsnių nuostatų, Šalis gali konstatuoti, kad jos teritorijoje yra ypatingų atvejų, kai kultūros raiškai gresia išnykimas, kyla didelė grėsmė arba jai būtina neatidėliotina apsauga.*
2. *Atsižvelgdamos į šios Konvencijos nuostatas, 1 dalyje išvardytais atvejais Šalys gali imtis visų tinkamų priemonių, siekdamos apsaugoti ir išsaugoti kultūros raišką.*
3. *Šalys Tarpvyriausybiniam komitetui, nurodytam 23 straipsnyje, parengia visų priemonių, kurių jos ėmėsi šiai situacijai išspręsti, ataskaitą. Komitetas gali teikti atitinkamas rekomendacijas.*

17 straipsnis – Tarptautinis bendradarbiavimas, kai kultūros raiškai kyla didelė grėsmė

Šalys bendradarbiauja 8 straipsnyje nurodytais atvejais teikdamos abipusę pagalbą, visų pirma pagalbą besivystančioms šalims.

Ypatingi atvejai

1. Grėsmės kultūros raiškai, be kitų, gali būti kultūrinio, fizinio arba ekonominio pobūdžio.
2. Šalys, laikydamosi Konvencijos 8 straipsnio nuostatų, gali imtis visų tinkamų priemonių kultūros raiškai apsaugoti ir išsaugoti.

Kultūros raiškos apsaugos ir išsaugojimo priemonės

3. Priemonės, kurių Šalis imsis pagal Konvencijos 8 straipsnio 2 dalį, priklausys nuo „ypatingo atvejo“, kurį ji nustatys, pobūdžio ir gali apimti, tačiau tuo neapsiriboti: trumpalaikes arba skubias priemones, kurios nedelsiant darytų tiesioginį poveikį; esamų politikos krypčių ir priemonių sustiprinimą arba pakeitimą; naujas politikos kryptis ir priemones; ilgalaikes strategijas; ir kreipimusis dėl tarptautinio bendradarbiavimo.
4. Šalys turi užtikrinti, kad priemonėmis, kurių imamasi pagal Konvencijos 8 straipsnio 2 dalį, nebus pažeisti nei pagrindiniai Konvencijos principai, nei kaip nors kitaip bus veikiama prieštaraujant Konvencijos raidei ir dvasiai.

---

[1] Pagal Konvencijos 4 straipsnio 7 dalį „apsauga“ reiškia priemonių, skirtų kultūros raiškos įvairovei išsaugoti, apsaugoti ir jos svarbai išryškinti, patvirtinimą, o „apsaugoti“ – patvirtinti tokias priemones.

Ataskaitos Komitetui

5. Šalis, Tarpvyriausybiniam komitetui teikdama ataskaitą, nurodytą Konvencijos 8 straipsnio 3 dalyje, turėtų gebėti:

   5.1. nustatyti, kad atvejui negali būti taikomi veiksmai pagal kitas UNESCO konvencijas;

   5.2. nustatyti pavojų ar grėsmę kultūros raiškai ar tai, kad jai reikia neatidėliotinos apsaugos, tam pasitelkus ekspertus, pilietinę visuomenę, įskaitant ir vietos bendruomenes;

   5.3. įrodyti grėsmės šaltinį, be kita ko, pagrindžiant faktiniais duomenimis;

   5.4. nustatyti kultūros raiškos, kuriai kyla pavojus, pažeidžiamumą ir svarbą;

   5.5. nustatyti pavojaus ar grėsmės kultūros raiškai pasekmių pobūdį, taip pat įrodyti kultūrinių pasekmių pobūdį;

   5.6. paaiškinti, kokių priemonių imtasi ar pasiūlyta imtis ypatingam atvejui ištaisyti, įskaitant trumpalaikes ir skubias priemones, taip pat ilgalaikes strategijas;

   5.7. jei reikia, prašyti tarptautinio bendradarbiavimo ir pagalbos.

6. Jei Šalis, vadovaudamasi Konvencijos 8 straipsnio 1 dalimi, konstatavo ypatingą atvejį, o vadovaudamasi 8 straipsnio 2 dalimi nustatė reikiamas priemones, tai ji praneša Komitetui apie priemones, kurių buvo imtasi. Ataskaitoje turi būti pateikta informacija, nurodyta šio skyriaus 5 punkte.

7. Ataskaita Komitetui turi būti pateikta bent prieš tris mėnesius iki eilinės jo sesijos pradžios, kad būtų galima skleisti informaciją ir apsvarstyti šią problemą.

Tarpvyriausybinio komiteto vaidmuo

8. Komitetas ataskaitas apie ypatingus atvejus, nurodytus Konvencijos 8 straipsnyje, įtraukia į savo eilinės sesijos darbotvarkę. Jis nagrinėja ataskaitas ir visa, kas prie jų pridėta.

9. Vadovaujantis Konvencijos 8 straipsnio 3 dalimi ir 23 straipsnio 6 dalies d punktu, Šaliai konstatavus ypatingą atvejį savo teritorijoje ir į tai atkreipus Komiteto dėmesį, šis prireikus gali teikti rekomendacijas ir pasiūlyti taisomųjų priemonių, kurias turi įgyvendinti suinteresuotoji Šalis.

10. Šaliai, vadovaujantis Konvencijos 8 straipsnio 1 dalimi konstatavus ypatingą atvejį, Komitetas taip pat gali rekomenduoti šias priemones:

    10.1. skatinti informacijos apie Šalių gerąją patirtį panašiose situacijose sklaidą;

    10.2. informuoti apie situaciją Šalis ir paraginti jas imtis veiksmų siekiant suteikti pagalbą vadovaujantis Konvencijos 17 straipsniu;

10.3. pasiūlyti Šaliai prireikus kreiptis, kad gautų paramą iš Tarptautinio kultūros įvairovės fondo. Prie šio prašymo turi būti pridėta informacija ir duomenys, nurodyti šio skyriaus 5 punkte, taip pat kita, prašančiosios Šalies nuomone, reikalinga informacija.

Periodinės ataskaitos

11. Jei Šalis, vadovaudamasi Konvencijos 8 straipsnio 1 dalimi, konstatavo ypatingą atvejį, o vadovaudamasi 8 straipsnio 2 dalimi nustatė reikalingas priemones, ji atitinkamą informaciją apie šias priemones turi įtraukti į savo periodinę ataskaitą, kuri, vadovaujantis Konvencijos 9 straipsnio a punktu, turi būti pateikta UNESCO.

Tarptautinis bendradarbiavimas

12. Vadovaudamosi Konvencijos 17 straipsniu, Šalys, esant atvejams, nurodytiems Konvencijos 8 straipsnyje, bendradarbiauja teikdamos abipusę pagalbą, ypač besivystančioms šalims.

13. Bendradarbiavimas gali būti įvairių formų: dvišalis, regioninis ir daugiašalis. Atsižvelgdamos į tai, vadovaudamosi Konvencijos 17 straipsniu, Šalys gali prašyti pagalbos iš kitų Šalių, o ši pagalba, *inter alia*, gali būti techninė arba finansinė.

14. Greta veiksmų, kurių Šalis pati ėmėsi ypatingai padėčiai ištaisyti, turėtų būti skatinami ir koordinuoti Šalių veiksmai.

Dalijimasis informacija ir skaidrumas

---

9 straipsnis – Dalijimasis informacija ir skaidrumas

Šalys:

a) kas ketveri metai teikia UNESCO ataskaitas; jose pateikia atitinkamą informaciją apie priemones, kurių jos ėmėsi siekdamos apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje bei tarptautiniu lygiu;

b) paskiria asmenį ryšiams palaikyti, atsakingą už dalijimąsi informacija, susijusia su šia Konvencija;

c) dalijasi ir keičiasi informacija, susijusia su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu.

Konvencijos Šalių kas ketveri metai teikiamos periodinės ataskaitos

1. Kiekviena Šalis, ketvirtaisiais metais po tų metų, kuriais ji deponavo savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentus, ir toliau kas ketveri metai Šalių konferencijai pateikia nagrinėti ataskaitas, kaip nurodyta Konvencijos 22 straipsnio 4 dalies b punkte.
2. Ataskaitose turi būti pateikta atitinkama informacija apie politikos kryptis ir priemones, kurių Šalys ėmėsi siekdamos apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje ir tarptautiniu lygmeniu, taip pat apie šių politikos krypčių ir priemonių poveikį bei rezultatus.
3. Informacija ir duomenys, pateikti šiose ataskaitose, turi skatinti patirties mainus, siekiant prisidėti prie Konvencijos ir su ja susijusių dokumentų įgyvendinimo.

Ataskaitų turinys ir forma

4. Šalys informaciją teikia laikydamosi Šalių konferencijos patvirtintos formos, kurios pagrindiniai reikalavimai pateikti šių Gairių priede. Suprantama, kad Šalių konferencija gali nuspręsti priderinti reikalavimus, atsižvelgdama į terminus, kuriuos pati nustato dėl informacijos, minimos Konvencijos 9 straipsnio a punkte, pateikimo.
5. Kas ketveri metai teikiamose periodinėse ataskaitose pateikiama kokybinė ir kiekybinė informacija ir analizė, kaip, kodėl, kada ir kokią įtaką darant buvo patvirtintos politikos kryptys ir priemonės pagal Konvencijos 2 straipsnyje nustatytus pagrindinius principus siekiant apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę. Ataskaitose, kiek įmanoma, remiamasi ir statistiniais duomenimis, taip pat geraisiais priemonių ir patirties pavyzdžiais, kuriais norima pasidalyti su kitomis Šalimis.
6. Rengdamos ataskaitas, Šalys atsižvelgia į Konvencijos įtaką kultūros valdymui ir integruotam politikos krypčių, susijusių su kūrybos sektoriumi, formavimui. Ataskaitoms parengti Šalys raginamos sudaryti tarpministerines darbo grupes, į jas įtraukti įvairias vyriausybines institucijas,

atsakingas už kultūrą ir meną, švietimą, prekybą, pramonę, turizmą, darbą, socialinę ir ekonominę plėtrą, finansus, planavimą, investicijas, ryšius ir kt. Jos taip pat raginamos užtikrinti, kad rengiant ataskaitą būtų prisidedama įvairiais valdžios lygmenimis, pavyzdžiui, regioniniu ar miestų.

7. Atsižvelgiant į veiklos gaires, skirtas Konvencijos 16 straipsniui, dėl palankesnių sąlygų besivystančioms šalims, išsivysčiusios šalys aprašo, kaip įgyvendino savo įsipareigojimus pagal šį straipsnį. Savo ruožtu, besivystančios šalys pateikia atliktą savo poreikių vertinimą ir informaciją apie įgyvendintas priemones siekiant naudos dėl to, kad buvo sudarytos palankesnės sąlygos.
8. Šalių konferencija kiekvienam ataskaitiniam ciklui atitinkama rezoliucija gali nustatyti vieną ar daugiau prioritetinių sričių, kad būtų sprendžiami aktualūs politikos klausimai bei reaguojama į besikeičiančias aplinkybes.
9. Atsižvelgiant į UNESCO pasaulinį prioritetą dėl lyčių lygybės, ataskaitose pateikiama informacija apie priemones, kurių buvo imtasi siekiant palengvinti sąlygas dalyvauti kultūriniame visuomenės gyvenime moterims, kaip kultūros raiškos kūrėjoms ir gamintojoms bei kultūros vartotojoms.
10. Pagal naująją UNESCO 2014–2021 metų veiklos strategiją jaunimui Šalių ataskaitose pateikiama informacija apie priemones, kurių buvo imtasi siekiant palengvinti ir skatinti jaunimo, kaip kultūrinės veiklos, prekių ir paslaugų kūrėjų, gamintojų ir gavėjų, dalyvavimą kultūriniame gyvenime.
11. Ataskaitos apimtis – ne daugiau kaip 30 lapų be priedų. Todėl informacija turi būti pateikta aiškiai ir glaustai.

Dalyvavimo užtikrinimas

12. Rengdamos ataskaitas Šalys, įvairiais lygmenimis siekdamos kuo platesnio įsitraukimo ir įvairių informacijos šaltinių, konsultuojasi su suinteresuotosiomis šalimis, įtraukdamos į tai vyriausybinio ir nevyriausybinio sektoriaus atstovus.
13. Vadovaudamosi Konvencijos 11 straipsniu ir veiklos gairėmis dėl pilietinės visuomenės vaidmens ir dalyvavimo, Šalys užtikrina pilietinės visuomenės dalyvavimą rengiant ataskaitas pagal bendrai sutartas sąlygas. Ataskaitose turi būti nurodyta, kokiu būdu pilietinė visuomenė dalyvavo jas rengiant.
14. Renkant informaciją ir duomenis, kuriuos prašoma pateikti periodinėse ataskaitose už ketverių metų laikotarpį, Šalys raginamos bendradarbiauti su specializuotomis įstaigomis vietos, nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis.

Ataskaitų pateikimas ir platinimas

15. Šalių konferencijai paprašius Sekretoriatas kviečia Šalis parengti savo ketverių metų periodines ataskaitas ne vėliau kaip likus šešiems mėnesiams iki nustatytos jų pateikimo datos. Tam Sekretoriatas pasitelkia Šalių paskirtus asmenis ryšiams palaikyti, nuolatines atstovybes prie UNESCO, taip pat nacionalines UNESCO komisijas.

16. Šalys ataskaitas Sekretoriatui teikia popierine ir elektronine forma viena iš Komiteto darbo kalbų (anglų arba prancūzų). Informacijos keitimosi tikslais Šalys raginamos savo ataskaitas pateikti, jei įmanoma, ir kitomis kalbomis.

17. Gavęs Šalių ataskaitas, Sekretoriatas jas registruoja ir patvirtina, kad gavo.

18. Sekretoriatas Komitetui prieš jo eilines sesijas iki Šalių konferencijos (t. y. kas antri metai) perduoda Konvencijos įgyvendinimo tarptautiniu ir nacionaliniu lygmenimis stebėsenos ataskaitą, pagrįstą ketverių metų laikotarpio periodinių ataskaitų ir kitų šaltinių informacija bei duomenimis. Ataskaitoje nurodomi horizontalieji prioritetai, taip pat iššūkiai, kurie turi būti sprendžiami ateityje įgyvendinant Konvenciją.

19. Vadovaujantis Konvencijos 22 straipsnio 4 dalies b punktu ir 23 straipsnio 6 dalies c punktu, kas ketveri metai teikiamos periodinės ataskaitos, apsvarsčius Komitete, perduodamos peržiūrėti Šalių konferencijai. Šios ataskaitos pateikiamos kartu su Komiteto pastabomis ir Sekretoriato parengta stebėsenos ataskaita.

20. Siekiant palengvinti keitimąsi informacija, susijusia su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu, kas ketveri metai teikiamos periodinės ataskaitos yra viešai prieinamos visuomenei po kiekvienos Komiteto sesijos, kurioje jos buvo vertinamos.

Kontaktiniai asmenys

21. Ratifikavus Konvenciją, Šalys ryšiams palaikyti paskiria kontaktinį asmenį, atsakingą už dalijimąsi informacija, susijusia su Konvencija, nacionaliniu lygiu, per Sekretoriatą ir tarptautiniu lygiu. Jei kontaktinis asmuo keičiasi, Šalis kuo skubiau turi tai pranešti Sekretoriatui.

22. Kontaktiniai asmenys yra tarpininkai ryšiams, kurie gali informaciją apie Konvenciją platinti atitinkamoms ministerijoms ir viešojo sektoriaus institucijoms. Jie turi būti pajėgūs atsakyti į plačiosios visuomenės paklausimus apie Konvenciją.

23. Šalys įtraukia kontaktinius asmenis renkant reikiamą informaciją, koordinuojant įvairių vyriausybinių ir nevyriausybinių šaltinių indėlį bei rengiant ketverių metų periodines ataskaitas.

PRIEDAS: Ketverių metų periodinių ataskaitų apie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo priemones pagrindiniai reikalavimai

Struktūra

Ketverių metų periodinės ataskaitos (toliau – ataskaitos) yra suskirstytos į septynis skyrius, kuriuose pateikti klausimai, padėsiantys tiems, kam pavesta jas rengti. Taip pat nurodyta siūloma apimtis lapais.

Skyriaus numeris	Antraštė	Siūlomas lapų skaičius
	Santrauka	*1*
	Techninė informacija	*1*
	Kultūros politikos konteksto apžvalga	*1*
1	*Kultūros politikos kryptys ir priemonės*	*8*
2	*Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas*	*3*
3	*Palankesnės sąlygos*	*3*
4	*Kultūra ir darnus vystymasis*	*3*
5	*Sąmoningumo didinimas ir pilietinė visuomenė*	*3*
6	*Horizontalieji ir UNESCO prioritetai*	*2*
7	*Pasiekimai, iššūkiai, sprendimai ir tolesni veiksmai*	*2*
priedai	*Papildomi duomenys, informacija ir statistika*	

Ataskaitų rašymo gairės

Renkant informaciją bei duomenis ir rašant ataskaitas turi būti atsižvelgiama į šias rekomendacijas:

i) periodinės ataskaitos apimtis neturi būti didesnė nei 30 lapų, neskaitant priedų;

ii) deklaratyvūs teiginiai turi būti pagrįsti faktais ir paaiškinti;

iii) informacija ir analizė turi būti iš įvairių šaltinių ir iliustruota pavyzdžiais;

iv) vengti ilgų istorinių aiškinimų.

Techninės ataskaitų pateikimo ir tolesnių veiksmų procedūros

Turi būti laikomasi šių procedūrų:

i) Šalys ataskaitas pateikia anglų arba prancūzų kalba (Komiteto darbo kalba) ir, jeigu įmanoma, kitomis kalbomis, tam naudodamos Sekretoriato pagal Periodinių ataskaitų pagrindinius reikalavimus parengtą elektroninį šabloną;

ii) Ataskaita pateikiama su originaliu parašu asmens, oficialiai įgalioto pasirašyti Šalies vardu;

iii) Originali pasirašyta versija (-os) siunčiama šiuo adresu: UNESCO Kultūros raiškos įvairovės skyriui, 7 Place Fontenoy 75352, Paris 07 SP, Prancūzija;

iv) Ataskaitos perduodamos ir elektroniniu būdu tuo pačiu formatu, kaip Sekretoriato parengtas šablonas.

Santrauka

Šalys ataskaitose pateikia vieno puslapio jų santrauką. Joje turėtų būti akcentuoti svarbiausi ataskaitoje išdėstyti dalykai, daugiausia dėmesio skiriama pagrindiniams pasiekimams ir iššūkiams įgyvendinant Konvenciją bei ateities perspektyvoms. Tai nėra ataskaitos įvadas ar turinio pristatymas.

Santrauka Komitetui ir Šalių konferencijai teikiama vadovaujantis Konvencijos 22 straipsnio 4 dalies c punktu ir 23 straipsnio 6 dalies c punktu.

Techninė informacija

a) Šalies pavadinimas;

b) ratifikavimo data;

c) įstaiga (-os) arba subjektas (-ai), atsakingi už ataskaitos parengimą;

d) oficialiai paskirtas kontaktinis asmuo;

e) ataskaitos parengimo data;

f) ataskaitą pasirašiusio įgalioto asmens (-ų) vardas ir pavardė;

g) tarpinstitucinių konsultacijų proceso, skirto ataskaitai parengti, aprašymas;

h) suinteresuotųjų šalių, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas, dalyvavusių rengiant ataskaitą, pavadinimai.

Kultūros politikos konteksto apžvalga

Šalys turi aprašyti savo dabartinės kultūros politikos pagrindinius tikslus bei prioritetus ir tai, kokį poveikį Konvencija turėjo juos formuojant ar performuluojant. Jos taip pat turi pateikti informaciją apie galimybes bei iššūkius skatinant kultūros raiškos įvairovę skaitmeninėje aplinkoje.

Tai darydamos jos turi atsakyti į šį klausimą: Ar Konvencija buvo integruota į politikos kūrimo procesą bet kuriuo iš toliau pateiktų būdų?

i) Ji yra (ar buvo) pagrindas keisti vieną ar daugiau politikos krypčių;

ii) ji yra (ar buvo) priemonė politinėms diskusijoms skatinti;

iii) ja remiamasi (ar remtasi) toliau vystant politiką.

1. Kultūros politikos kryptys ir priemonės

Šalys pateikia informaciją apie patvirtintas politikos kryptis ir priemones siekiant apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygiu skirtinguose kultūros vertės kūrimo grandinės etapuose, t. y.:

- kūrimas,
- gamyba,
- platinimas / sklaida ir
- dalyvavimas / naudojimasis.

Atkreipkite dėmesį, kad nematerialus kultūros paveldas nepatenka į 2005 metų Konvencijos taikymo sritį, todėl jis neturėtų būti įtrauktas ir į šią ataskaitą.

Priemonėmis gali būti laikomos tokios, kurios ugdo kūrybiškumą, sudaro palankias sąlygas nepriklausomiems gamintojams ir platintojams, taip pat tiems, kurie įvairią kultūros raišką daro prieinamą plačiajai visuomenei. Jos gali būti reglamentavimo arba įstatyminės, orientuotos į veiklą ar programą, institucinės arba finansinės. Gali būti skirtos atsižvelgiant į tam tikras asmenų (pvz., moterų, jaunimo) arba grupių (pvz., mažumų, vietinių tautų), kurie yra kultūros raiškos kūrėjai, gamintojai arba platintojai, sąlygas ar poreikius.

Daugiau informacijos apie tai, kokios priemonės turi būti aptartos ataskaitoje, žiūrėkite Konvencijos 6 straipsnyje (Šalių teisės nacionaliniu lygiu) ir veiklos gairėse, įtvirtintose 7 straipsnyje (Priemonės, skirtos kultūros raiškai skatinti). Novatoriškų pavyzdžių sąrašą galima rasti Konvencijos svetainėje.

Pagrindiniai klausimai, į kuriuos atsakymai turi būti pateikti šiame skyriuje:

a) Priemonės pavadinimas

b) Kokie pagrindiniai priemonės tikslai?

c) Koks mastas (vietinis, nacionalinis, regioninis lygmuo), pobūdis (teisinis, reglamentavimo, finansinis, institucinis) ir priemonės pagrindinės ypatybės?

d) Ar ji specialiai skirta asmenims (pvz., moterims) ir / arba socialinėms grupėms, kaip apibrėžta Konvencijos 7 straipsnyje, „mažumoms priklausantiems asmenims ir vietinėms tautoms“?

e) Kokių rezultatų tikimasi įgyvendinus priemonę?

f) Kokia įstaiga atsakinga už priemonės įgyvendinimą ir kokių finansinių išteklių buvo skirta jai įgyvendinti?

g) Ar nevyriausybinės organizacijos ir / arba privatus sektorius buvo įtraukti įgyvendinant priemonę?

h) Ar ši priemonė buvo pristatyta arba svarstyta:

- siekiant įgyvendinti Konvencijos nuostatas?
- siekiant palaikyti / sukelti politines diskusijas, kurias paskatino Konvencija?
- dėl kitų, su Konvencija nesusijusių, priežasčių?

i) Ar priemonės įgyvendinimas buvo įvertintas? Jei taip, tai kokios buvo pagrindinės išvados, kokiais kriterijais remtasi vertinant poveikį?

Atsakykite į pirmiau pateiktus **pagrindinius klausimus** (a–i) apie priemones, kurių imtasi siekiant skatinti kultūros raiškos įvairovę skirtinguose kultūros vertės kūrimo grandinės etapuose.

- *Galite aprašyti **iki dešimties pagrindinių priemonių**.*

2. Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas

Šio skyriaus tikslas – aprašyti priemones, kuriomis siekiama palengvinti tarptautinį kultūrinį bendradarbiavimą.

Priemonėmis gali būti laikomos tokios, kaip tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo sistemos ir veikla pagal programas, kurios:

→ palengvina **valstybės tarnautojų dialogą** politikos krypčių klausimais;

→ skatina mainus tarp **specialistų, dirbančių valstybinio sektoriaus kultūros institucijose**, bei stiprina strateginius ir valdymo gebėjimus;

→ skatina bendradarbiavimą tarp **specialistų, dirbančių kultūrinėse ir kūrybinėse industrijose**, bei siekia ugdyti gebėjimus kurti ir gaminti.

Daugiau informacijos apie tai, kokios priemonės turi būti aptartos ataskaitoje, žiūrėkite Konvencijos 12 straipsnyje (Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas). Novatoriškų pavyzdžių sąrašas pateiktas Konvencijos svetainėje.

Pagrindiniai klausimai, į kuriuos atsakymai turi būti pateikti šiame skyriuje:

a) Priemonės pavadinimas

b) Kokie pagrindiniai priemonės tikslai?

c) Koks mastas (vietinis, nacionalinis, regioninis lygmuo), pobūdis (teisinis, reglamentavimo, finansinis, institucinis) ir priemonės pagrindinės ypatybės?

d) Ar ji specialiai skirta asmenims (pvz., moterims) ir / arba socialinėms grupėms, kaip apibrėžta Konvencijos 7 straipsnyje, „mažumoms priklausantiems asmenims ir vietinėms tautoms“?

e) Kokių rezultatų tikimasi įgyvendinus priemonę?

f) Kokia įstaiga atsakinga už priemonės įgyvendinimą ir kokių finansinių išteklių buvo skirta jai įgyvendinti?

g) Ar nevyriausybinės organizacijos ir / arba privatus sektorius buvo įtraukti įgyvendinant priemonę?

h) Ar ši priemonė buvo pristatyta arba svarstyta:

- siekiant įgyvendinti Konvencijos nuostatas?
- siekiant palaikyti / sukelti politines diskusijas, kurias paskatino Konvencija?
- dėl kitų, su Konvencija nesusijusių, priežasčių?

i) Ar priemonės įgyvendinimas buvo įvertintas? Jei taip, tai kokios buvo pagrindinės išvados, kokiais kriterijais remtasi vertinant poveikį?

Atsakykite į pirmiau pateiktus **pagrindinius klausimus** (a–i) apie priemones, kurių imtasi siekiant skatinti kultūros raiškos įvairovę skirtinguose kultūros vertės kūrimo grandinės etapuose.

- *Galite aprašyti **iki šešių pagrindinių priemonių**.*

3. *Palankesnės sąlygos (vert. past. – Vystomasis bendradarbiavimas)*

Šio skyriaus tikslas – ataskaitoje aprašyti priemones, kuriomis siekiama užtikrinti palankesnes sąlygas, apibrėžtas Konvencijos 16 straipsnyje, skirtas besivystančioms šalims, kurios galėtų gauti iš to naudos.

Konvencijos 16 straipsnyje nustatyta, kad palankesnes sąlygas besivystančioms šalims turi užtikrinti išsivysčiusios šalys tinkamais instituciniais ir teisiniais pagrindais, kad jose būtų, be visa kita, sukurtas dinamiškas kultūros sektorius ir vyktų platesni bei labiau subalansuoti kultūriniai mainai. Palankesnės sąlygos besivystančioms šalims (vystomasis bendradarbiavimas), kaip apibrėžta Konvencijos 16 straipsnyje, apima ir kultūrinį, ir / ar prekybinį aspektą.

Konvencijos nuostata dėl palankesnių sąlygų besivystančioms šalims nustato įpareigojimą išsivysčiusioms šalims, susijusį su asmenimis (menininkais ir kultūros srities specialistais) ir kultūrinėmis prekėmis bei paslaugomis, kuris yra palankus besivystančioms šalims.

Atsižvelgiant į tai, priemonės, susijusios su palankesnėmis sąlygomis besivystančioms šalims (vystomuoju bendradarbiavimu), ataskaitoje gali būti pateikiamos atspindint jų įtaką trimis skirtingais lygmenimis:

- asmeniniu: žmogiškųjų išteklių vystymas, įskaitant programas, kuriomis skatinamas menininkų ir kultūros specialistų mobilumas bei mainai, taip pat patirties kaupimas;
- instituciniu arba organizaciniu: kultūros įstaigų ir organizacijų gebėjimų ugdymas, sektoriuje skatinant veiklą ekonominiu ir prekybiniu aspektu, įskaitant paramos schemas ir bendrus platinimo susitarimus;
- industrijų: platesnio pobūdžio sistemingas bendradarbiavimas, apibrėžtas dvišaliuose, regioniniuose ir daugiašaliuose prekybos susitarimuose, kultūros politikos kryptys ir kitos partnerystės.

Daugiau informacijos apie tai, kokios priemonės turi būti aptartos ataskaitoje, žiūrėkite Konvencijos 16 straipsnyje (Besivystančioms šalims sudaromos palankesnės sąlygos) ir atitinkamose veiklos gairėse.

Išsivysčiusios šalys

*Ši dalis skirta **išsivysčiusioms Šalims**. Jeigu jūsų šalis yra besivystanti, pereikite į kitą dalį.*

Išsivysčiusios Šalys ataskaitoje aprašo priemones, kurių jos ėmėsi siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas besivystančių šalių menininkams ir kitiems kultūros srities specialistams, šioje srityje dirbantiems asmenims bei šių šalių kultūrinėmis prekėms ir paslaugoms.

Pagrindiniai klausimai, į kuriuos atsakymai turi būti pateikti šiame skyriuje:

a) Priemonės pavadinimas

b) Kokie pagrindiniai priemonės tikslai?

c) Koks mastas (vietinis, nacionalinis, regioninis lygmuo), pobūdis (teisinis, reglamentavimo, finansinis, institucinis) ir priemonės pagrindinės ypatybės?

d) Ar ji specialiai skirta asmenims (pvz., moterims) ir / arba socialinėms grupėms, kaip apibrėžta Konvencijos 7 straipsnyje, „mažumoms priklausantiems asmenims ir vietinėms tautoms“?

e) Kokių rezultatų tikimasi įgyvendinus priemonę?

f) Kokia įstaiga atsakinga už priemonės įgyvendinimą ir kokių finansinių išteklių buvo skirta jai įgyvendinti?

g) Ar nevyriausybinės organizacijos ir / arba privatus sektorius buvo įtraukti įgyvendinant priemonę?

h) Ar ši priemonė buvo pristatyta arba svarstyta:

- siekiant įgyvendinti Konvencijos nuostatas?
- siekiant palaikyti / sukelti politines diskusijas, kurias paskatino Konvencija?
- dėl kitų, su Konvencija nesusijusių, priežasčių?

i) Ar priemonės įgyvendinimas buvo įvertintas? Jei taip, tai kokios buvo pagrindinės išvados, kokiais kriterijais remtasi vertinant poveikį?

Atsakykite į pirmiau pateiktus **pagrindinius klausimus** (a–i) apie priemones, kurių imtasi siekiant užtikrinti palankesnes sąlygas besivystančioms šalims.

- *Galite aprašyti **iki šešių pagrindinių priemonių**.*

Besivystančios šalys

*Ši dalis skirta **besivysčiusioms šalims**.*

Veiklos gairėse, skirtose Konvencijos 16 straipsniui, nurodyta, kad „besivystančios šalys raginamos įgyvendinti, jei įmanoma, politikos kryptis ir priemones, kurios dėl palankesnių sąlygų besivystančioms šalims padėtų gauti didesnės naudos“.

Šioje dalyje Šalys, kurios priskiriamos besivystančioms šalims, aprašo priemones, kurių jos ėmėsi siekdamos nustatyti savo prioritetus, konkrečius poreikius ir interesus, kad dėl pritaikytų palankesnių sąlygų besivystančioms šalims gautų kuo didesnės naudos. Šios Šalys taip pat turi informuoti apie su palankesnėmis sąlygomis susijusias priemones, kurių ėmėsi siekdamos skatinti Pietų šalių bendradarbiavimą.

Pagrindiniai klausimai, į kuriuos atsakymai turi būti pateikti šiame skyriuje:

a) Priemonės pavadinimas

b) Kokie pagrindiniai priemonės tikslai?

c) Koks mastas (vietinis, nacionalinis, regioninis lygmuo), pobūdis (teisinis, reglamentavimo, finansinis, institucinis) ir priemonės pagrindinės ypatybės?

d) Ar ji specialiai skirta asmenims (pvz., moterims) ir / arba socialinėms grupėms, kaip apibrėžta Konvencijos 7 straipsnyje, „mažumoms priklausantiems asmenims ir vietinėms tautoms“?

e) Kokių rezultatų tikimasi įgyvendinus priemonę?

f) Kokia įstaiga atsakinga už priemonės įgyvendinimą ir kokių finansinių išteklių buvo skirta jai įgyvendinti?

g) Ar nevyriausybinės organizacijos ir / arba privatus sektorius buvo įtraukti įgyvendinant priemonę?

h) Ar ši priemonė buvo pristatyta arba svarstyta:

- siekiant įgyvendinti Konvencijos nuostatas?
- siekiant palaikyti / sukelti politines diskusijas, kurias paskatino Konvencija?
- dėl kitų, su Konvencija nesusijusių, priežasčių?

i) Ar priemonės įgyvendinimas buvo įvertintas? Jei taip, tai kokios buvo pagrindinės išvados, kokiais kriterijais remtasi vertinant poveikį?

Atsakykite į pirmiau pateiktus **pagrindinius klausimus** (a–i) apie priemones, kurių imtasi siekiant užtikrinti palankesnes sąlygas besivystančioms šalims.

- *Galite aprašyti **iki šešių pagrindinių priemonių**.*

4. Kultūros integravimas į darnaus vystymosi politikos kryptis

Atsižvelgiant į politikos kryptis ir priemones, kurios pateiktos ataskaitoms taikomų pagrindinių reikalavimų 1, 2 ir 3 skyriuose, Šalys kviečiamos išvardyti priemones, kurios sutelktos į kultūrą, kaip į strateginę sudedamąją darnaus vystymosi politikos krypčių dalį, ir pagalbos programas nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.

Paprastai šias priemones įgyvendina įstaigos, atsakingos už ekonomikos vystymąsi, aplinkos tvarumą ir socialinę įtrauktį (nacionaliniu lygiu), bei vystomojo bendradarbiavimo agentūros (tarptautiniu mastu).

Veiklos gairėse, įgyvendinant Konvencijos 13 straipsnį, darnus vystymasis yra apibrėžiamas kaip toks „vystymasis, kuris atitinka dabarties poreikius nemažindamas ateities kartų galimybių patenkinti savo poreikius“ (Pasaulinės aplinkos ir plėtros komisijos ataskaita, 1987).

Darnios plėtros politikos kryptys turi būti suformuotos, patvirtintos ir įgyvendintos bendrai visų atitinkamų institucijų, atsakingų už ekonomiką, aplinką, socialinius reikalus ir kultūrą. Šiame ataskaitos skyriuje pateikiant priemones reikia atsižvelgti į minėtas tarpusavio sąsajas.

4. a) Priemonės, taikomos nacionaliniu lygiu

Apibūdinkite priemones, kurių imtasi siekiant šių tikslų bei rezultatų:

→ integruoti kultūrą į *bendrąsias nacionalinio planavimo strategijas*, pavyzdžiui, strategijas, politikos kryptis ir veiksmų planus;

→ siekti *ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos* tikslų integruojant kultūrą į, *inter alia*, skurdo mažinimo, socialinės įtraukties, švietimo ir mokymų strategijas;

→ užtikrinti *socialinį teisingumą ir vienodas galimybes* pažeidžiamiems asmenims ir socialinėms grupėms (įskaitant moteris) dalyvauti kultūriniame gyvenime;

→ užtikrinti *teisingą* kultūrinių išteklių paskirstymą tarp regionų bei miesto ir kaimo vietovėse.

Daugiau informacijos apie tai, kokios priemonės turi būti aptartos ataskaitoje, žiūrėkite Konvencijos 13 straipsniui (Kultūros integravimas į darnų vystymąsi) skirtose veiklos gairėse.

Pagrindiniai klausimai, į kuriuos atsakymai turi būti pateikti šiame skyriuje:

a) Priemonės pavadinimas

b) Kokie pagrindiniai priemonės tikslai?

c) Koks mastas (vietinis, nacionalinis, regioninis lygmuo), pobūdis (teisinis, reglamentavimo, finansinis, institucinis) ir priemonės pagrindinės ypatybės?

d) Ar ji specialiai skirta asmenims (pvz., moterims) ir / arba socialinėms grupėms, kaip apibrėžta Konvencijos 7 straipsnyje, „mažumoms priklausantiems asmenims ir vietinėms tautoms“?

e) Kokių rezultatų tikimasi įgyvendinus priemonę?

f) Kokia įstaiga atsakinga už priemonės įgyvendinimą ir kokių finansinių išteklių buvo skirta jai įgyvendinti?

g) Ar nevyriausybinės organizacijos ir / arba privatus sektorius buvo įtraukti įgyvendinant priemonę?

h) Ar ši priemonė buvo pristatyta arba svarstyta:

- siekiant įgyvendinti Konvencijos nuostatas?
- siekiant palaikyti / sukelti politines diskusijas, kurias paskatino Konvencija?
- dėl kitų, su Konvencija nesusijusių, priežasčių?

i) Ar priemonės įgyvendinimas buvo įvertintas? Jei taip, tai kokios buvo pagrindinės išvados, kokiais kriterijais remtasi vertinant poveikį?

Atsakykite į pirmiau pateiktus **pagrindinius klausimus** (a–i) apie priemones, kurių imtasi siekiant integruoti kultūrą į nacionalines vystymosi politikos kryptis ir planus.

- *Galite aprašyti **iki šešių pagrindinių priemonių**.*

4. b) Priemonės, taikomos tarptautiniu lygiu

Apibūdinkite priemones, kurių imtasi siekiant integruoti kultūrą į regioninio / tarptautinio vystomojo bendradarbiavimo platformas, politikos kryptis ir programas (įskaitant Pietų šalių bendradarbiavimą), kad būtų remiamas dinamiškų kūrybinių sektorių atsiradimas besivystančiose šalyse:

→ žmogiškųjų ir institucinių gebėjimų stiprinimas siekiant politikos plėtros ir verslumo, pasitelkus mokymus, tinklų kūrimą, informacijos mainus ir t. t.;

→ technologijų ir patirties perdavimas kultūrinių industrijų centruose ir įmonėse: poreikių analizė, naujų informacinių technologijų prieinamumas, naujų platformų plėtra ir t. t.;

→ finansinė parama, įnašai į Tarptautinį kultūros įvairovės fondą, kultūros sektoriaus integravimas į oficialios paramos vystymuisi (*Official development assistance, ODA*) planus, prieigos prie viešojo ir privataus finansavimo kūrybinėms industrijoms gerinimas, novatoriškų finansinių priemonių kūrimas ir t. t.

Daugiau informacijos apie tai, kokios priemonės turi būti aptartos ataskaitoje, ieškokite Konvencijos 14 straipsniui (Vystomasis bendradarbiavimas) skirtose veiklos gairėse.

Pagrindiniai klausimai, į kuriuos atsakymai turi būti pateikti šiame skyriuje:

a) Priemonės pavadinimas

b) Kokie pagrindiniai priemonės tikslai?

c) Koks mastas (vietinis, nacionalinis, regioninis lygmuo), pobūdis (teisinis, reglamentavimo, finansinis, institucinis) ir priemonės pagrindinės ypatybės?

d) Ar ji specialiai skirta asmenims (pvz., moterims) ir / arba socialinėms grupėms, kaip apibrėžta Konvencijos 7 straipsnyje, „mažumoms priklausantiems asmenims ir vietinėms tautoms“?

e) Kokių rezultatų tikimasi įgyvendinus priemonę?

f) Kokia įstaiga atsakinga už priemonės įgyvendinimą ir kokių finansinių išteklių buvo skirta jai įgyvendinti?

g) Ar nevyriausybinės organizacijos ir / arba privatus sektorius buvo įtraukti įgyvendinant priemonę?

h) Ar ši priemonė buvo pristatyta arba svarstyta:

- siekiant įgyvendinti Konvencijos nuostatas?

- siekiant palaikyti / sukelti politines diskusijas, kurias paskatino Konvencija?
- dėl kitų, su Konvencija nesusijusių, priežasčių?

i) Ar priemonės įgyvendinimas buvo įvertintas? Jei taip, tai kokios buvo pagrindinės išvados, kokiais kriterijais remtasi vertinant poveikį?

Atsakykite į pirmiau pateiktus **pagrindinius klausimus** (a–i) apie priemones, kurių imtasi siekiant integruoti kultūros sritį į darnų vystymąsi tarptautiniu mastu.

- *Galite aprašyti **iki šešių pagrindinių priemonių**.*

5. *Sąmoningumo didinimas ir pilietinės visuomenės dalyvavimas*

Šioje Konvencijoje pilietinė visuomenė reiškia nevyriausybines organizacijas, ne pelno siekiančias organizacijas, kultūros ir su kultūra susijusius sektorius, grupes, remiančias menininkų ir kultūrinių bendruomenių darbą (žr. Veiklos gairių skyriaus „Pilietinės visuomenės vaidmuo ir dalyvavimas“ 3 punktą).

Šalys yra pripažinusios esminį pilietinės visuomenės vaidmenį apsaugant ir skatinant kultūros raiškos įvairovę ir įsipareigojo skatinti jos aktyvų dalyvavimą veikloje, kuria siekiama įgyvendinti šios Konvencijos tikslus.

Šalys

Šio poskyrio tikslas yra pateikti informaciją apie tai, ką Šalys daro, kad įtrauktų pilietinę visuomenę į savo veiklą, kokius išteklius skiria siekdamos užtikrinti jos dalyvavimą ir kokių rezultatų pasiekta.

Šalys turi pateikti informaciją apie tai, kaip įtraukė pilietinę visuomenę į tokią veiklą:

→ Konvencijos tikslų viešinimas didinant sąmoningumą ir kita veikla;

→ duomenų rinkimas ir sklaida bei informacijos apie kultūros raiškos įvairovės skatinimo priemones mainai nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu;

→ politikos krypčių formavimas, suteikiant erdvės pilietinės visuomenės idėjų sklaidai ir diskusijoms;

→ Veiklos gairių įgyvendinimas ir kt.

Daugiau informacijos apie tai, kokios priemonės turi būti aptartos ataskaitoje, žiūrėkite Konvencijos 11 straipsnyje (Pilietinės visuomenės dalyvavimas) ir atitinkamose veiklos gairėse.

Pilietinė visuomenė

Šiuo poskyriu siekiama įtraukti pilietinę visuomenę, kad ataskaitoje pateiktų informaciją apie tai, ką padarė įgyvendinant Konvenciją, atsižvelgiant į jos vaidmenį ir atsakomybę, nurodytą Konvencijos 11 straipsnyje ir atitinkamose veiklos gairėse.

Pilietinė visuomenė rengiant ataskaitas gali prisidėti informacija apie tokią savo vykdomą veiklą:

→ Konvencijos tikslų ir principų viešinimas savo teritorijose ir tarptautiniuose forumuose;

→ raginimas vyriausybes ratifikuoti ir įgyvendinti Konvenciją;

→ piliečių, asociacijų ir įstaigų, įskaitant pažeidžiamas grupes, pavyzdžiui, moteris ir mažumoms priklausančius asmenis, problemų pristatymas valstybės institucijoms;

→ prisidėjimas prie didesnio skaidrumo ir atskaitingumo kultūros valdymo srityje;

→ politikos krypčių ir programos priemonių, skirtų kultūros raiškos įvairovei apsaugoti ir skatinti, stebėsena ir t. t.;

→ gebėjimų stiprinimas srityse, susijusiose su šios Konvencijos įgyvendinimu, ir duomenų rinkimas;

→ novatoriškų partneryščių su viešuoju ir privačiu sektoriais ir kitų pasaulio regionų pilietine visuomene kūrimas.

Pilietinė visuomenė taip pat gali pasidalyti informacija apie:

→ veiklą Konvencijos įgyvendinimo srityse, planuojamą vykdyti ateinančius 4 metus;

→ pagrindinius iššūkius, su kuriais susiduria arba kurie numatomi, bei sprendimus arba galimas išeitis jiems įveikti ir t. t.

Nurodykite, kurios pilietinės visuomenės organizacijos prisidėjo rengiant šią ataskaitos dalį.

6. *Horizontalieji prioritetai ir UNESCO prioritetai*

Horizontalieji prioritetai

Šiame skyriuje Šalys pateikia informaciją apie horizontaliuosius prioritetus, kuriuos Konvencijos valdymo organai nustato kiekvienam ataskaitiniam ciklui. Juos aprašant galima vadovautis pagrindiniais klausimais (a–i).

Šalių konferencija rezoliucija ketverių metų ataskaitiniam laikotarpiui nustato horizontaliuosius prioritetus, apie kuriuos informacija turi būti pateikta ataskaitose.

UNESCO prioritetas – lyčių lygybė

Lyčių lygybė yra UNESCO 2014–2017 m. programos ir biudžetinio laikotarpio prioritetas.

Vadovaujantis Konvencijos 7 straipsniu, Šalys raginamos ypatingą dėmesį skirti moterų ypatingoms sąlygoms ir poreikiams. Toks dėmesys reiškia, kad turi būti priimtos ir įgyvendinamos politikos kryptys ir priemonės moterims, kaip kultūros raiškos kūrėjoms ir gamintojoms ir kaip pilietėms, dalyvaujančioms kultūriniame gyvenime, remti. Tam būtina integruota politika, apimanti teisines, reglamentavimo ir institucines priemones.

Šiame skyriuje Šalys pateikia bent vieną politikos kryptį ar priemonę, patvirtintą siekiant skatinti lyčių lygybę kultūros srityje ir remti moteris, kaip kultūros raiškos kūrėjas, gamintojas ir vartotojas. Aprašant galima remtis pagrindiniais klausimais (a–i).

UNESCO strategija jaunimui

Jaunimo įgalinimas ir jo skatinimas dalyvauti įgyvendinant Konvenciją apibrėžtas UNESCO 2014–2021 m. strategijoje jaunimui.

Šioje dalyje Šalys pateikia informaciją bent apie vieną politikos kryptį, priemonę ar projektą, pavyzdžiui:

- skatinti jaunimą kurti, gaminti ir būti kultūrinės veiklos, prekių ir paslaugų gavėjais;
- palengvinti jaunimo ir jaunimo vadovaujamų organizacijų dalyvavimą ir jų problemų bei poreikių integravimą į kultūros politikos formavimo procesus;
- įtraukti į aukštojo mokslo ir mokslo institucijų mokymo programas naujų programų, skatinančių naujų gebėjimų, susijusių su kultūrinėmis ir kūrybinėmis industrijomis, įskaitant verslumą, vadybą ir technologijas, stiprinimą;
- įtraukti jaunimą į informacijos apie kultūros raiškos įvairovę savo bendruomenėse rinkimo ir sklaidos procesus.

Rengiant šią ataskaitos dalį, galima remtis **pagrindiniais klausimais** (a–i).

7. Pasiekimai, iššūkiai, sprendimai ir tolesni veiksmai

Šioje ataskaitos dalyje Šalys ir kitos dalyvaujančios suinteresuotosios šalys pasidalija informacija apie:

1. pagrindinius pasiektus Konvencijos įgyvendinimo **rezultatus**;
2. pagrindines įgyvendinimo **problemas**, su kuriomis susidūrė arba kurios numatomos;
3. rastus arba numatomus **sprendimus** šioms problemoms įveikti;
4. Konvencijai įgyvendinti planuojamus **veiksmus ir prioritetus ateinančiam ketverių metų laikotarpiui**.

Atkreiptinas dėmesys, kad Šalys, jau pateikusios Konvencijos įgyvendinimo ketverių metų periodinę ataskaitą, turi aprašyti pasiekimus, problemas ir savo sprendimus po pastarojo ketverių metų laikotarpio, t. y. po paskutiniosios ataskaitos.

Papildomi duomenys, informacija ir statistika

Statistinė informacija ataskaitose pateikiama pragmatiniu tikslu. Tai reiškia, kad Šalys prašomos pateikti visą įmanomą esančią statistinę informaciją. Šie duomenys gali būti surinkti per nacionalines apklausas, atliekant lyginamuosius tyrimus ir t. t. Nuorodos, kur galima rasti duomenis, pateikiamos toliau. Turi būti nurodyti visi duomenų šaltiniai ir surinkimo / paskelbimo metai.

1. Ekonomika ir finansai

Pateikiant duomenis šioje dalyje statistikos tikslais svarbu apibrėžti, kas yra „kultūros sektorius“, ir taikyti šį apibrėžimą nuosekliai. Gairės yra apibrėžtos 2009 m. UNESCO Kultūros statistikos pagrinduose (*UNESCO Framework for Cultural Statistics (FCS)*: http://www.uis.unesco.org/culture/Documents/framework-cultural-statistics-culture-2009-en.pdf.

1.1. Bendri kultūrinių prekių ir paslaugų srautai

Prašome remtis kultūrinių prekių ir paslaugų apibrėžimais, nurodytais 2009 m. Kultūros statistikos pagrinduose (*UNESCO Framework for Cultural Statistics, FCS*), kur taip pat išvardyti prekių ir paslaugų kodai pagal Suderintą prekių aprašymo ir kodavimo sistemą (*Harmonized Commodity Description and Coding System, HS*) ir Išplėstinio mokėjimo paslaugų balanso klasifikatorių (*Extended Balance of Payments, EBOPS*). Šie kodai turi būti naudojami apibrėžiant kultūrines prekes ir paslaugas. Papildomos informacijos apie kultūros paslaugų statistiką rasite Tarptautinės prekybos paslaugomis statistikos vadove (*Manual on Statistics of International Trade in Services*): http://unstats.un.org/unsd/tradeserv/TFSITS/manual.htm.

1.1. a. Kultūrinės prekės

a) kultūrinių prekių eksportas (iš viso USD; metai; šaltinis)

b) kultūrinių prekių importas (iš viso USD; metai; šaltinis)

1.1. b. Kultūrinės paslaugos

a) kultūrinių paslaugų eksportas (iš viso USD; metai; šaltinis)

b) kultūrinių paslaugų importas (iš viso USD; metai; šaltinis)

1.2. Kultūrinės veiklos indėlis į bendrąjį vidaus produktą (BVP)

Prašome remtis 2009 m. Kultūros statistikos pagrindais (*UNESCO Framework for Cultural Statistics, FCS*), kur nurodyti atitinkami kodai pagal Tarptautinį standartinį gamybinį visų ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (*International Standard Industrial Classification, ISIC*). Nurodykite, pagal kokią metodiką buvo apskaičiuota kultūros dalis visame BVP (pridėtinė vertė, sąnaudos / produkcija ir pan.).

a) Visas BVP (USD; metai; šaltinis)

b) Kultūrinės veiklos dalis BVP (procentais; metai; šaltinis)

1.3. Valstybės sektoriaus išlaidos kultūrai

a) Visos valstybės sektoriaus išlaidos (USD; metai; šaltinis)

b) Kultūros dalis valstybės sektoriaus išlaidose (USD ir procentais nuo visų valdžios sektoriaus išlaidų; metai, šaltinis)

Jei duomenų apie išlaidas kultūrai nėra, naudokite duomenis apie valstybės sektoriaus išlaidas laisvalaikiui ir kultūrai.

2. Knygos

a) Išleistų pavadinimų skaičius (metai; šaltinis)

b) Leidyklų skaičius (metai; šaltinis):

- mažų (nuo 1 iki 20 pavadinimų per metus)
- vidutinių (nuo 21 iki 49 pavadinimų per metus)
- didelių (50 ir daugiau pavadinimų per metus)

c) Knygynai ir pardavimai

- knygynų tinklai (bendras skaičius ir pardavimai USD; metai; šaltinis)
- nepriklausomi knygynai (bendras skaičius ir pardavimai USD; metai; šaltinis)
- knygynai kitose mažmeninės prekybos struktūrose, įskaitant prekybos centrus (bendras skaičius ir pardavimai USD; metai; šaltinis)
- internetu prekiaujantys mažmenininkai (bendras skaičius ir pardavimai USD; metai; šaltinis)

d) Vertimų srautai: išleistų vertimų skaičius (metai; šaltinis)

3. Muzika

a) Leidyba: išleistų albumų skaičius:

- fiziniu formatu (metai; šaltinis)
- skaitmeniniu formatu (metai; šaltinis)
- nepriklausomų leidėjų (metai; šaltinis)
- didžiųjų leidėjų (metai; šaltinis)

b) Pardavimai: bendras įrašytos muzikos pardavimų skaičius:

- fiziniu formatu, atskirai CD ir kitais fiziniais formatais (metai; šaltinis)
- skaitmeniniu formatu, atskirai singlais ir albumais (metai; šaltinis)

4. Žiniasklaida

Apibrėžimus ir informaciją apie žiniasklaidos statistiką rasite UIS Transliacijų ir spaudos rodiklių vadove (*UIS Guidebook of Broadcast and Newspaper Indicators*): http://www.uis.unesco.org/Communication/Documents/tp10-media-indicators-2013-en.pdf.

a) Transliacijų auditorija ir pasiskirstymas (metai; šaltinis):

Programos tipas	Auditorijos pasiskirstymas	Nuosavybės tipas	Prieigos tipas (mokama / nemokama)
1-as kanalas			
2-as kanalas			
3-ias kanalas			
4-as kanalas			

b) Transliuojančios žiniasklaidos organizacijos (metai; šaltinis):

Nuosavybė	Vietinių žiniasklaidos organizacijų skaičius, valdančių			
	tik radijo stotis	tik televizijos kanalus	abu – ir radijo stotis, ir televizijos kanalus	iš viso
valstybinė				
privati				
bendruomeninė				
nenurodyta				
Iš viso				

c) laikraščiai (metai; šaltinis)

Leidinio formatas*	Pavadinimų skaičius	
	dienraščiai	ne dienraščiai
spausdintas		
tik nemokamas		
tik mokamas		
ir mokamas, ir nemokamas		
ir spausdintas, ir internetinis		
tik nemokamas		
tik mokamas		
ir mokamas, ir nemokamas		
Iš viso		

* Išskyrus tik internetinius laikraščius.

5. Ryšys, infrastuktūra ir prieiga

a) Judriojo ryšio telefono abonentų skaičius 1000 gyventojų (metai; šaltinis)

b) Namų ūkių, turinčių interneto prieigą namuose, skaičius (metai; šaltinis)

c) Asmenų, naudojančių internetą, skaičius (metai; šaltinis)

6. Kultūrinis dalyvavimas

Žmonių, dalyvavusių kultūrinėje veikloje bent kartą per paskutinius 12 mėnesių, procentas:

Kultūrinis dalyvavimas, %			
Veikla	Moterys	Vyrai	Iš viso
Kinas			
Teatras (įskaitant kabaretą, operą ir lėlių teatrą)			
Šokis (įskaitant baletą)			
Gyvi koncertai / muzikiniai pasirodymai			
Parodos			
Iš viso			

Jei įmanoma, nurodykite, kodėl per praėjusius metus kultūriniuose renginiuose nesilankyta nė vieno karto:

Pagrindinės nedalyvavimo priežastys, %			
Priežastis	Moterys	Vyrai	Iš viso
Per brangu			
Nedomina			
Trūksta laiko			
Trūksta informacijos			
Per toli			

7. Papildomi paaiškinimai

Prireikus pateikite papildomus paaiškinimus.

Švietimas ir visuomenės informavimas

---

10 straipsnis – Švietimas ir visuomenės informavimas

Šalys:

a) skatina ir ugdo supratimą apie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo svarbą, inter alia, rengdamos švietimo ir visuomenės informavimo programas;

b) bendradarbiauja su kitomis Šalimis ir tarptautinėmis bei regioninėmis organizacijomis, siekdamos šiame straipsnyje nustatytų tikslų;

c) rengdamos švietimo, mokymo ir mainų programas kultūros industrijų srityje, siekia skatinti kūrybiškumą ir stiprinti kultūrinių prekių gamybos galimybes. Šių priemonių taikymas neturi neigiamai veikti tradicinių kūrybos formų.

Bendrosios nuostatos

1. *Konvencijos Šalims tenka didžiulė atsakomybė* skatinant ir ugdant supratimą apie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo svarbą per formaliojo ir neformaliojo ugdymo programas, taip pat vykdant visuomenės informavimo veiklą, skirtą įvairaus amžiaus piliečiams.
2. Švietimo ir visuomenės informavimo programos ir priemonės turėtų, greta kitų, išryškinti įvairius šios Konvencijos aspektus ir jos specifiką lyginant su kitais UNESCO norminiais dokumentais kultūros srityje.

Ugdymo priemonės ir programos

3. Šalys atitinkamais lygmenimis turėtų skatinti laikytis integruoto požiūrio rengiant ir įgyvendinant švietimo programas, kuriomis remiami Konvencijos tikslai ir principai. Tai turėtų apimti ryšių tarp kultūros ir švietimo stiprinimą politiniu, programų plėtojimo ir instituciniu lygmenimis.
4. Profesijos kultūrinių industrijų srityje patyrė sparčių pokyčių, todėl šių profesijų asmenų rengimas turi būti nuolat apmąstomas ir nestokoti iniciatyvų. Šiuo atžvilgiu Šalys turi apsvarstyti, bet neapsiriboti šiais aspektais: reikalingų įgūdžių ir mokymo spragų nustatymas, ypač atsižvelgiant į skaitmeninę kompetenciją; mokymo programų kūrimas; partnerysčių tarp mokymo įstaigų ir atitinkamų pramonės sektorių užmezgimas. Taip pat turėtų būti skatinamas valdžios institucijų ir privataus sektoriaus, kuris dalyvauja darnaus vystymosi ir jaunimo programose, bendradarbiavimas.
5. Mokykla yra svarbi informacijos ir žinių apie kultūros raiškos įvairovės apsaugą ir skatinimą perdavimo jaunimui platforma. Atsižvelgdamos į tai, Šalys gali paskatinti atitinkamu lygiu įvesti politikos kryptis ir programas, taip pat skirti reikalingų išteklių šiems tikslams:

a) įtraukti kultūros raiškos įvairovę į mokyklų programas, pritaikius prie vietos aplinkybių ir kultūros;

b) rengti ugdymo ir mokymo medžiagą įvairiais formatais, įskaitant ir skelbiamą internetu, pavyzdžiui, knygos, CD, video, dokumentiniai filmai, vadovai, brošiūros, interaktyvūs žaidimai ir kt.;

c) kviesti menininkus ir kultūros specialistus prisidėti rengiant tokią medžiagą ir dalyvauti mokyklų ir kitų ugdymo įstaigų veikloje;

d) stiprinti mokytojų gebėjimus didinti moksleivių supratimą apie kultūros raiškos įvairovę ir visur, kur tik įmanoma, naudoti tam skirtus vadovėlius ir mokymo vadovus;

e) įtraukti suaugusiuosius ir tėvų asociacijas, kad siūlytų kultūros raiškos įvairovės temas ir modulius mokyti mokyklose;

f) įtraukti jaunimą rinkti ir skleisti informaciją apie kultūros raiškos įvairovę savo bendruomenėse;

g) perduoti įgytą patirtį skatinant dalyvaujamojo ugdymo metodus, konsultavimo veiklą ir stažuotes.

6. Aukštojo mokslo, mokymo ir mokslinių tyrimų institucijos yra svarbi aplinka kūrybiškumui ir gebėjimams stiprinti kultūrinių industrijų ir kultūros politikos krypčių formavimo srityse. Atsižvelgdamos į tai, Šalys gali remti tokias institucijas ir skatinti jas sukurti programas, kurios palengvintų įgūdžių tobulinimą, mobilumą ir naujos kartos kultūrinių industrijų bei kultūros politikos specialistų mainus. Šalys taip pat gali apsvarstyti galimybę įkurti UNESCO katedras kultūros politikos ir industrijų srityje.

Visuomenės sąmoningumo didinimas

7. Šalys gali skirti lėšų įvairių formų *sąmoningumo didinimo priemonėms*, kurios atitiktų įvairios auditorijos poreikius, būtų naudojamos naujos informacinės ir ryšių technologijos, taip pat neformalioms žinių perdavimo priemonėms kurti. Menininkai ir kultūros specialistai turi būti kviečiami dalyvauti kuriant tokias priemones.

8. Šalys *remia renginius*, kurie gali padidinti visuomenės sąmoningumą ir skleisti informaciją apie kultūros raiškos įvairovę, pavyzdžiui, simpoziumų, seminarų, visuomenės forumų, taip pat parodų, koncertų, festivalių, konkursų, tarptautinių dienų organizavimą ir kt. Atsižvelgdamos į tai, Šalys, jei tai įmanoma, turėtų bendradarbiauti su viešaisiais ir privačiais subjektais, taip pat su esamomis pilietinės visuomenės struktūromis ir tinklais.

9. *Žiniasklaida* gali veiksmingai prisidėti prie visuomenės informuotumo apie kultūros raiškos įvairovės saugojimo ir skatinimo svarbą didinimo. Šalys turėtų remti specializuotas programas ir kampanijas, apie kurias informacija galėtų būti skleidžiama per visų rūšių žiniasklaidą ir taip pasiektų įvairias tikslines grupes. Turėtų būti skatinama sukurti kultūros žurnalistų, kurie specializuotųsi šioje srityje, tinklą. Vietiniai transliavimo tinklai ir bendruomenių radijo stotys

galėtų atlikti svarbų vaidmenį plečiant žinias apie įvairią kultūros raišką ir informuojant apie renginius, taip pat skleidžiant informaciją apie gerąją patirtį.

Bendradarbiavimo skatinimas

10. Šalys raginamos užmegzti glaudžius ryšius su kitomis tarpvyriausybinėmis ir regioninėmis organizacijomis ir bendromis pastangomis didinti informuotumą apie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo svarbą.
11. Šalys raginamos per savo paskirtus kontaktinius asmenis (Konvencijos 9 ir 28 straipsniai) arba nacionalines komisijas atlikti ugdymo programų ir visuomenės informavimo veiklos įgyvendinimo stebėseną ir dalytis informacija bei gerąja patirtimi.

Pilietinės visuomenės vaidmuo ir dalyvavimas

1. Aiškiausia Konvencijos nuostata dėl pilietinės visuomenės yra 11 straipsnyje (Pilietinės visuomenės dalyvavimas). Tiesioginių ar netiesioginių nuorodų į pilietinę visuomenę yra kelete kitų Konvencijos nuostatų, šiuo aspektu yra susiję 6, 7, 12, 15, 19 straipsniai.

2. **11 straipsnis – Pilietinės visuomenės dalyvavimas**

Šalys pripažįsta pilietinės visuomenės svarbą apsaugant ir skatinant kultūros raiškos įvairovę. Šalys skatina aktyvų pilietinės visuomenės dalyvavimą įgyvendinant šios Konvencijos tikslus.

Pilietinės visuomenės apibrėžimas ir jos vaidmenys

3. Šioje Konvencijoje pilietinė visuomenė reiškia nevyriausybines organizacijas, ne pelno siekiančias organizacijas, kultūros ir su kultūra susijusius sektorius, grupes, remiančias menininkų ir kultūrinių bendruomenių darbą.

4. Pilietinė visuomenė atlieka esminį vaidmenį įgyvendinant Konvenciją: ji informuoja apie piliečių, asociacijų ir įstaigų problemas valdžios institucijas, stebi politikos krypčių ir programų įgyvendinimą, užtikrina vertybių apsaugą, taip pat yra kultūros srities novatorius, be to, prisideda prie didesnio valdymo skaidrumo ir atskaitomybės.

Pilietinės visuomenės indėlis įgyvendinant Konvencijos nuostatas

5. Šalys turėtų skatinti pilietinę visuomenę dalyvauti įgyvendinant Konvenciją, pritraukdamos ją atitinkamomis kultūros politikos formavimo priemonėmis ir palengvindamos prieigą prie informacijos, susijusios su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu ir sudarydamos palankesnes sąlygas stiprinti gebėjimus šioje srityje. Šalys gali numatyti tam tikras *ad hoc* nuostatas, su tuo susijusius lanksčius ir veiksmingus mechanizmus.

6. Įgyvendinant Konvenciją turėtų būti visapusiškai išnaudotas pilietinės visuomenės potencialas veikti novatoriškai ir skatinti pokyčius. Šalys turėtų skatinti pilietinę visuomenę įnešti naujų idėjų ir požiūrių formuojant kultūros politikos kryptis, taip pat į novatoriškų kultūrinių procesų vystymą, veiklą ir programas, kurios padeda siekti Konvencijos tikslų.

   Pilietinės visuomenės indėliu galėtų būti pasinaudota šiose srityse:

   - atitinkama pagalba Šalims plėtojant ir įgyvendinant kultūros politikos kryptis;
   - gebėjimų stiprinimas konkrečiose srityse, susijusiose su šios Konvencijos įgyvendinimu, ir organizuojant duomenų rinkimą kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo srityje;
   - konkrečios kultūrinės raiškos skatinimas, leidžiant pasireikšti tokioms grupėms, kaip mažumų, moterų ir vietinių tautų, siekiant užtikrinti, kad rengiant kultūros politikos kryptis būtų atsižvelgiama į visų suinteresuotųjų šalių ypatingas sąlygas ir poreikius;

- pritariant, kad Konvencija būtų ratifikuota ir valdžios institucijų įgyvendinama, taip pat padedant Šalims skleisti Konvencijos tikslus ir principus kituose tarptautiniuose forumuose;
- pagal kompetenciją atitinkamas indėlis rengiant Šalių periodines ataskaitas – tai pilietinei visuomenei suteiktų daugiau atsakomybės ir didintų skaidrumą rengiant ataskaitas;
- bendradarbiavimas vystymuisi vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu inicijuojant novatoriškas partnerystes su viešuoju ir privačiu sektoriumi, taip pat su kitų pasaulio regionų pilietinėmis visuomenėmis, tai kuriant ar su tuo būnant susijus (Konvencijos 15 straipsnis).

Pilietinės visuomenės indėlis į Konvencijos valdymo organų darbą

7. Pilietinė visuomenė skatinama prisidėti prie Konvencijos valdymo organų darbo jų nustatyta tvarka.
8. Vadovaujantis Konvencijos 23 straipsnio 7 dalimi, Komitetas konkrečiais klausimais bet kada gali konsultuotis su valstybinėmis ir privačiomis institucijomis bei fiziniais asmenimis. Tokiais atvejais Komitetas gali pakviesti juos dalyvauti konkrečiuose savo posėdžiuose, nepriklausomai nuo to, ar organizacija, ar grupė buvo akredituota dalyvauti Komiteto sesijose.
9. Pilietinės visuomenės organizacijos, akredituotos stebėtojų teisėmis dalyvauti Šalių konferencijoje ir Tarpvyriausybiniame komitete, atsižvelgiant į atitinkamo valdymo organo darbo tvarkos taisykles, gali:
   - palaikyti dialogą su Šalimis interaktyviu būdu, atsižvelgiant į jų teigiamą indėlį įgyvendinant Konvenciją, pageidautina prieš atitinkamas Konvencijos valdymo organų sesijas;
   - dalyvauti šių Konvencijos valdymo organų susitikimuose;
   - turėti atitinkamo Konvencijos valdymo organo pirmininkaujančio asmens suteiktą galimybę pasisakyti;
   - raštu pateikti pasiūlymus, susijusius su atitinkamų Konvencijos valdymo organų darbu, o pirmininkaujančiajam leidus, Konvencijos sekretoriatas juos išplatina kaip informacinius dokumentus visoms delegacijoms ir stebėtojams.

Pilietinės visuomenės dalyvavimas Tarptautinio kultūros įvairovės fondo veikloje

10. Šio dalyvavimo detalės aptartos veiklos gairėse, susijusiose su Fondo išteklių naudojimu.

PRIEDAS: Leidimo pilietinės visuomenės atstovams dalyvauti Konvencijos valdymo organų posėdžiuose kriterijai

1. Konvencijos valdymo organų sesijose kiekvieno jų nustatyta tvarka gali būti leista dalyvauti pilietinės visuomenės organizacijoms ar grupėms, jeigu jos atitinka šiuos kriterijus:
   a) turi interesų ir užsiima veikla vienoje ar daugiau sričių, susijusių su Konvencija;
   b) turi juridinį statusą pagal registracijos šalies jurisdikcijos taisykles;
   c) yra atitinkamos jų veiklos srities atstovas arba atitinkamos socialinės arba profesinės grupės atstovas.
2. Leidimo prašymas turi būti pasirašytas oficialaus organizacijos ar grupės[2] atstovo ir pridėta:
   a) statuto ar įstatų kopija;
   b) narių sąrašas arba, jei nėra grindžiama naryste (pvz., fondai) – valdybos narių sąrašas;
   c) trumpas jų naujausios veiklos, kuri taip pat iliustruoja jų atstovavimą su Konvencija susijusiose srityse, aprašymas.

[2] Ši nuostata netaikoma nevyriausybinėms organizacijoms, su UNESCO palaikančioms oficialius santykius.

Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas[3]

---

12 straipsnis – Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas

Šalys, ypač atsižvelgdamos į 8 ir 17 straipsniuose nurodytus atvejus, siekia stiprinti dvišalį, regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą, siekdamos sukurti palankias sąlygas kultūros raiškos įvairovei skatinti, visų pirma siekdamos:

a) palengvinti Šalių dialogą dėl kultūros politikos;

b) stiprinti viešojo sektoriaus strateginius ir valdymo gebėjimus valstybinėse kultūros įstaigose per profesinius ir tarptautinius kultūrinius mainus bei keitimąsi geriausios patirties pavyzdžiais;

c) stiprinti partnerystę su pilietine visuomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, privačiu sektoriumi ir tarp jų, siekiant puoselėti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę;

d) skatinti naujų technologijų naudojimą, raginti partnerius plačiau dalytis informacija, didinti kultūros suvokimą bei skatinti kultūros raiškos įvairovę;

e) skatinti sudaryti sutartis dėl bendros kūrybos ir bendro platinimo.

---

[3] 2009 m. birželio mėn. 2005 m. Konvencijos Šalių konferencijos antrojoje sesijoje nuspręsta, kad „Konvencijos 12 straipsnis ir taip yra vykdomojo pobūdžio, todėl jam gairėse nereikia papildomų paaiškinimų“ (Rezoliucija 2.CP 7).

Kultūros integravimas į darnų vystymąsi

---

13 straipsnis – Kultūros integravimas į darnų vystymąsi

Siekdamos sukurti palankias sąlygas darniam vystymuisi ir taip skatinti su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu susijusias sritis, Šalys siekia visais lygiais kultūrą integruoti į nacionalinę vystymosi politiką.

Bendrosios nuostatos

1. Darnus vystymasis – „tai vystymasis, skirtas dabarties poreikiams tenkinti, kuris nekelia abejonių dėl galimybių ateities kartoms tenkinti savo poreikius“ (Pasaulinės aplinkosaugos ir vystymosi komisijos atskaita, 1987).
2. Darnaus vystymosi sudedamosios dalys: ekonominiai, kultūriniai, socialiniai ir aplinkosauginiai aspektai papildo vienas kitą.
3. Kultūros įvairovės apsauga, skatinimas ir išsaugojimas yra pagrindinė darnaus vystymosi dabarties ir ateities kartoms sąlyga (Konvencijos 2 straipsnio 6 dalis), nes taip prisidedama prie socialinių ir kultūrinių poreikių tenkinimo, individualios ir kolektyvinės gerovės bei kultūros ir institucijų kūrybingumo ir gyvybingumo palaikymo.
4. Plėtros procese turi būti atsižvelgiama į kultūros raiškos įvairovę, nes ji prisideda prie tapatumo ir socialinės sanglaudos stiprinimo ir įtraukios visuomenės, kuri užtikrina pagarbą ir orumą visoms kultūroms, kūrimo.
5. Kultūra turi būti integruota į nacionalinės politikos kryptis ir planus bei tarptautinio bendradarbiavimo strategijas, siekiant žmonijos vystymosi tikslų[4], ypač skurdo mažinimo.
6. Kultūros integravimas į vystymosi politikos kryptis visais lygiais (vietos, nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu) sudaro galimybes:
   - 6.1. prisidėti prie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo;
   - 6.2. skatinti visuotinę prieigą prie kultūros raiškos kūrybos ir gamybos procesų, taip pat dalyvavimą juose bei dėl to patiriamą naudą, ypač pažeidžiamoms grupėms;
   - 6.3. suvokti kūrybinių industrijų galimybes ir indėlį į darnų vystymąsi, ekonominį augimą, gyvenimo gerovę kuriant, gaminant, platinant ir skleidžiant kultūros raišką;
   - 6.4. puoselėti socialinę sanglaudą, kovoti su prievarta pasitelkus kultūrinę veiklą, kuri propaguoja žmogaus teises ir taikos kultūrą, ir stiprinti jaunimo socialinę integraciją;

[4] „Žmogaus socialinė raida — tai procesas, plečiantis žmonių pasirinkimo galimybes.“ *Žmogaus socialinės raidos ataskaita*, UNDP, 1990, p. 10.

6.5. stiprinti ir gerinti darnaus vystymosi politiką, taip pat švietimo, turizmo, visuomenės sveikatos, saugumo ir miesto plėtros srityse.

Gairės

7. Darnus vystymasis yra vietos kultūros ekosistemos darną palaikančių politikos krypčių ir priemonių, pritaikytų nacionalinėms ir vietos sąlygoms, rezultatas. Šalys, kurdamos tokias politikos kryptis ir siekdamos, kad jos tinkamai būtų valdomos ir suderintos, turi atsižvelgti į šiuos veiksnius:

   7.1. Kadangi ekonominės, aplinkosauginės ir kultūrinės sistemos yra tarpusavyje susijusios ir negali būti laikomos atskiromis, darnaus vystymosi politikos kryptys ir priemonės turi būti kuriamos, tvirtinamos ir įgyvendinamos kartu visų susijusių valdžios institucijų visuose sektoriuose ir visais lygiais. Tam turi būti parengti veiksmingi koordinavimo mechanizmai, ypač nacionaliniu lygiu.

   7.2. Siekiant Konvencijos 13 straipsnio tikslų, labai svarbu didinti sprendimų priėmėjų ir jų partnerių supratimą apie kultūrinio aspekto svarbą vystymosi politikos kryptyse ir įjautrinti kultūros klausimais atsakingus už politikos plėtrą vadovus iš kitų sektorių.

   7.3. Kultūros integravimas į darnaus vystymosi politikos kryptis reiškia, kad pripažįstami šie svarbūs aspektai, visų pirma:

      7.3.1. švietimo svarba darniam vystymuisi ir kultūros aspektų įtraukimas į švietimo turinį stiprinant supratimą apie įvairovę bei jos raišką, taip pat viso to vertę;

      7.3.2. moterų, įvairių pažeidžiamų socialinių grupių, minėtų Konvencijos 7 straipsnyje, ir socialiai remtinų geografinių teritorijų poreikių pripažinimas;

      7.3.3. naujųjų technologijų naudojimas ir komunikacijų tinklų plėtra.

Priemonės, susijusios su kultūros raiškos įvairovės integravimu į darnų vystymąsi

8. Siekiant integruoti ir stiprinti kultūros raiškos apsaugos ir skatinimo aspektus darnaus vystymosi politikos kryptyse, Šalys raginamos:

   8.1. sudaryti būtinas sąlygas vystyti kūrybinius gebėjimus, atsižvelgiant į visų kūrėjų, profesionalų ir kultūros sektoriaus veikėjų poreikius, ypatingą dėmesį skiriant moterims, socialinėms grupėms ir asmenims nepalankiose geografinėse teritorijose;

   8.2. skatinti gyvybingų kultūrinių industrijų, o ypač labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių, dirbančių vietiniu lygmeniu, plėtrą;

   8.3. skatinti ilgalaikes investicijas į infrastruktūrą, institucijas ir kultūros industrijoms būtiną teisinę aplinką;

8.4. didinti valdžios institucijų ir jų partnerių, vietos suinteresuotųjų šalių ir įvairių visuomenės dalių supratimą apie darnaus vystymosi iššūkius ir kultūros aspekto svarbą jame;

8.5. stiprinti kultūros organizacijų darnius techninius, finansinius ir žmogiškuosius gebėjimus vietos lygiu, be kita ko, sudarant sąlygas naudotis finansavimu;

8.6. gerinti darnią, lygiateisišką ir visapusišką kūrybos ir kultūros prekių, veiklos ir paslaugų prieinamumą, ypatingą dėmesį skiriant moterims, jaunimui ir pažeidžiamoms grupėms;

8.7. konsultuotis ir įtraukti valdžios institucijas, atsakingas už klausimus, susijusius su kultūros raiškos įvairove, taip pat pilietinės visuomenės atstovais ir kultūros sektoriaus atstovais, dalyvaujančiais kuriant, gaminant, platinant ir skleidžiant kultūrinę veiklą, prekes ir paslaugas;

8.8. kviesti pilietinę visuomenę dalyvauti nustatant, rengiant ir įgyvendinant vystymosi politikos kryptis ir priemones, susijusias su kultūros sektoriumi.

9. Siekiant geriau įvertinti kultūros vaidmenį darniame vystymesi, Šalys raginamos sudaryti sąlygas rinkti statistinius duomenis, keistis informacija ir skleisti gerąją patirtį.

Vystomasis bendradarbiavimas

---

14 straipsnis – Vystomasis bendradarbiavimas

Siekdamos sukurti dinamišką kultūros sektorių, Šalys stengiasi remti bendradarbiavimą darnaus vystymosi ir skurdo mažinimo tikslais, ypač atsižvelgdamos į besivystančių šalių specialius poreikius, ir, inter alia, taiko tokias priemones:

a) besivystančių šalių kultūros industrijų stiprinimas:

i) kuriant kultūrines prekes ir stiprinant jų platinimo galimybes besivystančiose šalyse;

ii) sudarant kultūrinei veiklai, kultūrinėms prekėms ir paslaugoms palankesnes sąlygas patekti į pasaulinę rinką ir tarptautinius platinimo tinklus;

iii) sudarant sąlygas gyvybingoms vietos ir regioninėms rinkoms kurti;

iv) kai įmanoma, išsivysčiusiose šalyse patvirtinant tinkamas priemones, kad jų teritorijoje būtų daugiau galimybių susipažinti su besivystančių šalių kultūrine veikla, kultūrinėmis prekėmis bei paslaugomis;

v) remiant kūrybinę veiklą ir sudarant kuo geresnes sąlygas besivystančių šalių menininkų judėjimui;

vi) skatinant atitinkamą išsivysčiusių ir besivystančių šalių bendradarbiavimą, inter alia, muzikos ir kino srityse;

b) gebėjimų stiprinimas viešajame ir privačiame sektoriuose, inter alia, strateginių ir valdymo gebėjimų, politikos vystymo ir įgyvendinimo, kultūros raiškos skatinimo ir platinimo, mažų, vidutinių ir labai mažų įmonių veiklos plėtojimo, technologijų taikymo, įgūdžių ugdymo ir perdavimo srityse keičiantis informacija, patirtimi ir žiniomis bei rengiant mokymus besivystančiose šalyse;

c) technologijų perdavimas parengiant atitinkamas technologijų ir praktinės patirties perdavimą skatinančias priemones, ypač kultūros industrijų ir įmonių srityje;

d) finansinės pagalbos teikimas:

i) įsteigiant Tarptautinį kultūros įvairovės fondą, kaip numatyta 18 straipsnyje;

ii) prireikus teikiant oficialią paramą vystymuisi, įskaitant techninę pagalbą, skirtą skatinti ir remti kūrybingumą;

iii) teikiant kitokią finansinę pagalbą, pavyzdžiui, paskolas su mažomis palūkanomis, subsidijas ir kitus finansavimo mechanizmus.

Vystomasis bendradarbiavimas: taikymo sritis ir tikslai

1. Konvencijos 14 straipsnis nustato nebaigtinį sąrašą būdų ir priemonių dinamiškam kultūros sektoriui atsirasti, konkretiems besivystančių šalių poreikiams patenkinti atsižvelgiant į kultūros raiškos įvairovę, bei kultūros ir vystymosi ryšiui stiprinti:

- kultūrinių industrijų stiprinimo priemonės;
- gebėjimų stiprinimo programos;
- technologijų perdavimas;
- finansinė parama.

2. Atsižvelgdamos į Konvencijos 14, 16 (Besivystančioms šalims sudaromos palankesnės sąlygos) ir 18 (Tarptautinis kultūros įvairovės fondas) straipsnių sąsajas, Šalys turėtų nuosekliai taikyti šių straipsnių veiklos gaires.
3. Vykdant bendradarbiavimo veiklą su besivystančiomis šalimis, Šalys taip pat raginamos plėtoti partnerystę, kaip nurodyta Konvencijos 15 straipsnyje ir vadovaujantis 16 straipsnio nuostatomis dėl palankesnių sąlygų.
4. Šalys pripažįsta Tarptautinio kultūros įvairovės fondo (Konvencijos 18 straipsnis), kaip daugiašalės priemonės kultūros raiškos įvairovei besivystančiose šalyse skatinti bei plėtoti, svarbą, tačiau svarbu tai, kad Fondas neturi veikti kaip būdų ir priemonių pakaitalas paramai dvišaliu ar regioniniu lygiu teikti šiose šalyse.

Kryptys ir priemonės

5. Besivystančios šalys stengiasi nustatyti savo prioritetus, konkrečius poreikius ir interesus, susijusius su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu, taip pat parengti veiksmų planą, siekiant optimizuoti tarptautinį bendradarbiavimą.
6. Vystomasis bendradarbiavimas tarp Šalių ir susijusių partnerių gali būti, greta kitų, bet neapsiribojant, Konvencijos 14 straipsnyje išvardytų formų ir turėtų skatinti besivystančiose šalyse aplinką, palankią prieigai prie kultūrinės veiklos, prekių ir paslaugų kūrimo, gamybos, platinimo / sklaidos. 6.1–6.5 punktuose pateiktas neišsamus priemonių sąrašas šiam tikslui siekti.

   Toliau išvardytose srityse priemonės gali pirmiausia apimti:

   6.1. Kultūrinių industrijų stiprinimas besivystančiose šalyse

   6.1.1. kuriant ir gerinant paramos mechanizmus, įskaitant institucines, reglamentavimo, teisines ir finansines paskatas, kultūrinei veiklai, prekėms ir paslaugoms kurti, gaminti ir platinti / skleisti vietos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis;

   6.1.2. remiant į eksportą orientuotų strategijų rengimą kultūrinės veiklos, prekių ir paslaugų srityje, tuo pat metu stiprinant vietos įmones ir didinant menininkų, kultūros sektoriaus specialistų ir kultūros praktikų gaunamą naudą;

   6.1.3. padedant didinti kultūrinės veiklos, prekių ir paslaugų mainus tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių, taip pat tarp pastarųjų bei didinant paramą platinimo tinklams ir sistemoms vietos, nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis;

   6.1.4. skatinant perspektyvias kultūrinės veiklos, prekių ir paslaugų vietos ir regionų rinkas, visų pirma tai reglamentuojant bei kuriant kultūrinio bendradarbiavimo programas ir

veiklą, taip pat pasitelkus socialinės įtraukties ir skurdo mažinimo politiką, kurioje atsižvelgiama į kultūros aspektą;

6.1.5. sudarant sąlygas menininkų ir kitų kultūros srities specialistų iš besivystančių šalių mobilumui, taip pat jiems atvykti į išsivysčiusias ir besivystančias šalis, be kita ko, tokiems mainams palengvinti taikant lankstų trumpalaikių vizų išdavimo režimą tiek išsivysčiusiose, tiek besivystančiose šalyse;

6.1.6. skatinant bendros gamybos ir platinimo susitarimus tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių bei tarp pastarųjų, taip pat bendros produkcijos patekimą į rinką.

6.2. Gebėjimų stiprinimas keičiantis informacija ir rengiant mokymus

6.2.1. skatinti ryšius tarp visų suinteresuotų menininkų, specialistų ir praktikų kultūros sektoriuje ir valstybės tarnautojų, dirbančių įvairiose kultūros sektoriaus srityse išsivysčiusiose ir besivystančiose šalyse, pasitelkus tinklus, kultūrinius mainus ir gebėjimų stiprinimo programas;

6.2.2. remti keitimąsi informacija apie esamus ir naujus verslo modelius ir naujas kintančių informacinių ir ryšių technologijų tiekimo formas bei jų platinimo mechanizmus;

6.2.3. stiprinti specialistų, dirbančių kultūrinėse industrijose, verslumo gebėjimus lavinant jų valdymo, rinkodaros ir finansinius įgūdžius.

6.3. Technologijų perdavimas kultūrinių industrijų ir įmonių srityje

6.3.1. nuolat vertinti besikeičiančius technologinius poreikius, susijusius su fizinių išteklių gerinimu ir įgūdžių tobulinimu, siekiant laipsniškai atliepti juos bendradarbiaujant tarptautiniu lygiu, be to, sudarant sąžiningas ir palankias sąlygas perduoti technologijas besivystančioms šalims;

6.3.2. palengvinti prieigą prie naujų informacinių ir ryšių technologijų bei skatinti jų naudojimą gamybos ir platinimo / sklaidos srityse;

6.3.3. palaikyti dialogą ir reguliarius mainus tarp informacinių ir ryšių technologijų ekspertų ir vyriausybinio ir nevyriausybinio sektoriaus atstovų kultūros srityje;

6.3.4. imtis atitinkamų priemonių, kad būtų lengviau bendrai kurti technologijas besivystančioms šalims.

6.4. Finansinė parama

6.4.1. integruojant kultūros sektorių į bendruosius oficialios vystymosi pagalbos paramos planus;

6.4.2. sudarant sąlygas ir remiant kultūros sektoriaus labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių, kultūrinių industrijų, menininkų, specialistų, praktikų prieigą prie viešojo ir privataus finansavimo šaltinių taikant atitinkamas priemones, pavyzdžiui, subsidijas, lengvatines paskolas, garantinius fondus, mikrokreditus, techninę pagalbą, mokesčių lengvatas ir kt.

6.4.3. raginant Šalis diegti priemones, pirmiausia sudarant mokestines paskatas didinti privataus sektoriaus indėlį į technologinių naujovių kūrimą ir kultūros sektorių.

Sekretoriato vaidmuo

7. Atsižvelgdamos į UNESCO vaidmenį vystomojo bendradarbiavimo srityje, Šalys skatina Sekretoriatą stiprinti ir palaikyti Konvencijos 14 straipsnio nuostatų įgyvendinimą bei tęstinumą. Ši parama ypač susijusi su informacijos apie gerąją vystomojo bendradarbiavimo patirtį rinkimu, kad ja galėtų pasinaudoti visos Šalys.

Partnerystės sąlygos

1. Aiškiausia Konvencijos nuostata dėl partnerystės yra 15 straipsnyje (Bendradarbiavimo tvarka). Tiesioginių ar netiesioginių sąsajų šia tema yra ir kitose Konvencijos nuostatose, ypač 12 straipsnyje (Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas).

2. **15 straipsnis – Bendradarbiavimo tvarka**

Šalys skatina plėtoti viešojo sektoriaus, privataus sektoriaus ir ne pelno organizacijų partnerystę bei partnerystę viešajame sektoriuje, privačiame sektoriuje ir ne pelno organizacijose, siekdamos bendradarbiauti su besivystančiomis šalimis stiprinant jų gebėjimus saugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę. Plėtojant tokią naujo pobūdžio partnerystę, didžiausias dėmesys, atsižvelgiant į konkrečius besivystančių šalių poreikius, kreipiamas į būsimą infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių ir politikos krypčių plėtrą bei į kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų mainus.

Partnerystės apibrėžimas ir bruožai

3. Partnerystė yra savanoriškas bendradarbiavimo susitarimas tarp dviejų ar daugiau organizacijų, atstovaujančių skirtingoms visuomenės dalims, pavyzdžiui, valdžios institucijų (vietos ir nacionaliniu lygmenimis) ir institucijų (regioniniu ir tarptautiniu lygmeniu) bei pilietinės visuomenės, įskaitant privatų sektorių, žiniasklaidą, mokslo įstaigas, menininkus ir meno kolektyvus ir kt., kai partneriai pasidalija rizika ir nauda ir kartu susitaria dėl veikimo tvarkos, pavyzdžiui, dėl sprendimų priėmimo ar išteklių paskirstymo.
4. Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama sėkminga partnerystė, yra nešališkumas, skaidrumas, abipusė nauda, atsakomybė ir papildomumas.

Partnerystės tikslai ir taikymo sritis

5. Partnerystės tikslas, tačiau neapsiribojant vien tuo, yra pridėtinės vertės veikla, kuria siekiama:
   - 5.1. stiprinti kultūros ir susijusių sektorių specialistų ir viešojo sektoriaus tarnautojų gebėjimus;
   - 5.2. kurti institucijas kultūros praktikams ir specialistams, taip pat ir susijusių sektorių specialistams;
   - 5.3. formuoti kultūros politiką ir jai atstovauti;
   - 5.4. stiprinti ir integruoti kultūros raiškos įvairovės apsaugą ir skatinimą;
   - 5.5. vadovaujantis Konvencijos 8 straipsniu, apsaugoti kultūrines prekes ir paslaugas bei kultūros raišką, kuriai gresia pavojus;
   - 5.6. kurti ir plėtoti vietos, nacionalines ir regionines rinkas;
   - 5.7. patekti į tarptautines rinkas ir kita atitinkama pagalba, susijusi su kultūrinių prekių ir paslaugų bei kultūrinių mainų srautu.

6. Vadovaujantis Konvencijos 15 straipsniu, partnerystės, pradėtos remiantis Konvencija, turėtų atsižvelgti į besivystančių Konvencijos Šalių poreikius.

   6.1. Siekiant tęsti šiuos bendradarbiavimo susitarimus besivystančių šalių labui, galima, jei tai įmanoma, imtis šių poreikių analizės konsultuojantis su suinteresuotosiomis šalimis iš atitinkamų kultūrinių industrijų bei sektorių ir, jei reikia, bendradarbiaujant su nacionaliniais, regioniniais ir tarptautiniais partneriais, kad būtų galima nustatyti kultūros raišką arba teritorijas, kurioms labiausiai reikia dėmesio;

   6.2. Poreikių vertinimas turėtų apimti analitinius, statistinius ir kokybinius duomenis ir tuo pagrindu turėtų būti parengta strategija su aiškiai nustatytais tikslais bei prioritetais, kad būtų galima atlikti tinkamą jų stebėseną;

   6.3. Partnerystes, kiek įmanoma, turėtų užmegzti esamos ir potencialios struktūros bei tinklai su viešuoju sektoriumi ir pilietine visuomene, įskaitant nevyriausybines organizacijas, ne pelno siekiančias organizacijas ir privatų sektorių.

Partneryščių kūrimo procesas

7. Kuriant partnerystę, svarbūs keturi etapai:

   7.1. Kūrimas ir įtvirtinimas:
   Šalys turi atkreipti dėmesį į tai, kad reikia nustatyti poreikius, taip pat partnerius bei prioritetines plėtros ir investavimo sritis. Šalys ir partneriai turi teisingai paskirstyti dalyvavimo išteklius, vaidmenis ir atsakomybę ir nustatyti reikalingas komunikacijos priemones.

   7.2. Įgyvendinimas, valdymas ir priežiūra:
   Šalys turėtų užtikrinti, kad partnerystės būtų įgyvendintos konkrečiai ir veiksmingai. Jas, kiek įmanoma, turėtų užmegzti esamos ir potencialios struktūros bei tinklai su pilietine visuomene, įskaitant nevyriausybines organizacijas ir privatų sektorių.

   7.3. Apžvalga, vertinimas, analizė ir dalijimasis gerąja patirtimi:
   Šalys ragina partnerius išanalizuoti ir įvertinti partnerystės efektyvumą, ypač šiais trimis lygmenimis: (1) partnerystė kaip tokia, (2) savo vaidmenį partnerystėje ir (3) partnerystės rezultatai arba tikslas. Atsižvelgdami į įgytą patirtį bei savo individualų ir kolektyvinį vertinimą, partneriai apsvarsto partnerystę arba pradinį projektą, be kitų, ir partnerystės išlaidų aspektu. Šalys yra skatinamos dalytis gerąja patirtimi, kuri nustatyta remiantis atsiliepimais, liudijančiais sėkmingą partnerystę.

   7.4. Ilgalaikiai rezultatai:
   Poreikių vertinimas turėtų apimti analitinius, statistinius ir kokybinius duomenis ir tuo pagrindu turėtų būti parengta strategija su aiškiai nustatytais tikslais bei prioritetais, kad būtų galima atlikti tinkamą jų stebėseną ir išlaikyti rezultatus.

UNESCO Sekretoriato vaidmuo

8. UNESCO Sekretoriatas, remdamasis pirmiausia Pasauliniu kultūros įvairovės aljansu (*Global Alliance for Cultural Diversity*), kuris yra jo platforma viešojo ir privataus sektorių partnerystėms remiant kultūrines industrijas plėtoti, turėtų būti pagalbininkas ir skatintojas tarptautiniu lygmeniu ir:

    8.1. skatinti tarpsektorines partnerystes tarp įvairių suinteresuotųjų šalių;

    8.2. teikti informaciją apie esamus ir numatomus partnerius viešajame ir privačiame sektoriuose, taip pat ne pelno siekiančiame sektoriuje (įskaitant duomenis apie poreikius, projektus ir geriausios patirties atvejų tyrimus), taip pat apie naudingas valdymo priemones, ypač per savo svetainę.

9. Būstinė ir jos regioniniai padaliniai, atsižvelgiant į atitinkamus jų įgaliojimus, dalijasi atsakomybe. Jie skatinami išnaudoti nacionalinių UNESCO komisijų galimybes bei tinklus skatinant siekti tikslų šioje srityje.

10. Be to, Sekretoriatas rengia ir donorams teikia su Konvencija susijusius novatoriškus projektus.

Besivystančioms šalims sudaromos palankesnės sąlygos

---

16 straipsnis – Besivystančioms šalims sudaromos palankesnės sąlygos

Išsivysčiusios šalys palengvina kultūrinius mainus su besivystančiomis šalimis remdamosi tinkamais instituciniais ir teisiniais pagrindais, šių besivystančių šalių menininkams ir kitiems kultūros srities specialistams, šioje srityje dirbantiems asmenims bei šių šalių kultūrinėms prekėms ir paslaugoms sudarydamos palankesnes sąlygas.

---

1. Įvadas

1.1. Atsižvelgiant į Konvencijos strateginius tikslus, jos 16 straipsnyje nustatytas tikslas – palengvinti kultūrinius mainus tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių. Išsivysčiusios šalys turi sudaryti palankesnes sąlygas besivystančioms šalims, remdamosi atitinkamais teisiniais ir instituciniais pagrindais – tai yra 16 straipsnyje numatyta priemonė, kuria, be kita ko, siekiama dinamiško kultūros sektoriaus besivystančiose šalyse ir platesnių bei tolygesnių kultūrinių mainų.

1.2. Konvencijos 16 straipsnis turi būti aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į visą Konvenciją. Šalys turėtų siekti papildomumo ir sąveikos su visomis atitinkamomis Konvencijos nuostatomis ir įvairiomis veiklos gairėmis.

1.3. Siekiant veiksmingai įgyvendinti Konvencijos 16 straipsnyje apibrėžtas palankesnes sąlygas besivystančioms šalims, Šalių santykiai turėtų būti grindžiami bendradarbiavimo principais ir dvasia.

2. Šalių vaidmuo

2.1. Konvencijos 16 straipsnyje įtvirtinta išsivysčiusių šalių pareiga besivystančių šalių labui, susijusi su:

a) menininkais ir kitais kultūros specialistais bei praktikais;

b) kultūrinėmis prekėmis bei paslaugomis.

2.2. Todėl išsivysčiusios šalys turi būti aktyvios formuodamos bei įgyvendindamos nacionalinės politikos kryptis ir priemones atitinkamu instituciniu lygiu, taip pat daugiašales, regionines ir dvišales sistemas bei mechanizmus Konvencijos 16 straipsniui įgyvendinti.

2.3. Išsivysčiusios šalys raginamos sudaryti galimybes besivystančioms šalims, kurioms skirta palankesnių sąlygų sistema ir tam tikros schemos, aiškiai išreikšti savo poreikius ir prioritetus, į kuriuos turi būti atsižvelgta įgyvendinant šią sistemą ir schemas. Besivystančios šalys raginamos suformuoti nacionalinės politikos kryptis, kad veiksmingai būti įgyvendinamos palankesnės sąlygos, suvokiant, kad tokio režimo įgyvendinimas nėra šių

nacionalinės politikos krypčių įgyvendinimo sąlyga. Tuo tikslu išsivysčiusios šalys taip pat turėtų padėti besivystančioms šalims įdiegti nacionalinės politikos kryptis ir priemones, kad jos gautų naudos veiksmingai įgyvendinus palankesnių sąlygų sistemas ir programas.

2.4. Kadangi Konvencijos 16 straipsnyje nenumatyta pareiga besivystančioms šalims pasiūlyti palankesnes sąlygas kitomis besivystančiomis šalimis, jos yra raginamos tai padaryti Pietų šalių bendradarbiavimo pagrindu.

3. Institucinis ir teisinis pagrindas

3.1. Palankesnės sąlygos, kaip apibrėžta Konvencijos 16 straipsnyje, suvokiamos plačiau nei siaura prekybos prasme. Tai aprėpia ir kultūros, ir prekybos komponentus.

3.2. Teisiniai ir instituciniai pagrindai, kuriais Šalys galėtų remtis pagal aplinkybes, sudaromi atsižvelgiant į šiuos aspektus:

– kultūrinį;

– prekybos;

– derinant kultūrinį ir prekybos aspektus.

3.3. Kultūrinis aspektas

3.3.1. Kultūrinis bendradarbiavimas, siekiant darnaus vystymosi, yra pagrindinis Konvencijos 16 straipsnyje apibrėžtų palankesnių sąlygų besivystančioms šalims elementas. Todėl Šalys raginamos plėtoti esamus kultūrinio bendradarbiavimo susitarimus ir šioje srityje diegti mechanizmus, kurie padėtų plėsti ir įvairinti jų dvišales, regionines ir daugiašales mainų sutartis ir programas.

3.3.2. Atsižvelgiant į Konvencijos nuostatas (6, 7, 12 ir 14 straipsniai), susijusias su nacionalinės politikos kryptimis, taip pat tas, kurios susijusios su tarptautiniu ir vystomuoju bendradarbiavimu, bei laikantis atitinkamų veiklos gairių, priemonės, kurios turi būti sukurtos pasitelkus kultūrinio bendradarbiavimo palankesnėms sąlygoms mechanizmus, gali būti (sąrašas nėra baigtinis):

a) susijusios su menininkais ir kitais kultūros srities specialistais iš besivystančių šalių:

i) paramos ir žinių teikimas besivystančioms šalims formuojant politikos kryptis ir priemones, kuriomis siekiama skatinti bei remti menininkus ir kitus asmenis, susijusius su kūrybiniu procesu;

ii) keitimasis informacija apie esamas teisines sistemas ir gerąją patirtį;

iii) gebėjimų stiprinimas, ypač taikant mokymo, mainų ir orientavimo veiklą (pavyzdžiui, rezidencijas menininkams ir kultūros specialistams) padedant jiems integruotis į išsivysčiusių šalių profesinius tinklus;

iv) priemonės, sudarančios sąlygas menininkų, kitų kultūros srities specialistų mobilumui, pirmiausia besivystančių šalių atstovams, kuriems profesiniais

tikslais reikia keliauti į išsivysčiusias šalis. Šios priemonės, šiuo klausimu laikantis atitinkamų nuostatų, turėtų apimti, pavyzdžiui, supaprastintas vizų išdavimo procedūras dėl atvykimo, buvimo ir laikinų kelionių, taip pat mažesnes vizų kainas;

v) finansavimo ir išteklių padalijimo tvarka, taip pat remiant kultūros išteklių išsivysčiusiose šalyse prieinamumą;

vi) skatinimas išsivysčiusiose ir besivystančiose šalyse kurti pilietinės visuomenės atstovų tinklus, taip pat vystomąsias partnerystes;

vii) specialių skatinamųjų finansinių priemonių taikymas menininkams ir kitiems kultūros srities specialistams bei praktikams iš besivystančių šalių veiklai, susijusiai su šia Konvencija;

b) susijusios su kultūrinėmis prekėmis ir paslaugomis iš besivystančių šalių:

i) paramos ir specialių žinių teikimas besivystančioms šalims formuojant politikos kryptis ir priemones, susijusias su vidaus kultūrinių prekių ir paslaugų kūrimu, gamyba ir platinimu bei sklaida;

ii) specialių finansinių priemonių taikymas ir paskatos, pavyzdžiui, mokesčių kreditai ir dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartys, kultūrinėms įmonėms iš besivystančių šalių;

iii) techninės pagalbos teikimas, įskaitant įrangos įsigijimą, technologijų perdavimą ir ekspertines žinias;

iv) besivystančių šalių kultūrinių prekių ir paslaugų prieinamumo gerinimas, teikiant konkrečią paramą ir taikant pagalbos schemas platinti ir skleisti tokias prekes ir paslaugas išsivysčiusių šalių rinkose, ypač sudarant bendros gamybos ir platinimo susitarimus arba teikiant paramą vidaus iniciatyvoms šioje srityje;

v) finansinė pagalba, kuri gali būti teikiama tiesiogine ar netiesiogine forma;

vi) sąlygų palengvinimas besivystančioms šalims dalyvauti kultūros ir prekybos renginiuose populiarinant jų įvairias kultūrines prekes ir paslaugas;

vii) dalyvavimo ir iniciatyvų, taip pat išsivysčiusių šalių kultūrinių įmonių investicijų besivystančiose šalyse skatinimas teikiant informacijos paslaugas, konsultacijas, pagalbą ar taikant atitinkamas finansinio ar teisinio pobūdžio priemonės;

viii) privataus sektoriaus investicijų į besivystančių šalių kultūrines industrijas skatinimas;

ix) kultūrinių prekių ir paslaugų iš besivystančių šalių prieinamumo skatinimas sudarant laikino importo sąlygas reikiamai įrangai ir medžiagoms įvežti kūrimo, gamybos ir platinimo tikslais;

x) užtikrinimas, kad išsivysčiusių šalių vystomosios pagalbos politikos kryptys teikia pakankamai dėmesio ir kultūros sektoriaus plėtros projektams besivystančiose šalyse.

3.4. Prekybos aspektas

3.4.1. Daugiašalės, regioninės ir dvišalės struktūros bei mechanizmai prekybos srityje Šalių gali būti naudojami palankesnėms sąlygoms besivystančioms šalims įgyvendinti kultūros srityje.

3.4.2. Konvencijos Šalys, kurios yra sudariusios daugiašalius, regioninius ir / arba dvišalius prekybos susitarimus, gali atsižvelgti į šių susitarimų nuostatas ir atitinkamus mechanizmus, kad būtų pasiūlytos palankesnės sąlygos besivystančioms šalims pagal Konvencijos 16 straipsnį.

3.4.3. Kad sudarytų palankesnes sąlygas besivystančioms šalims, naudodamosi tokiomis struktūromis ir nuostatomis, Šalys, vadovaudamosi Konvencijos 20 straipsniu, atsižvelgia į atitinkamas Konvencijos nuostatas.

3.5. Kultūrinio ir prekybos aspektų derinys

3.5.1. Šalys gali rengti ir įgyvendinti konkrečius susitarimus, kuriuose siejami prekybos ir kultūriniai aspektai, ypač dėl kultūrinių prekių ir paslaugų ir / arba menininkų ir kitų kultūros srities specialistų (pavyzdžiui, Florencijos susitarimas ir jo Nairobio protokolas).

4. Nacionalinės politikos kryptys ir priemonės siekiant veiksmingai įgyvendinti palankesnes sąlygas besivystančioms šalims

4.1. Atsižvelgiant į šios Konvencijos straipsnius, susijusius su nacionalinės politikos kryptimis ir vystomuoju bendradarbiavimu (6, 7 ir 14 straipsniai), besivystančios šalys raginamos įgyvendinti, jei įmanoma, politikos kryptis ir priemones, kurios dėl palankesnių sąlygų padėtų gauti didesnės naudos. Tokia politika ir priemonės gali apimti (sąrašas nėra baigtinis):

4.1.1. palankios aplinkos kultūros sektoriui ir kultūrinėms industrijoms rastis bei plėstis nacionaliniu lygmeniu skatinimą;

4.1.2. kultūrinės veiklos, prekių ir paslaugų gamybos ir teikimo didinimą;

4.1.3. strateginės paramos savo šalies kultūros sektoriui ir kultūrinėms industrijoms teikimą;

4.1.4. gebėjimų bei kompetencijų stiprinimą ir meninių, ir verslumo įgūdžių kultūros srityje aspektu;

4.1.5. aktyvų žinių ir specialios kompetencijos siekimą kultūros raiškos sklaidos ir didinimo srityse.

5. Pilietinės visuomenės vaidmuo

5.1. Atsižvelgiant į Konvencijos 11 straipsnį dėl pilietinės visuomenės dalyvavimo ir laikantis atitinkamų veiklos gairių, pilietinė visuomenė turėtų būti skatinama aktyviai dalyvauti įgyvendinant Konvencijos 16 straipsnį.

5.2. Pilietinė visuomenė, siekdama geriau įgyvendinti Konvencijos 16 straipsnį, gali (sąrašas nėra baigtinis):

5.2.1. prisidėti įvertinant poreikius ir teikti informaciją, konsultacijas ir novatoriškas idėjas, susijusias su palankesnių sąlygų besivystančioms šalims (vystomuoju bendradarbiavimu) pagrindų ir sistemų rengimu, tobulinimu ir efektyviu jų taikymu;

5.2.2. kompetentingų institucijų prašymu teikti konsultacinę informaciją apie prašymus išduoti vizas menininkams ir kitiems kultūros srities specialistams iš besivystančių šalių;

5.2.3. pateikti atsiliepimus Šalims ir turint stebėtojo statusą – Konvencijos valdymo organams dėl kilusių sunkumų ir problemų įgyvendinant Konvencijos 16 straipsnį ypač šioje srityje;

5.2.4. įsitraukti bei imtis pažangaus ir aktyvaus vaidmens Konvencijos 16 straipsnio įgyvendinimo ir stebėsenos tyrimų srityje nacionaliniu lygmeniu.

6. Koordinavimas

6.1. Šalys, atsižvelgus į veiksmingai įgyvendintas palankesnes sąlygas besivystančioms šalims pagal Konvencijos 16 straipsnį, raginamos formuoti nuoseklias politikos kryptis ir priemones prekybos ir kultūros srityse. Šalys taip pat kviečiamos siekti glaudaus veiksmų koordinavimo tarp nacionalinių institucijų, atsakingų už kultūrą ir prekybą, taip pat su kitomis susijusiomis valstybės institucijomis – tai galioja vienodai išsivysčiusiose ir besivystančiose šalyse.

7. Stebėsena ir keitimasis informacija

7.1. Konvencijos, taip pat ir 16 straipsnio, įgyvendinimo stebėsena turi būti užtikrinama taikant Konvencijos 9 straipsnį (Dalijimasis informacija ir skaidrumas), visų pirma vykdant Šalių pareigą teikti periodines ataskaitas.

7.2. Išsivysčiusios šalys, laikydamosi sąlygų, apibrėžtų Konvencijos 9 straipsnio veiklos gairėse, kas ketveri metai savo periodinėse ataskaitose UNESCO parodo, kaip buvo įgyvendinti Konvencijos 16 straipsnyje įtvirtinti įpareigojimai. Pateiktą informaciją išnagrinėja Komitetas ir Šalių konferencija.

7.3. Šalys, vadovaudamosi Konvencijos 19 straipsniu (Keitimasis informacija, jos analizė ir platinimas) turėtų sukurti mechanizmus ir priemones, kurios skatintų ir palengvintų keitimąsi informacija ir dalijimąsi ekspertine ir gerąja patirtimi.

7.4. Šalys pripažįsta tyrimų svarbą, siekiant veiksmingai įgyvendinti palankesnes sąlygas besivystančioms šalims pagal Konvencijos 16 straipsnį. Tyrimai turėtų būti atliekami su kiek įmanoma daugiau partnerių. Šiam tikslui Šalys siekia apibendrinti bet kokio tyrimo, susijusio su 16 straipsniu, rezultatus ir jais dalytis.

Tarptautinio kultūros įvairovės fondo išteklių naudojimo gairės

Atnaujintos Šalių konferencijos ketvirtojoje sesijoje (2013 m. birželio 11–13 d. Paryžius).

---

18 straipsnis – Tarptautinis kultūros įvairovės fondas

1. *Įsteigiamas Tarptautinis kultūros įvairovės fondas, toliau – Fondas.*
2. *Remiantis UNESCO finansiniu reglamentu, Fondą sudaro deponuotos lėšos.*
3. *Fondo išteklius sudaro:*
   a) *savanoriški Šalių įnašai;*
   b) *tam tikslui UNESCO Generalinės konferencijos skirtos lėšos;*
   c) *kitų valstybių, Jungtinių Tautų sistemos organizacijų ir programų, kitų regioninių ar tarptautinių organizacijų, valstybinių ar privačių įstaigų ar privačių asmenų įnašai, dovanotos ar paaukotos lėšos;*
   d) *visos palūkanos už Fondo lėšas;*
   e) *lėšos, surinktos per Fondo rėmimo renginius;*
   f) *visos kitos pagal Fondo nuostatus leidžiamos lėšos.*
4. *Tarpvyriausybinis komitetas, remdamasis Šalių konferencijos, nurodytos 22 straipsnyje, gairėmis, sprendžia dėl Fondo lėšų panaudojimo.*
5. *Tarpvyriausybinis komitetas gali priimti įnašus ir kitokio pobūdžio paramą, skirtą bendriems arba konkretiems tikslams, susijusiems su konkrečiais projektais, įgyvendinti, tik jei juos patvirtintų Tarpvyriausybinis komitetas.*
6. *Įnašams į Fondą negali būti taikomos jokios su šios Konvencijos tikslais nesuderinamos politinės, ekonominės ar kitokio pobūdžio sąlygos.*
7. *Šalys stengiasi reguliariai skirti savanoriškus įnašus šios Konvencijos tikslams įgyvendinti.*

Strateginės nuostatos ir tikslai

1. Tarptautinio kultūros įvairovės fondo (*International Fund for Cultural Diversity,* toliau – IFCD, Fondas) tikslas yra teikti finansavimą projektams ir veiklai, kuriuos patvirtino Tarpvyriausybinis komitetas (toliau – Komitetas), remiantis Šalių konferencijos patvirtintomis Veiklos gairėmis visų pirma siekiant palengvinti tarptautinį bendradarbiavimą darnaus vystymosi ir skurdo mažinimo

srityse, skatinti dinamiško kultūros sektoriaus kūrimąsi besivystančiose šalyse[5], vadovaujantis Konvencijos 14 straipsniu (IFDC finansinio reglamento 3 straipsnis).

2. Pagrindinis IFCD tikslas yra investuoti į projektus, kurie veda prie struktūrinių pokyčių diegiant ir / ar rengiant politiką ir strategijas, kurios turi tiesioginį poveikį kultūros raiškos įvairovės kūrimui, gamybai, platinimui ir jos prieinamumui, įskaitant kultūrines prekes, paslaugas ir veiklą, taip pat stiprinant institucines infrastruktūras, kurios būtinos, kad palaikytų perspektyvias kultūrines industrijas vietos ir regioniniu lygmeniu.

3. IFCD projektai įrodo naudą ir galimybes, kuriomis kultūrinės industrijos prisideda prie darnaus vystymosi procesų, visų pirma siekiant ekonomikos augimo ir skatinant orų gyvenimą.

4. Fondas valdo specialiąją sąskaitą, vadovaujantis IFCD finansinio reglamento 1.1 punktu, ir atsižvelgiant į tai, kad Fondo ištekliai formuojami daugelio donorų indėlių pagrindu, todėl IFCD negali gauti sąlygotųjų arba tikslinių įnašų.

5. IFCD išteklių naudojimas turi atitikti Konvencijos idėją ir nuostatas. Vadovaudamosi Konvencijos 18 straipsnio 3 dalies a punktu ir 18 straipsnio 7 dalimi, Šalys stengiasi kasmet pervesti savanoriškus įnašus. Komitetas ragina šalis kasmet pervesti įnašus, kurie sudarytų ne mažiau kaip 1 proc. jų įnašo į UNESCO biudžetą. IFCD ištekliai naudojami projektams besivystančiose šalyse finansuoti. Parama viešojo sektoriaus vystymuisi, kuri nėra sąlygota, gali būti naudojama IFCD veiklai, skiriant ją Komiteto patvirtintiems projektams, vadovaujantis nuostatomis, reglamentuojančiomis UNESCO specialiąsias sąskaitas.

6. Valdydamas IFCD Komitetas turi užtikrinti, kad ištekliai būtų naudojami:

   6.1. laikantis Komiteto nustatytų programinių ir strateginių prioritetų;

   6.2. atitinkant paramą gaunančių besivystančių šalių poreikius ir prioritetus;

   6.3. skatinant Pietų šalių ir Šiaurės ir Pietų šalių bendradarbiavimą;

   6.4. padedant siekti konkrečių ir tvarių rezultatų, taip pat struktūrinio poveikio kultūros srityje;

   6.5. nepažeidžiant paramos gavėjų nuosavybės principo;

   6.6. laikantis, kiek tai įmanoma, teisingo geografinio IFCD išteklių pasiskirstymo ir teikiant pirmenybę Šalims, kurios iš šio šaltinio dar nėra gavusios paramos arba yra jos gavusios mažiausiai;

   6.7. laikantis finansinės atskaitomybės principo taip, kaip tai suprantama Jungtinių Tautų struktūroje;

   6.8. daugiausia projekto veiklai ir užtikrinant minimalias pridėtines išlaidas, kaip nurodyta 15.7 punkte;

   6.9. vengiant išteklių skirstymo retai ar pavienei veiklai remti;

   6.10. skatinant lyčių lygybę;

[5] 2005 m. UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo Šalys, UNCTAD pripažintos besivystančios ekonomikos, pereinamosios ekonomikos ir mažiausiai išsivysčiusiomis šalimis.

6.11. skatinant įvairių socialinių grupių, nurodytų Konvencijos 7 straipsnyje, dalyvavimą kuriant, gaminant, platinant bei skleidžiant įvairią kultūros raišką, tai pat naudojimąsi ja;

6.12. papildant kitų tarptautinių fondų, veikiančių panašiose srityse, veiklą, tačiau nemažinant IFCD galimybių teikti finansinę paramą tiems projektams, kurie jau gavo arba gali gauti finansinę paramą iš trečiosios šalies.

Finansuojamos sritys

7. Lėšos skiriamos:

7.1. Projektams, kurie:

7.1.1. pristato ir / ar plėtoja politikos kryptis ir strategijas, kurios daro tiesioginę įtaką kultūrinių prekių, paslaugų ir veiklos kūrimui, gamybai platinimui ir prieinamumui prie jų įvairovės;

7.1.2. stiprina atitinkamą institucinę infrastruktūrą[6], įskaitant profesinius gebėjimus ir organizacines struktūras, kurios būtinos besivystančių šalių gyvybingoms vietos ir regioninėms kultūrinėms industrijoms bei rinkoms palaikyti;

7.2. Dalyvavimui, neviršijant Komiteto nustatytų finansavimo ribų. Šiomis paramos lėšomis gali būti padengta:

7.2.1. viešųjų ar privačių organizacijų ar asmenų iš besivystančių šalių dalyvavimo išlaidos, vadovaujantis Konvencijos 23 straipsnio 7 dalimi, Komitetui pakvietus į savo posėdžius konsultacijoms konkrečiais klausimais;

7.2.2. vyriausybių ekspertų iš mažiausiai išsivysčiusių Konvencijos Šalių prašymu dalyvavimo Konvencijos valdymo organų posėdžiuose išlaidos. Prašymai turi pasiekti Konvencijos sekretoriatą bent prieš du mėnesius iki atitinkamos Komiteto arba Šalių konferencijos sesijos;

7.3. Ekspertų grupės, sudarytos Komiteto, atliekamam projektų vertinimui iki jų pateikimo nagrinėti Komitetui. Lėšos taip pat gali būti skiriamos Sekretoriato ir Ekspertų grupės narių susitikimams, kurie kas dveji metai vyksta Paryžiuje.

8. Projektai, kuriais siekiama kompensuoti deficitą, grąžinti skolą arba mokėti palūkanas, susiję tik su kultūros raiškos gamyba arba vykdomos veiklos, kuri patiria periodines išlaidas, palaikymu, nebus laikomi tinkami gauti paramą iš IFCD.

9. Kiekvienoje sesijoje Komitetas, atsižvelgdamas į turimas specialiosios sąskaitos lėšas, patvirtins biudžetą, paskirstytą pagal minėtas paramos rūšis.

[6] 2005 m. UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo Šalys, UNCTAD pripažintos besivystančios ekonomikos, pereinamosios ekonomikos ir mažiausiai išsivysčiusiomis šalimis.

Paramos gavėjai

10. Teisė pasinaudoti IFCD suteikiama:

10.1. projektams:

10.1.1. visų besivystančių šalių, kurios yra Konvencijos Šalys;

10.1.2. besivystančių Konvencijos Šalių nevyriausybinių organizacijų, kurios atitinka pilietinės visuomenės apibrėžimą ir nustatytus kriterijus jų atstovams dalyvauti Konvencijos valdymo organų susirinkimuose, kaip nurodyta veiklos gairėse, susijusiose su pilietinės visuomenės vaidmeniu ir dalyvavimu;

10.1.3. tarptautinių nevyriausybinių organizacijų, kurios atitinka pilietinės visuomenės apibrėžimą ir nustatytus kriterijus jų atstovams dalyvauti Konvencijos valdymo organų susirinkimuose, kaip nurodyta veiklos gairėse, susijusiose su pilietinės visuomenės vaidmeniu ir dalyvavimu;

10.1.4. labai mažų, mažųjų ir vidutinių privataus sektoriaus įmonių, veikiančių besivystančių Konvencijos Šalių kultūros srityje, pagal galimybes skiriant lėšas iš gautų privataus sektoriaus įnašų, laikantis atitinkamų šalių vidaus teisės aktų;

10.2. dalyvavimo paramai:

10.2.1. valstybinės ar privačios organizacijos arba asmenys iš besivystančių šalių, atsižvelgiant į Konvencijos 23 straipsnio 7 dalį;

10.2.2. vyriausybių ekspertai iš mažiausiai išsivysčiusių šalių, kurios yra Komiteto narės.

10.3. Siekiant išvengti bet kokio interesų konflikto, nacionalinės komisijos ir kitos organizacijos, dalyvaujančios pirminiame etape atrenkant bei vertinant projektus, kurie bus teikiami Sekretoriatui, negali gauti IFCD finansavimo.

Finansavimo ir pateikimo ribos

11. Dėl finansavimo ir pateikimo ribų turi būti atsižvelgiama į tai:

11.1. didžiausia iš IFCD vienam projektui prašoma suma gali būti 100 tūkstančių JAV dolerių;

11.2. projekto įgyvendinimo laikotarpis gali būti nuo 12 iki 24 mėnesių;

11.3. nacionalinės komisijos ar kitos Šalių paskirtos institucijos gali pateikti ne daugiau kaip keturias paraiškas per vieną finansavimo ciklą, daugiausia dvi nuo Šalies (valstybės institucija / įstaiga) ir ne daugiau kaip dvi nuo nevyriausybinių organizacijų.

11.4. Kiekviena tarptautinė nevyriausybinė organizacija per finansavimo ciklą gali pateikti ne daugiau kaip dvi paraiškas, pridedant raštišką šalių naudos gavėjų palaikymą.

Pirminė atranka šalies lygmeniu

12. Atliekant pirminę atranką šalies lygmeniu, turi būti atsižvelgiama į tai:

    12.1. nacionalinės komisijos ar kitos Šalių paskirtos institucijos paskelbia kvietimą teikti finansavimo paraiškas savo šalyse, o jų terminai nustatomi atitinkamai atsižvelgus į tuos, kuriuos yra nustatęs Sekretoriatas;

    12.2. projektams įvertinti ir pirminei atrankai prieš teikiant Sekretoriatui atlikti nacionalinės komisijos ar kitos Šalių paskirtos institucijos sudaro pirminės atrankos grupę, sudarytą, visų pirma, iš kultūros ministerijos ir / ar kitų ministerijų, atsakingų už kultūrines industrijas, ir pilietinės visuomenės organizacijų, kurios specializuojasi kultūros srityje, atstovų;

    12.3. pirminės atrankos grupė turi įvertinti, kiek projektai yra svarbūs, tenkina šalies poreikius ir atitinka prioritetus, ir ar buvo pasitelktos suinteresuotųjų šalių konsultacijos.

Finansavimo paraiškų teikimas

13. Laikantis finansavimo paraiškų teikimo tvarkos, turi būti atsižvelgiama į šiuos veiksnius:

    13.1. kiekvienais metais sausio mėnesį Sekretoriatas paskelbia kvietimą teikti finansavimo paraiškas. Finansavimo paraiškas Sekretoriatas priima iki gegužės 15 dienos. Gautos vėliau, nei nurodytas terminas, laikomos neatitinkančiomis reikalavimų;

    13.2. Šalių ir nevyriausybinių organizacijų finansavimo paraiškos Sekretoriatui teikiamos per nacionalines komisijas ar kitais Šalių paskirtais oficialiais kanalais, kurie užtikrina, kad projektai yra tinkami ir atitinka šalies poreikius bei prioritetus;

    13.3. tarptautinių nevyriausybinių organizacijų finansavimo paraiškos teikiamos tiesiogiai Sekretoriatui, o kad būtų užtikrinta, jog projektai yra aktualūs ir atitinka paramos gavėjų poreikius bei prioritetus, prie jų turi būti pridėti atitinkamų paramos gavėjų palaikymo raštai. Tarptautinių nevyriausybinių organizacijų finansavimo paraiškos pateikiamos atskira forma ir privalo įrodyti subregioninį, regioninį ar tarpregioninį poveikį.

    13.4. Sekretoriatas atlieka gautų paraiškų techninį vertinimą, siekdamas užtikrinti, kad prašymai yra išsamūs, atitinka IFCD kuruojamas sritis ir todėl yra tinkami. Po to Sekretoriatas tinkamas finansuoti projektų paraiškas perduoda vertinti Ekspertų grupei.

Finansavimo paraiškų formos

14. 2005 m. Konvencijos svetainėje Sekretoriato pateiktos formos yra oficialios ir turi būti naudojamos teikiant finansavimo paraiškas.

15. Visos finansavimo paraiškos turi būti pateiktos anglų arba prancūzų kalba ir jose turi būti ši informacija:

15.1. pagrindinė informacija apie paramos gavėją, įskaitant misiją ir veiklos pobūdį, ir biografinė informacija apie projekto koordinatorius;

15.2. projekto santrauka;

15.3. projekto metmenys (pavadinimas, išmatuojami trumpalaikiai ir ilgalaikiai tikslai, šalies kontekstas ir poreikių vertinimas, veikla ir numatomi rezultatai, įskaitant kultūrinį, socialinį ir ekonominį poveikį, naudos gavėjai ir partneriai);

15.4. organizacijos paramos gavėjos, kuri prisiims finansinę ir administracinę atsakomybę už projekto įgyvendinimą, atstovo vardas ir pavardė, adresas;

15.5. darbo grafikas ir laikotarpis;

15.6. priemonės, skatinančios pateikto projekto tvarumą;

15.7. detalus biudžetas, įskaitant finansavimo sumą, kurios prašoma iš IFCD, taip pat kitų šaltinių. Skatinamas, kiek įmanoma, savifinansavimas ar bendrasis finansavimas. Su projekto įgyvendinimu susijusios pridėtinės išlaidos gali būti ne didesnės nei 30 proc. viso projekto biudžeto;

15.8. bet kokia kita informacija, susijusi su ankstesnėmis Fondui pateiktomis finansavimo paraiškomis.

Ekspertų grupė

16. Sekretoriatas siūlo šešių narių Ekspertų grupę Komitetui, o šis ją tvirtina remdamasis šiais kriterijais:

- teisingas geografinis pasiskirstymas ir atstovavimas;
- universitetinis išsilavinimas arba profesinė patirtis kultūros politikos ir / ar kultūrinių industrijų srityse;
- projektų vertinimo patirtis;
- profesinė tarptautinio bendradarbiavimo patirtis;
- didelė profesinė patirtis viename iš UNESCO regionų (vert. past – 5 regionai: Afrika, Arabų valstybės, Azija ir Ramusis vandenynas, Europa ir Šiaurės Amerika, Lotynų Amerika ir Karibų šalys);
- lyčių lygybė;
- sklandi prancūzų arba anglų kalba ir, jei įmanoma, gerai suprasti kitas kalbas.

16.1. Ekspertų grupės nariai tvirtinami ketverių metų kadencijai. Siekiant užtikrinti darbo tęstinumą, pusė jų atnaujinama kas dveji metai,

16.2. Koordinatorių iš savo narių paskiria pati Ekspertų grupė;

16.3. Ekspertų grupės susitikimus Sekretoriatas kas dveji metai organizuoja Paryžiuje;

16.4. Ekspertų grupė yra atsakinga už rekomendacijų pateikimą Komitetui nagrinėti ir galbūt patvirtinti. Koordinatorius kviečiamas į Komiteto eilines sesijas, kai svarstomi Ekspertų grupės rekomenduoti projektai;

16.5. Kiekviena projekto paraiška turi būti įvertinta dviejų ekspertų, naudojantis Sekretoriato pateiktomis vertinimo formomis. Nė vienas ekspertų negali vertinti projekto iš savo šalies.

Ekspertų grupės rekomendacijos

17. Ekspertų grupė Sekretoriato perduotas finansavimo paraiškas vertina naudodamasi oficialiomis vertinimo priemonėmis ir atsižvelgdama į bendruosius Fondo tikslus.

17.1. Ekspertų grupė Komitetui gali siūlyti rekomendacijas pateikdama:

17.1.1. projektų, kurie bus finansuojami pagal finansines galimybes, sąrašą;

17.1.2. tik projektus, kurie gavo ne mažiau kaip 75 proc. didžiausio leistino vertinimo balų skaičiaus;

17.1.3. tik po vieną projektą vienam paramos gavėjui;

17.1.4. tam tikrais atvejais, Fondo lėšų, prašomų projektams ir veiklai, patikslinimą ir to paaiškinimą.

17.2. Likus keturioms savaitėms iki Komiteto sesijos, Sekretoriatas visas projektų paraiškas, jų įvertinimą ir Ekspertų grupės rekomendacijas susipažinti pateikia internete.

Komiteto sprendimų priėmimas

18. Komitetas projektus nagrinėja ir tvirtina savo eilinėje sesijoje.

19. Siekdama palengvinti Komiteto sprendimų priėmimą, Ekspertų grupė pateikia išsamų savo rekomendacijų pristatymą, kurį sudaro:

19.1. trumpa projekto santrauka, pateikta paraiškoje;

19.2. numatomas poveikis ir laukiami rezultatai;

19.3. nuomonė dėl sumos, kuri būtų skiriama iš IFCD;

19.4. projekto aktualumas / tinkamumas atsižvelgiant į IFCD tikslus, taip pat į Fondo intervencijos sritis;

19.5. projekto įgyvendinamumo vertinimas, vykdymo tvarkos svarba ir veiksmingumas, taip pat tam tikrais atvejais numatomas struktūrinis poveikis;

19.6. projekto tvarumo analizė, atspindinti paramos gavėjų savarankiškumo lygį, tikėtinus ilgalaikius rezultatus, kurie viršija lūkesčius, taip pat projekto galimybės daryti struktūrinę įtaką arba diegti priemones / sudaryti sąlygas būsimiems struktūriniams pokyčiams;

19.7. projekto reikšmės, naudos įvertinimas;

19.8. vertinimas, kaip projekte atsižvelgiama į lyčių lygybės aspektą.

Stebėsena

20. UNESCO parengia sisteminę rizikos įvertinimu pagrįstą projektų stebėsenos sistemą su tinkamais žmogiškaisiais ir finansiniais ištekliais, kuriuos pasitelkus būtų galima nustatyti ir įgyvendinti projekto įgyvendinimo uždavinius ir užtikrinti jo tvarumą. Ši stebėsenos sistema turi būti grindžiama trumpalaikiais ir ilgalaikiais tikslais ir SMART[7] kriterijais.

21. Visi atitinkami UNESCO regioniniai biurai paskiria atsakingus koordinatorius, kurie bendradarbiaus su Sekretoriatu užtikrindami nuolatinę IFCD projektų stebėseną ir jų papildomumą bei sąveiką su kita UNESCO veikla šalies lygmeniu. UNESCO regioniniai biurai taip pat turėtų palengvinti ryšius ir keitimąsi patirtimi tarp Fondo projekto partnerių ir potencialių donorų.

Vertinimas

22. Kas penkeri metai turi būti atliekamas IFCD vertinimas ir auditas.

23. Be to, bet koks projektas Komiteto prašymu gali būti vertinamas *ex post facto*, atsižvelgiant į jo veiksmingumą ir pasiektus tikslus išnaudotų išteklių atžvilgiu. Finansuotų projektų vertinimas turėtų atskleisti įgytą patirtį, taip pat šių projektų poveikį stiprinant ir / arba skatinant dinamiškų kultūrinių industrijų kūrimąsi besivystančiose šalyse. Vertinimas turėtų parodyti, kaip įgyta patirtis gali būti naudinga kitiems projektams, siekiant kaupti ir skleisti gerąją patirtį, susijusią su Konvencijos taikymo sritimi.

24. Vadovaujantis Finansiniu reglamentu, taikomu IFCD specialiajai sąskaitai, UNESCO kontrolierius yra atsakingas už IFCD apskaitos įrašų tvarkymą ir metinių finansinių ataskaitų pateikimą UNESCO išorės auditoriui.

Ataskaita

25. Paramos gavėjai Sekretoriatui turi pateikti privalomą aprašomojo, analitinio ir finansinio turinio ataskaitą apie projekto įvykdymą ir pasiektus rezultatus, kurių buvo tikėtasi. Kad paramos gavėjams būtų pervestas gautinis mokėjimas, ataskaita turi būti parengta naudojant Sekretoriato pateiktą formą. Jokia finansinė pagalba naujiems projektams nebus skirta tiems paramos gavėjams, kurie nėra gavę savo galutinio mokėjimo.

[7] Angl. *Specific, Measurable, Achievable, Relevant and Timed*; liet. konkretu, išmatuojama, pasiekiama, svarbu ir laiku.

Keitimasis informacija, jos analizė ir sklaida

---

19 straipsnis – Keitimasis informacija, jos analizė ir sklaida

1. *Siekdamos apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę, Šalys susitaria keistis informacija ir žiniomis apie su kultūros raiškos įvairove susijusios informacijos ir statistinių duomenų rinkimą ir apie geriausios patirties pavyzdžius.*
2. *Pasitelkusi Sekretoriato turimas priemones, UNESCO sudaro sąlygas visai aktualiai informacijai, statistikai ir geriausios patirties pavyzdžiams šioje srityje rinkti, analizuoti bei skleisti.*
3. *Be to, UNESCO sudaro ir atnaujina duomenų, susijusių su kultūros raiškos srityje veikiančiais įvairiais sektoriais, vyriausybinėmis, privačiomis ir ne pelno organizacijomis, banką.*
4. *Siekdama palengvinti duomenų rinkimo sąlygas, UNESCO ypatingą dėmesį skiria paraiškas dėl pagalbos šioje srityje pateikusių Šalių gebėjimams ir patirčiai didinti.*
5. *Šiame straipsnyje nurodyta renkama informacija papildo pagal 9 straipsnio nuostatas renkamą informaciją.*

Bendrosios nuostatos

1. Konvencijos 19 straipsnio veiklos gairės nurodo priemones, kurių reikia imtis tarptautiniu lygiu siekiant užtikrinti keitimąsi informacija, statistika ir gerąja patirtimi bei jų analizę ir sklaidą. Jos papildo veiklos gaires, apibrėžiančias Šalių ketverių metų laikotarpio periodinių ataskaitų rengimą ir pateikimą (Konvencijos 9 straipsnis).
2. Konvencijos 19 straipsnio tikslai:
   - sukurti Šalių bendradarbiavimo ir tarpusavio ryšių sistemą keitimosi informacija, jos analizės ir sklaidos, taip pat statistikos ir gerosios patirties mainų srityje, ypač prireikus rengiant standartinius rodiklius;
   - užtikrinti informacijos, statistinių duomenų ir gerosios patirties, kurią siekiama rinkti, analizuoti ir skleisti, tinkamumą ir, kiek tai manoma, galimybę lyginti;
   - nustatyti tinkamus partnerius ir mechanizmus informacijai, statistiniams duomenims ir gerajai patirčiai rinkti, analizuoti ir skleisti;
   - kaupti reikiamą patirtį, o ypač stiprinti gebėjimus informacijos, duomenų rinkimo ir jų analizės srityje.

Šalių vaidmuo ir atsakomybė

3. Šalys turėtų imtis veiksmų ir savo teritorijose, ir tarptautinio bendradarbiavimo lygmeniu, kaip nurodyta toliau pateiktuose punktuose.

4. Šalys raginamos plėtoti duomenų rinkimo ir informavimo infrastruktūrą nacionaliniu lygmeniu. Siekdamos šio tikslo jos gali kreiptis tarptautinės pagalbos gebėjimams stiprinti.

5. Šalys raginamos imtis veiksmų keistis informacija bei duomenimis, juos analizuoti ir skleisti *savo teritorijoje* naudojant informacines ir ryšių technologijas. Tokie veiksmai turi būti atliekami atvirai ir skaidriai per / arba bendradarbiaujant su paskirtu asmeniu ryšiams palaikyti. Turėtų būti įtraukti paskirti asmenys ryšiams palaikyti ir pilietinės visuomenės atstovai, turintys kompetencijos šioje srityje. Surinkta informacija ir duomenimis galima remtis rengiant ketverių metų laikotarpio periodines ataskaitas, kurias Šalys teikia pagal Konvencijos 9 straipsnio 1 dalį.

6. Veiksmai, kurių Šalys imasi savo teritorijose, gali būti sustiprinti iniciatyvomis *tarptautiniu, regioniniu ir subregioniniu lygmenimis*. Šalys ypač raginamos:

   i) sutelkti pastangas skatinant informacijos ir žinių pasidalijimo veiklą tarptautiniu, regioniniu ir subregioniniu lygmenimis;

   ii) skatinti dalijimąsi reikšminga gerąja patirtimi, būdais ir priemonėmis siekiant apsaugoti ir skatinti kultūros raišką;

   iii) sudaryti sąlygas keistis patirtimi su kultūros raiškos įvairove susijusių duomenų rinkimo ir rodiklių vystymo srityje. Tai gali būti ir parama organizuojant specialistų, ypač jaunų, mainus ir konsultacijas.

UNESCO Sekretoriato vaidmuo ir atsakomybė

7. UNESCO (a) sudaro sąlygas rinkti, analizuoti ir skleisti informaciją, statistinius duomenis ir gerąją patirtį; (b) teikia ir atnaujina informaciją apie pagrindinius viešojo, privataus ir pilietinės visuomenės sektoriaus atstovus, kurie turi kompetencijų kultūros raiškos srityje; (c) sudaro galimybes stiprinti gebėjimus.

8. UNESCO Sekretoriatas deda pastangas:

   - plėtodamas ir palaikydamas ekspertų, dalyvaujančių įgyvendinant Konvenciją, duomenų bazę, pirmiausia stengdamasis reaguoti į prašymus padėti stiprinti gebėjimus;

   - skatindamas tarptautinius informacijos ir gerosios patirties mainus, be kita ko, ekspertų ir praktikų diskusijas forumuose internete, siekiant suteikti daugiau galimybių lyginamajai refleksijai;

   - sudaryti sąlygas kurtis įvairių pasaulio regionų ir subregionų esamų informacijos šaltinių tinklams ir palengvinti prieigą prie jų.

9. UNESCO Statistikos institutas (*UNESCO Institute for Statistics,* UIS), kuris yra pasaulinė nuolatinė struktūra, renkanti statistinę informaciją, kurią galėtų naudoti visos Šalys narės, raginamas: (i) siekti organizuoti regioninius mokymus, kurie yra bendros gebėjimų stiprinimo

strategijos, sudarančios sąlygas įgyvendinti 2009 metų Kultūros statistikos sistemą (*Framework for Cultural Statistics*), dalis, ir (ii) tęsti savo darbą su tarptautiniais ekspertais kuriant novatoriškas metodikas, susijusias su Konvencija. Be to, mokymų vadovai ir statistikos metodologiniai žinynai gali būti rengiami keliomis kalbomis ir pritaikomi įvairių poreikių ir gebėjimų tikslinėms grupėms nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis. Tame turi aktyviai dalyvauti UIS tinklo regioniniai patarėjai kultūros statistikos srityje ir UNESCO regioniniai biurai.

Pilietinės visuomenės indėlis

10. Pilietinės visuomenės atstovai turėtų būti įtraukti rengiant informaciją ir duomenis, taip pat juos skleidžiant.

11. Įvairių pasaulio regionų pilietinės visuomenės organizacijos skatinamos užmegzti bendradarbiavimo ryšius tarptautiniu, regioniniu bei vietiniu lygmenimis ir informuoti Sekretoriatą apie savo veiklą.

Konvencijos matomumo ir sklaidos užtikrinimo priemonės

Bendrosios nuostatos

1. Siekiant užtikrinti veiksmingą Konvencijos įgyvendinimą, Šalys raginamos visais tinkamais būdais imtis būtinų priemonių Konvencijos matomumui ir sklaidai didinti nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, atsižvelgiant į konkrečius Konvencijos tikslus ir principus (Konvencijos 1 ir 2 straipsniai).
2. Tam būtinas visų suinteresuotųjų šalių, t. y. Konvencijos Šalių, pilietinės visuomenės, įskaitant menininkų ir kitų kultūros srities specialistų, taip pat viešojo ir privataus sektorių susitelkimas ir bendradarbiavimas.
3. Priemonės, kurių imamasi dėl Konvencijos matomumo ir sklaidos, yra glaudžiai susijusios su lėšų rinkimu Tarptautiniam kultūros įvairovės fondui (*Fund for Cultural Diversity, IFCD*, toliau – Fondas), kuris palaikomas vien savanoriškomis įmokomis, ir su veiksmais, kurie susiję su Konvencijos ratifikavimo strategija.

Šalių priemonės Konvencijos matomumui ir sklaidai užtikrinti

Nacionaliniu lygmeniu

4. Šalys raginamos kurti ir patvirtinti priemones, kad jų teritorijose būtų užtikrintas Konvencijos matomumas ir sklaida. Tokios priemonės gali būti (sąrašas nėra baigtinis):
   - 4.1. informuoti ir telkti politinių sprendimų priėmėjus, įvairių sektorių įtakingus asmenis, pilietinę visuomenę ir nacionalines komisijas bei skatinti jų koordinavimą siekiant stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir dialogą;
   - 4.2. remti iniciatyvų kūrimą ir jų įgyvendinimą viešajame ir privačiame sektoriuose, taip pat pilietinę visuomenę, siekiant kultūros raiškos įvairovės sklaidos ir didesnio informuotumo;
   - 4.3. kurti ir stiprinti koordinavimo struktūras, susijusias su Konvencija, siekiant pabrėžti vietos ir nacionalinės politikos krypčių svarbą kultūros raiškos srityje ir plečiant kultūrines industrijas;
   - 4.4. skatinti ir stiprinti žiniasklaidos kampanijas siekiant skleisti Konvencijos principus ir tikslus;
   - 4.5. palengvinti su Konvencija susijusių komunikacijos priemonių prieinamumą visiems, taip pat internetu;
   - 4.6. remti seminarus ir viešus forumus dėl kultūros raiškos įvairovės, taip pat parodas, festivalius ir paskelbtų dienų minėjimą, ypač Pasaulio kultūros įvairovės dienos dialogui ir vystymuisi, kuri minima gegužės 21-ąją;
   - 4.7. vykdyti švietėjišką veiklą pasitelkus tikslines programas, ypač jauniems žmonėms, siekiant jų geresnio supratimo apie Konvenciją;

4.8. vykdyti informuotumo didinimo veiklą su jaunais kultūros sektoriaus specialistais, siekiant spręsti su Konvencija susijusius klausimus.

Regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis

5. Šalių nacionaliniu lygmeniu patvirtintos priemonės Konvencijos matomumui ir sklaidai užtikrinti gali būti pastiprintos dvišalėmis, regioninėmis ir tarptautinėmis iniciatyvomis. Šalys, Sekretoriato ir regioninių biurų padedamos, ypač raginamos:

   5.1. vystyti komunikacijos priemones ir jomis dalytis, siekiant užtikrinti Konvencijos matomumą ir sklaidą, bei organizuoti renginius įvairiose to paties regiono šalyse (pvz., Kultūros įvairovės festivalis, rengiamas UNESCO tą savaitę, kai yra gegužės 21 d.);

   5.2. viešinti Fondo remiamus projektus ir veiklą;

   5.3. didinti informuotumą apie tarpvyriausybines ir nevyriausybines organizacijas, turinčias interesų ir veikiančias srityse, kurioms taikoma Konvencija, ir prireikus imtis bendrų veiksmų.

Pilietinės visuomenės indėlis

6. Atsižvelgiant į Konvencijos 11 straipsnį dėl pilietinės visuomenės ir į jo veiklos gaires, pilietinė visuomenė, užtikrinant Konvencijos matomumą ir sklaidą, skatinama aktyviai prisidėti informuotumo didinimo veikla, taip pat tuo tikslu bendradarbiauti su suinteresuotosiomis šalimis.

7. Siekiant šio tikslo, pilietinės visuomenės pastangos, neapsiribojant vien tuo, kas išvardyta, gali būti:

   7.1. organizuoti įvairaus lygmens seminarus ir forumus kiekviename lygmenyje, ypač su kultūros profesionalų organizacijoms atstovaujančiais menininkais ir kitais asmenimis, susijusiais su kultūros raiškos kūrimu, gaminimu ir sklaida / platinimu ir dalyvaujančiais nacionalinėse, regioninėse ir tarptautinėse konferencijose, skirtose Konvencijai;

   7.2. kurti ir skelbti informavimo priemones, padedančias suprasti Konvenciją;

   7.3. skleisti informaciją suinteresuotosioms šalims (per nacionalinę žiniasklaidą, interneto svetaines ir naujienlaiškius);

   7.4. užmegzti partnerystės santykius su atitinkamoms ministerijoms, nacionalinėmis komisijomis, universitetais ir mokslinių tyrimų institutais, siekiant organizuoti mokslinius tyrimus ir seminarus, susijusius su Konvencija.

UNESCO Sekretoriato vaidmuo

8. UNESCO Sekretoriatas, siekdamas padėti Komitetui didinti Konvencijos matomumą ir skatinti jos sklaidą, imasi šių veiksmų (sąrašas nėra baigtinis):

8.1. renka, dalija ir platina informaciją apie kultūros raiškos įvairovės apsaugą ir sklaidą ir sudaro sąlygas keistis informacija Šalims, nevyriausybinėms organizacijoms, kultūros specialistams ir pilietinei visuomenei;

8.2. rengia priemones Konvencijos pagrindinėms idėjoms skleisti įvairiai auditorijai ir platina informaciją apie jos įgyvendinimą. Šios priemonės turi būti parengtos taip, kad būtų lengviau organizuoti tolesnį jų vertimą į keletą kalbų;

8.3. sudaro galimybes organizuoti seminarus ir konferencijas, siekiant didinti informuotumą apie Konvenciją;

8.4. pabrėžia Konvencijos svarbą tokiuose tarptautiniuose minėjimuose, kaip Pasaulinė kultūros įvairovės diena dialogui ir vystymuisi;

8.5. viešina projektus ir veiklą, vykdomą pasinaudojus Fondo suteikta parama.

Priemonių koordinavimas ir jų vykdymas siekiant užtikrinti Konvencijos matomumą ir sklaidą

9. Šalys skatinamos per paskirtą asmenį ryšiams palaikyti (Konvencijos 9 ir 28 straipsniai) arba per nacionalines komisijas įgyvendinti veiklą, kuria skleidžiama Konvencija, skatinama tarpusavyje dalytis informacija bei gerąja patirtimi, ir vykdyti jos stebėseną, taip pat koordinuoti tokias pastangas tarptautiniu lygmeniu.

Konvencijos emblemos naudojimo gairės

I. Bendrosios nuostatos

1. Siekdamos didinti Konvencijos matomumą ir skatinti jos sklaidą nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, Konvencijos Šalys mano, kad būtina sukurti emblemą, kuri atspindėtų Konvencijos tikslus ir principus.
2. Konvencijos emblema yra grafinis vaizdas, vizualiai parodantis Konvencijos santykius, bendrą supratimą, idėjas ir jų sąveiką.
3. Konvencijos emblema gali būti naudojama atskirai, kaip savarankiška emblema (toliau – atskiroji emblema), arba kartu su UNESCO logotipu (toliau – susietoji emblema).
4. Atskirosios emblemos naudojimą reglamentuoja šių gairių nuostatos.
5. Susietosios emblemos naudojimą reglamentuoja šios gairės ir direktyvos dėl UNESCO pavadinimo, akronimo, logotipo ir interneto domeno naudojimo, priimtos UNESCO Generalinės konferencijos[8]. Todėl leidimas naudoti susietąją emblemą suteikiamas tiek pagal šias gaires, tiek pagal minėtas direktyvas (dėl UNESCO logotipo dalies) laikantis atitinkamų nuostatų.

II. Atskirosios ir susietosios emblemų grafinis dizainas

6. Atskiroji emblema, naudojama kaip oficialus Konvencijos spaudas:

Nespalvota	Spalvota
Diversity of Cultural Expressions	Diversity of Cultural Expressions

7. Susietoji emblema:

Nespalvota	Spalvota
UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization · Diversity of Cultural Expressions	UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization · Diversity of Cultural Expressions

[8] Naujausia direktyvų dėl UNESCO pavadinimo, akronimo, logotipo ir interneto domeno naudojimo versija yra Generalinės konferencijos 34-osios sesijos 86 rezoliucijos (Rezoliucija 34C/86) priede arba prieinama internetu: http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001560/156046e.pdf.

III. Teisė naudoti emblemą

8. Teisę naudoti atskirąją emblemą be išankstinio leidimo, atsižvelgiant į šiose gairėse išdėstytas taisykles, turi:

   a) statutiniai Konvencijos valdymo organai:

      i) Šalių konferencija;

      ii) Tarpvyriausybinis kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo komitetas (toliau – Komitetas); ir

   b) 2005 m. Konvencijos UNESCO Sekretoriatas (toliau – Sekretoriatas).

9. Visi kiti pageidaujantys, kad būtų suteikta teisė naudoti emblemą, turi prašyti leidimo ir jį gauti pagal toliau išdėstytą procedūrą.

IV. Grafiniai standartai

10. Tiek atskiroji, tiek susietoji emblemos gali būti naudojamos šešiomis oficialiomis UNESCO kalbomis. Jos turi būti atkartotos pagal konkretų grafinį piešinį ir pagal ženklo naudojimo vadovą, parengtus Sekretoriato ir paskelbtus Konvencijos svetainėje, ir negali būti keičiami.

11. Atskiroji ir susietoji emblemos kitomis kalbomis, išskyrus šešias oficialias UNESCO kalbas, prieš pradedant jas naudoti, turi būti patvirtintos UNESCO.

V. Leidimų naudoti atskirąją emblemą suteikimo tvarka

12. Leidimas naudoti atskirąją emblemą yra Šalių konferencijos ir / ar Komiteto prerogatyva, o leidimas gali būti suteikiamas bet kurios iš jų.

13. Šalių konferencija ir Komitetas perduoda įgaliojimus Sekretoriatui patenkinti prašymus dėl atskirosios emblemos naudojimo.

14. Sprendimas leisti naudoti atskirąją emblemą turi būti priimamas pagal šiuos kriterijus:

   a) sąsajos su Konvencija ir atitiktis jos principams bei tikslams;

   b) potenciali įtaka didinant Konvencijos ir kultūros raiškos įvairovės matomumą ir žinomumą; ir

   c) pateikti tinkami įrodymai, užtikrinantys, kad pristatyta veikla bus sėkmingai organizuota, taip pat nurodant prašančiosios įstaigos profesinę patirtį ir reputaciją, pristatytos veiklos finansinį ir techninį pagrįstumą.

15. Prašymai leisti naudoti atskirąją emblemą gali būti teikiami bet kada vienkartinei veiklai, kuri yra tarptautinio, regioninio, nacionalinio ir / ar vietos masto, pristato didelę kultūros raiškos įvairovę ir įtraukia menininkus, kultūros prekių gamintojus ir paslaugų kūrėjus, politikos formuotojus ir / arba pilietinę visuomenę. Ši veikla gali aprėpti spektaklius, parodas, garso ir vaizdo kūrinius arba leidinius (spausdintus arba elektroninius), viešus renginius, pavyzdžiui, konferencijas ar susitikimus, festivalius ir muges, pavyzdžiui, kino, knygų ar muzikos sektoriuose.

16. Prašant leidimo naudoti atskirąją emblemą atliekami šie žingsniai:

    a) 1 žingsnis: teikiant prašymą naudoti emblemą nacionalinei, regioninei ar tarptautinei veiklai, reikia užpildyti Prašymo formą dėl atskirosios emblemos naudojimo ir pateikti ją atitinkamai Šalies ar Šalių nacionalinei UNESCO komisijai (-oms) arba kitoms nacionalinėms valdžios institucijoms, tinkamai paskirtoms atitinkamų Šalių, kurių teritorijoje planuojama veikla.

    b) 2 žingsnis: Nacionalinės komisijos ar paskirtosios nacionalinės valdžios institucijos apsvarsto ir nusprendžia, ar jos palaiko prašymą ar jo nepalaiko, ir naudodamos Patvirtinimo formą Sekretoriatui perduoda rekomenduojamus prašymus. Prašymai Sekretoriatui turi būti pateikti prieš tris mėnesius iki siūlomos veiklos pradžios.

    c) 3 žingsnis: Perduotus prašymus vertina ir tenkina Sekretoriatas, vadovaudamasis kriterijais, nurodytais šių gairių 14 punkte.

    d) 4 žingsnis: Į visus prašymus bus pateiktas Sekretoriato atsakymas. Tiems, kurių prašymai bus patenkinti, Sekretoriatas pateiks atitinkamą elektroninę atskirosios emblemos versiją su emblemos naudojimo vadovu. Apie tai bus informuotos atitinkamos nacionalinės komisijos ar kitos paskirtosios nacionalinės valdžios institucijos ir nuolatinės atstovybės.

    e) 5 žingsnis: Sekretoriatas parengia ir Komiteto bei Šalių konferencijos sesijose pateikia emblemos naudojimo ataskaitą.

VI. Leidimų naudoti susietąją emblemą suteikimas

17. Generalinis direktorius turi teisę leisti susietąją emblemą naudoti, kai tai susiję su patronažu ar sutartiniais susitarimais, taip pat konkrečia propagavimo veikla.

18. **Patronažas** suteikiamas kaip UNESCO moralinis palaikymas veiklai, kurioje Organizacija tiesiogiai nedalyvauja, neteikia finansinės paramos ar negali būti laikoma už ją atsakinga. Patronažas yra ribotos trukmės ir gali būti suteiktas vienkartinei veiklai, kuri yra tarptautinio, regioninio ir nacionalinio masto, pristato didelę kultūros raiškos įvairovę ir įtraukia menininkus, kultūros prekių gamintojus ir paslaugų kūrėjus, politikos formuotojus ir / arba pilietinę visuomenę. Ši veikla gali aprėpti spektaklius, parodas, kultūrinių industrijų festivalius ir muges, pavyzdžiui, kino, knygų ar muzikos sektoriuose. Patronažas taip pat gali būti suteikiamas vienkartinei garso ir vaizdo produkcijai arba leidiniams (spausdintiems arba elektroniniams), viešiems renginiams, pavyzdžiui, konferencijoms ar susitikimams.

19. Prašymas leisti naudoti susietąją emblemą patronažo tikslais kartu su Šalies ar Šalių nacionalinių UNESCO komisijų ar kitų nacionalinių valdžios institucijų, tinkamai paskirtų atitinkamų Šalių, kurių teritorijoje bus vykdoma planuojama veikla, sutikimu pateikiamas UNESCO Generaliniam direktoriui.

20. **Tarptautinio kultūros įvairovės fondo finansuojami projektai** (toliau – IFCD finansuojami projektai) yra tie, kuriems iš IFCD skirta parama yra patvirtinta Komiteto.

21. Komitetui patvirtinus IFCD finansuojamus projektus, tik pasirašant Tarpvyriausybinę lėšų skyrimo sutartį su UNESCO sutariama, kad susietoji emblema, laikantis minėtoje sutartyje nustatytų sąlygų, gali būti naudojama įgyvendinant IFCD finansuojamus projektus.

22. UNESCO ir tokių partnerių, kaip viešojo sektoriaus institucijų, privataus sektoriaus ir pilietinės visuomenės, **partnerystės susitarimai** sudaromi dėl konkrečios veiklos, kuri atitinka Konvencijos tikslus ir principus, ir jos įgyvendinimo tarptautiniu, regioniniu, nacionaliniu ir / ar vietos lygmeniu.

23. Leidimus naudoti susietąją emblemą partnerystės susitarimams suteikia UNESCO Sekretoriatas.

24. **Lėšų rinkimo veikla** yra Konvencijos suinteresuotųjų šalių (viešojo, privataus sektoriaus ir pilietinės visuomenės) vykdoma veikla, kurios vienintelis tikslas yra didinti įnašus į IFCD.

25. Leidimą susietąją emblemą naudoti lėšų rinkimo veiklai suteikia UNESCO Sekretoriatas.

26. **Komercinis naudojimas** yra kultūrinių prekių ar paslaugų, pažymėtų UNESCO pavadinimu, akronimu, logotipu ar interneto domenu, pardavimas pirmiausia siekiant pelno.

27. Prašymai naudoti susietąją emblemą komerciniais tikslais, įskaitant tuos, kuriuos gauna nacionalinės komisijos arba kitos tinkamai paskirtos nacionalinės institucijos, siunčiami UNESCO Generaliniam direktoriui, kad patvirtintų raštu.

VII. Įnašai į IFCD, gaunami naudojant emblemą komerciniais tikslais

28. Kai pelnas gaunamas komerciniais tikslais naudojant emblemą, pelno procentinės dalies įnašas į IFCD yra privalomas.

29. Įnašus į IFCD reglamentuoja Specialiosios IFCD sąskaitos finansinis reglamentas.

VIII. Apsauga

30. Atsižvelgiant į tai, kad UNESCO pavadinimas, akronimas ir logotipas buvo paskelbtas ir patvirtintas Paryžiaus sąjungos valstybių narių, vadovaujantis Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos, priimtos 1883 m. ir peržiūrėtos Stokholme 1967 m., 6ter straipsniu, ir į tai, kad Konvencijos emblema [buvo pateikta] Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) Tarptautiniam biurui ir [buvo pateikta ir priimta] Paryžiaus sąjungos valstybių narių, vadovaujantis Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos, priimtos 1883 m. ir peržiūrėtos Stokholme 1967 m., 6ter straipsniu, UNESCO turi teisę reikalauti, kad Paryžiaus konvencijos valstybės narės savo viduje siektų išvengti tokio Konvencijos emblemos ir UNESCO pavadinimo, akronimo ar logotipo naudojimo, kai neteisingai nurodomos sąsajos su Konvencija ar UNESCO ar dėl bet kokio kito piktnaudžiavimo juos naudojant.

31. Šalys raginamos pateikti UNESCO institucijų, atsakingų už emblemos naudojimą, pavadinimus ir adresus.

32. Ypatingais atvejais Konvencijos įstatuose nustatyti valdymo organai gali prašyti UNESCO Generalinį direktorių atlikti Konvencijos emblemos naudojimo stebėseną ir inicijuoti atitinkamus teisminius veiksmus esant piktnaudžiavimo atvejui.

33. UNESCO Generalinis direktorius yra atsakingas už teisminio proceso inicijavimą dėl neleistino Konvencijos emblemos naudojimo tarptautiniu lygiu. Konvencijos Šalys turėtų imtis visų įmanomų priemonių, kad jų šalyse būtų užkirstas kelias emblemą naudoti bet kuriai grupei ar bet kokiam tikslui, kurių aiškiai nepripažįsta Konvencijos įstatuose numatyti valdymo organai.

34. Sekretoriatas ir Šalys glaudžiai bendradarbiauja dalyvaujant atsakingoms nacionalinėms institucijoms, kad, atsižvelgiant į šias gaires, būtų užkirstas kelias nacionaliniu lygiu naudoti Konvencijos emblemą bet kokiu neleistinu būdu.

Konvencijos įgyvendinimo skaitmeninėje aplinkoje veiklos gairės

Bendrosios nuostatos

1. Šios gairės suteikia strateginį pagrindą Konvencijai dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo suprasti, aiškinti ir įgyvendinti skaitmeninėje aplinkoje, kurioje kultūrinės prekės ir paslaugos elektroniniu būdu yra kuriamos, gaminamos, skleidžiamos, platinamos, naudojamos ir / arba saugomos. Šios prekės ir paslaugos perteikia kultūros raišką kompiuterinėmis programomis, tinklais, tekstais, vaizdo įrašais, vaizdais ar garso įrašais ir yra platinamos kitomis nuolat tobulėjančių skaitmeninių platformų priemonėmis.
2. Kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų, kuriomis perteikiamas tapatumas, vertės ir prasmės savitas pobūdis skaitmeninėje aplinkoje nekinta. Todėl dvejopo pobūdžio (kultūrinio bei ekonominio) kultūrinių prekių ir paslaugų pripažinimas apima tiek kultūros raišką, esančią skaitmeninėje aplinkoje, tiek kultūros raišką, sukurtą naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis.
3. Žmogaus teisių apsauga ir skatinimas bei kūrybos, raiškos, informacijos ir komunikacijos laisvė skaitmeninėje aplinkoje yra parama universalaus interneto principams siekiant žmogaus teisėmis pagrįsto atviro interneto, kuris būtų visiems prieinamas ir įtraukiantis daugelį suinteresuotųjų šalių kaip dalyvius.
4. Skaitmeninių technologijų pritaikymo ir prieinamumo lygis pasaulyje labai skiriasi. Skirtumai egzistuoja tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių, taip pat pačiose šalyse: tarp moterų ir vyrų, miestų ir kaimo vietovių. Tai turi įtakos kultūrinių prekių ir paslaugų skaitmeninėje aplinkoje kūrimo, gaminimo, sklaidos ir platinimo būdui.
5. Kūrybiniam sektoriui didžiulės įtakos visame pasaulyje turėjo socialiniai tinklai ir vartotojo kuriamo turinio plėtra, duomenų augimas, platinimo modelių sudėtingumas ir susietų daugialypės terpės įrenginių gausa vartotojų rankose. Technologijų pokyčiai taip pat lėmė naujų žaidėjų bei naujos logikos atsiradimą ir toliau kels naujų iššūkių bei suteiks galimybių skatinti kultūros raiškos įvairovę, ypač formuojant susijusias viešosios politikos kryptis.
6. Turint omenyje, kad technologinio neutralumo principas yra įtvirtintas Konvencijoje, šios gairės turėtų būti aiškinamos ir taikomos atsižvelgiant į visą Konvenciją, taip skatinant horizontalų požiūrį į kultūros raiškos įvairovę skaitmeninėje aplinkoje. Šios gairės papildo visas Konvencijos ir esamų gairių nuostatas, kurios susijusios su skaitmenine sritimi, taip pat naujomis informacinėmis ir ryšių technologijomis.
7. Visos suinteresuotosios šalys raginamos gerbti ir propaguoti Konvenciją bei šias gaires, kurios yra susijusios su Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslais (Darbotvarkė iki 2030 m.), Jungtinių Tautų verslo ir žmogaus teisių pagrindiniais principais bei tarptautiniais žmogaus teisių dokumentais ir principais. Pirmiausia šiuo raginimu yra kreipiamasi į valdžios institucijas. Vadovautis šiomis gairėmis skatinamos ir

nevyriausybinės organizacijos, viešojo bei privataus sektoriaus kultūros ir kūrybos industrijos, taip pat pasaulinės skaitmeninės platformos, interneto paslaugų teikėjai (IPT) ir kiti skaitmeninės aplinkos dalyviai.

Pagrindiniai principai

8. Papildant Konvencijos 1 ir 2 straipsnių tikslus bei principus, šių gairių tikslas yra:

   8.1. dar kartą patvirtinti Konvencijos technologinio neutralumo principą;

   8.2. dar kartą patvirtinti kultūrinių prekių ir paslaugų dvejopą (kultūrinį ir ekonominį) pobūdį, nesvarbu, kokios priemonės ir technologijos yra naudojamos;

   8.3. skatinti skaitmeninių priemonių naudojimą ir suteikti skaitmeninę kompetenciją pasitelkus švietimo programas;

   8.4. dar kartą patvirtinti Šalių suverenią teisę formuoti, patvirtinti ir įgyvendinti politikos kryptis bei priemones, skirtas kultūros raiškos įvairovei skaitmeninėje aplinkoje apsaugoti bei skatinti;

   8.5. laikantis interneto neutralumo principo, apsaugoti vienodą ir nediskriminuojantį duomenų srauto apdorojimą teikiant interneto paslaugas ir galutinių paslaugų gavėjų teises (kad būtų išvengta duomenų srauto valdymo praktikos, kai blokuojamos arba sulėtinamos tam tikros taikomosios programėlės, kas paveiktų vietos kultūrinių prekių apyvartą ir paslaugų teikimą);

   8.6. skatinti skaitmeninėje aplinkoje esančių kultūrinių prekių ir paslaugų srauto pusiausvyrą bei lygiateisį prieinamumą prie jo, ypač sukuriant palankesnes sąlygas besivystančių šalių menininkų, kultūros srities specialistų, įmonių ir nepriklausomų organizacijų sukurtiems ar pagamintiems darbams;

   8.7. pripažinti nacionalinių skaitmeninės srities strategijų ir tarptautinių paramos programų, remiančių skaitmenines programas bei jų projektus, darnaus vystymosi ekonominius, švietimo ir kultūrinius papildomumo aspektus;

   8.8. skatinti tarptautinį vystomąjį bendradarbiavimą dėl geresnės ir labiau pasiekiamos prieigos prie skaitmeninių technologijų ir siekiant tobulinti susijusius įgūdžius, gebėjimus ir remti priemones, būtinas dinamiškoms kultūros bei kūrybos industrijoms skaitmeninėje aplinkoje sukurti;

   8.9. skatinti pagarbą pagrindinėms raiškos, informacijos ir komunikacijos laisvėms, taip pat pagarbą privatumui bei kitoms žmogaus teisėms, kurios sudaro būtinas sąlygas kurti, platinti įvairią kultūros raišką ir ja naudotis. Tai apima ir pagarbą kūrybos laisvei, kuri yra žodžio laisvės, autorių bei atlikėjų, dirbančių skaitmeninėje aplinkoje, socialinių ir ekonominių teisių ir partnerių bendradarbiavimo, kuris yra grįstas jų pačių pasirinkimu, pasekmė;

8.10. skatinti pagarbą žmogaus teisėms skaitmeninėje aplinkoje, taip pat lyčių lygybę ir moterų bei mergaičių įgalinimą, remiant jų, kaip kultūrų raiškos skaitmeninėje aplinkoje kūrėjų, gamintojų ir vartotojų, dalyvavimą kultūros ir kūrybos industrijose;

8.11. remiantis Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 19 straipsniu ir Tarptautiniu pilietinių ir politinių teisių paktu, patvirtinti, kad žmogaus teisės, galiojančios atsijungus nuo interneto, turi būti saugomos ir prisijungus prie jo, ypač žodžio laisvė, kuri yra taikoma nepriklausomai nuo sienų ir medijos pasirinkimo.

Šalių kultūros skaitmeninėje aplinkoje valdymo sistemų stiprinimas

9. Šalys, vadovaudamosi Konvencijos 5, 6 ir 7 straipsniais ir šiomis gairėmis, siekia patvirtinti naujas arba atnaujinti esamas politikos kryptis ir priemones, kurių reikia, kad būtų apsaugota bei skatinama kultūros raiškos įvairovė skaitmeninėje aplinkoje, atsižvelgiant į išskirtines aplinkybes, susijusias su moterų bei įvairių socialinių grupių poreikiais.

10. Atsižvelgiant į vertės grandinėje vykstančias esmines permainas ir naujų dalyvių atsiradimą, šios politikos kryptys bei priemonės turėtų apimti visus aspektus – kūrybos, gamybos, platinimo, sklaidos, taip pat prieigos ir galimybės naudotis.

11. Atsižvelgiant į tai, kad visose vertės grandinės dalyse veiklos atliekamos dėl panašaus tikslo, Šalys yra raginamos skatinti kultūros raiškos ir medijų įvairovę skaitmeninėje aplinkoje, atnaujinant viešųjų paslaugų, privačios, bendruomenių ir nepriklausomų žiniasklaidos organizacijų teisines bei reguliavimo sistemas.

12. Šalys yra skatinamos stiprinti kultūros sektoriaus ir plačiosios visuomenės skaitmeninių kompetencijų lygį, skatinti praktinę patirtį bei įgūdžius, būtinus visaverčiai dalyvauti, vykdant pokyčius, susijusius su įvairios kultūros raiškos kūryba, gamyba, platinimu, sklaida ir prieiga prie jos skaitmeninėje aplinkoje.

13. Šalys yra skatinamos sudaryti tarpžinybines grupes skaitmeninės srities klausimams spręsti, kurios suburtų suinteresuotų ministerijų ir institucijų atstovus (įskaitant tuos, kurie yra atsakingi už kultūrą, tyrimus, prekybą, pramonę, telekomunikacijas ir švietimą), taip pat asmenį, su Konvencija susijusiems ryšiams palaikyti, ir pilietinės visuomenės atstovus.

14. **Kūrimo** etape Šalys siekia paremti naujas kūrybiškumo formas skaitmeninėje aplinkoje, įskaitant interaktyvią, realiuoju laiku vykstančią meninę veiklą. Tai gali apimti nacionalines, regionines ar vietos politikos kryptis ir programas bei finansavimo sistemas, kurios:

    14.1. teikia tiesioginę paramą menininkams ir kitiems kultūros sričių specialistams, dirbantiems su skaitmeninėmis priemonėmis;

    14.2. prisideda prie kūrėjų ir atlikėjų kūrybos bei teisingo atlygio;

    14.3. kuria naujas informacinių technologijų mokymo programas ir švietimo planus menininkų ir kitų kultūros specialistų žinioms bei įgūdžiams, kurių reikia norint efektyviau dalyvauti skaitmeninėje aplinkoje, gilinti;

14.4. suteikia tokias skaitmeniniam kūrybiškumui ir inovacijoms skirtas erdves, kaip inkubatoriai, laboratorijos, menininkų rezidencijos bei centrai, kurios įgalina menininkus eksperimentuoti ir bendradarbiauti tarptautiniu lygiu dalyvaujant tinkluose;

14.5. skatina menininkų, švietimo ir kultūros sričių specialistų, dirbančių kultūros bei kūrybos industrijose, bendradarbiavimą su skaitmeninės aplinkos veikėjais, įskaitant dizainerius, programuotojus, inžinierius ir mokslininkus;

14.6. pripažįsta ir vertina kūrėjų darbą skaitmeninėje aplinkoje, skatinant:

- menininkų ir kultūros srities specialistų teisingą bei adekvatų atlygį;
- skaidrų pajamų paskirstymą tarp skaitmeninio turinio platintojų, interneto paslaugų teikėjų (IPT) ir teisių turėtojų, taip pat tarp pačių teisių turėtojų;
- reikiamo pralaidumo tinklų prieinamumą;
- intelektinės nuosavybės teisių pagarbą ir apsaugą, leidžiant kolektyvinį administravimą, jei taikytina, ir kolektyvines derybas dėl skaitmeninių teisių;
- jų darbų dokumentavimą ir archyvavimą teisėtomis elektroninėmis deponavimo sistemomis.

15. **Gamybos** etape Šalys siekia remti kultūros ir kūrybos industrijų modernizavimą. Priemonėmis, susijusiomis su kultūros raiškos gamyba skaitmeninėje aplinkoje, siekiama:

15.1. skatinti skaitmeninimą ir technologinių priemonių įtraukimą į kultūros ir kūrybos industrijų, ypač į labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių bei pilietinės visuomenės organizacijų, gamybos procesus;

15.2. suteikti paramą kultūros sektoriaus verslininkams, pilietinės visuomenės organizacijoms, vietos gamybos įmonėms ar inkubatoriams, siekiant išplėsti jų veiklą skaitmeninėje aplinkoje;

15.3. skatinti naujas kultūros ir kūrybos industrijų skaitmeninėje aplinkoje finansavimo formas, taip pat naujus viešojo ir privataus sektorių partnerystės skaitmeninėje aplinkoje būdus;

15.4. pripažinti, kad menininkai, naudojantys skaitmenines technologijas tyrimams ir vystymui, atneša naudos visuomenei ir sukuria įvairių naujų komunikacijos įrankių.

16. **Platinimo / sklaidos** etape Šalys siekia remti ir suteikti galimybes platinti darbus skaitmeninėje aplinkoje, taip pat skatinti bei stiprinti besiplėtojančios ir skaitmeninės vietos rinkos vystymąsi. Šio vertės grandinės etapo priemonėmis siekiama:

16.1. skatinti skaitmeninių medijų įvairovę, įskaitant įvairius kultūrinių prekių ir paslaugų skaitmeninio turinio platintojus, taip pat skaitmeninės srities veikėjus (virtualias platformas, interneto paslaugų teikėjus (IPT), paieškos sistemas, socialinius tinklus), tuo pat metu užtikrinti nacionalinio ir vietos kultūrinio turinio matomumą bei prieinamumą;

16.2. skatinti privačių veiklos vykdytojų ir valdžios institucijų dialogą, siekiant didesnio duomenų kaupimo ir naudojimo, kur taikomi algoritmai, skaidrumo, bei raginti kurti algoritmus, kurie užtikrintų kultūros raiškos įvairovę skaitmeninėje aplinkoje, taip pat skatinti vietos kultūros darbų žinomumą ir prieinamumą;

16.3. stengtis standartizuoti ir suderinti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, formatus, protokolus, programinę įrangą, sąsajas bei metaduomenis, siekiant sukurti įvairią skaitmeninę kultūrinių prekių ir paslaugų platinimo aplinką;

16.4. pritaikyti ir modernizuoti virtualių sandorių mechanizmus bei procesus, siekiant palengvinti ir užtikrinti elektroninę prekybą;

16.5. skatinti sąžiningą, skaidrią, darnią ir etišką prekybą keičiantis kultūros prekėmis bei paslaugomis skaitmeninėje aplinkoje, ypač su besivystančiomis šalimis;

16.6. vystyti kultūrinių prekių ir paslaugų platinimo internetu teisinę sistemą, pavyzdžiui, ratifikuojant aktualias tarptautines autorių ir gretutinių teisių sutartis, sutartinius susitarimus ir priemones, tokiu būdu apsisaugant nuo piratavimo bei neteisėtos virtualių kultūrinių prekių prekybos;

16.7. skatinti bendradarbiavimą tarp virtualių (interneto) platformų (vaizdo, garso ir kitų kaupyklų) ir prekių bei paslaugų teisių turėtojų (įskaitant susitarimus dėl licencijų ir techninių priemonių įdiegimo), siekiant pagerinti virtualų kultūrinių prekių ir paslaugų platinimą, taip pat palengvinti turinio sklaidą.

17. **Prieigos** etape Šalys siekia užtikrinti laisvą ir nuolatinį prieinamumą prie įvairios kultūros raiškos, taip pat didinti dalyvavimą skaitmeninės aplinkos kultūriniame gyvenime. Priemonėmis, naudojamomis norint užtikrinti nuolatinį prieinamumą prie skaitmeninių technologijų, praktinės patirties ir įvairių kultūrinių prekių bei paslaugų, siekiama:

17.1. nustatyti skaidresnius ir aiškesnius indeksavimo ir nuorodų paslaugų modelius, siekiant užtikrinti, kad skaitmeniniai mechanizmai (rekomendaciniai algoritmai), nustatantys vartotojui prieinamą turinį, suteiktų platų įvairios kultūros raiškos skaitmeninėje aplinkoje pasirinkimą;

17.2. investuoti, vystyti ir stiprinti ryšių infrastruktūras tam, kad būtų patobulinta prieiga prie įvairios kultūros raiškos skaitmeninėje aplinkoje;

17.3. skatinti skaitmeninės apsaugos priemonių įgyvendinimą ir infrastruktūrų vystymą, kad būtų užtikrinta universali bei nuolatinė prieiga prie kultūrinio turinio, nepaisant nuolatinės ir sparčios skaitmeninės aplinkos raidos;

17.4. remti kalbinės įvairovės ir vertimo sąsajas skaitmeninėje aplinkoje;

17.5. skatinti visuomenines kultūros institucijas teikti virtualią prieigą prie įvairios kultūros raiškos;

17.6. teikti būtiną skaitmeninę įrangą tokioms visuomeninėms institucijoms, kaip mokyklos, bibliotekos ir kultūros centrai;

17.7. sudaryti skaitmeninio raštingumo, viešojo švietimo, sąmoningo naudojimosi internetu ir skaitmeninių priemonių įvaldymo programas;

17.8. skatinti teisines priemones, kad teisių turėtojų atlygis būtų teisingas.

Kultūrinių prekių ir paslaugų srauto perskirstymas

18. Tarptautinio solidarumo ir bendradarbiavimo kontekste, taip pat vadovaudamosi Konvencijos 16 straipsniu, Šalys turėtų sudaryti palankesnes sąlygas besivystančioms šalims palengvinti labiau subalansuotą kultūrinių prekių ir paslaugų skaitmeninėje aplinkoje srautą. Šalys:

    18.1. gali pagerinti besivystančių šalių menininkų, kultūros srities specialistų, įmonių, taip pat nepriklausomų organizacijų pagamintų kultūrinių prekių ir paslaugų skaitmeninėje aplinkoje platinimą, įskaitant meninį ir kultūrinį bendradarbiavimą, bendros kūrybos bei bendro platinimo sutartis;

    18.2. gali atsižvelgti į tarptautinės prekybos sutarčių, kurias jos sudarė ir sudarys, nuostatas, taip pat į jų atitinkamus mechanizmus, siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas besivystančių šalių kultūrinėms prekėms ir paslaugoms skaitmeninėje aplinkoje.

19. Laikantis Konvencijos 21 straipsnyje nustatyto įpareigojimo skatinti Konvencijos tikslų ir principų įgyvendinimą per kitus tarptautinius forumus, taip pat siekiant sukurti integracinį požiūrį kultūros, prekybos ir investavimo skaitmeninėje aplinkoje srityse, Šalys yra raginamos skatinti:

    19.1. papildomumą ir nuoseklumą įvairių teisinių dokumentų, susijusių su kultūros raiškos įvairove skaitmeninėje aplinkoje;

    19.2. dvišalių, regioninių arba daugiašalių derybų, turinčių įtakos kultūrinėms prekėms ir paslaugoms skaitmeninėje aplinkoje, skaidrumą;

    19.3. už kultūrą ir prekybą atsakingų nacionalinės valdžios institucijų, kitų atitinkamų valdžios institucijų, įstaigų bei pilietinės visuomenės atstovų glaudų bendradarbiavimą;

    19.4. svarstymą, kad kultūrai skirtos nuostatos būtų įtrauktos į tarptautinius dvišalius, regioninius ar daugiašalius susitarimus, t. y. nuostatos, kuriomis atsižvelgiama į kultūrinių prekių ir paslaugų dvejopą pobūdį, įskaitant palankesnių sąlygų besivystančioms šalims nuostatas, ypatingą dėmesį skiriant elektroninės prekybos padėčiai, pripažįstant kultūrinių prekių ir paslaugų specifiką;

    19.5. aiškių Konvencijos ir šių gairių nuorodų, susijusių su prekyba ir investicijų susitarimais skaitmeninėje aplinkoje, taip pat nuostatų, įgalinančių jų įgyvendinimą, įskaitant ir naujų politikos krypčių sukūrimą esant būtinybei, įtraukimą.

Kultūros integravimas į darnaus vystymosi sistemas

20. Vadovaudamosi Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. nuostatomis ir Darnaus vystymosi tikslais, taip pat Konvencijos 13 ir 14 straipsniais, Šalys gali parengti nacionalines vystymosi politikos kryptis, taip pat tarptautines paramos programas, kurios pripažintų kultūrinių aspektų svarbą ir darnaus vystymosi ekonominių, socialinių bei aplinkos aspektų skaitmeninėje aplinkoje papildomumą.

21. Remdamosi Konvencijos, jos tikslų ir principų nuorodomis, Šalys integruoja kultūrą į savo informacinių ir ryšių technologijų (IRT) planus bei į skaitmeninei aplinkai skirtas strategijas.

22. Šalys nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais remia gebėjimų stiprinimo veiklas, praktinės patirties bei tvarių technologijų (techninių ir programinių) įgūdžių perdavimą, taip pat infrastruktūros vystymą.

23. *Nacionalinio* lygmens priemonėmis turėtų būti siekiama:

    23.1. didinti žinomumą ir skatinti vietos kultūrinio turinio naudojimą, skatinant gyvybingų kultūros ir kūrybos industrijų vystymąsi skaitmeninėje aplinkoje vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygiais;

    23.2. įvertinti konkrečius technologijų poreikius, siekiant, kaip numatyta Konvencijos 7 straipsnyje, skatinti geografinę lygybę ir įvairių asmenų ir socialinių grupių lygiateisę prieigą paskirstant kultūros išteklius;

    23.3. skatinti tarpžinybinį bendradarbiavimą integruojant kultūrą į kitų ministerijų, dirbančių su skaitmeninės srities klausimais, programas;

    23.4. stiprinti ir gerinti vystymosi politikos kryptis skaitmeninėje aplinkoje kituose – švietimo, visuomenės sveikatos, apsaugos, tyrimų ir urbanistinio planavimo – sektoriuose.

24. *Tarptautiniu* lygmeniu turėtų būti siekiama paremti besivystančias šalis:

    24.1. atnaujinant kultūrinio bendradarbiavimo sutartis, atsižvelgiant į skaitmeninių technologijų daromą įtaką, ypač įgyvendinant bendros kūrybos ir bendro platinimo sutartis;

    24.2. vystant naujas bendradarbiavimo formas, kurios palengvintų bendrą tinklinių meno kūrinių gamybą ir platinimą, nepaisant kūrėjus skiriančio atstumo;

    24.3. suteikiant prioritetą principo „iš apačios į viršų“ vykdomoms kultūrinio bendradarbiavimo iniciatyvoms, kuriose dalyvautų vietos veikėjai, o ne principo „iš viršaus į apačią“ iniciatyvoms, kurios apsiriboja techninės, programinės įrangos, laikmenų ir jungčių parama;

    24.4. užtikrinant vienodas galimybes naudotis skaitmeninėje aplinkoje esančiais ištekliais ir kultūriniu turiniu, pasitelkus švietimo ir visuomenės informavimo apie naudojimosi internetu bei skaitmeninėmis priemonėmis veiklas;

24.5. remiant projektus, susijusius su Konvencijos taikymu skaitmeninėje aplinkoje, ypač skiriant reguliarius savanoriškus įnašus į Tarptautinį kultūros įvairovės fondą.

Pilietinės visuomenės vaidmuo

25. Pagal Konvencijos 11 straipsnį ir jos gaires partnerystė su pilietinės visuomenės organizacijomis skaitmeninėje aplinkoje yra būtina norint prisidėti prie skaitmeninio pasaulio raidos stebėjimo, todėl ji gali pasireikšti:

    25.1. iniciatyva, skirta informuoti apie skaitmeninės aplinkos galimybes, pasitelkus skaitmenines technologijas (pvz., socialiniai tinklai, mobiliosios programėlės, virtualios pokalbių platformos), organizuojant renginius ir kuriant ryšio priemones (pvz., pasidalijamojo darbo platformos, realaus laiko mainų platformos, tinklaraščiai, elektroniniai informaciniai biuleteniai);

    25.2. pastangos konsultuoti kultūros sektoriaus dalyvius skaitmeninės srities klausimais ir pasidalinti šiais rezultatais su Konvencijos valdymo organais, pateikiant rašytinius dokumentus (informacinius dokumentus) ir žodžiu teikiant informaciją Šalių konferencijai ir Tarpvyriausybiniam komitetui;

    25.3. aktyvus dalyvavimas rengiant Šalių ketverių metų periodines ataskaitas, suteikiant aktualią informaciją apie menininkų ir kitų kultūros srities specialistų bei su skaitmeninėmis technologijomis dirbančių asmenų galimybes ir iššūkius;

    25.4. pilietinės visuomenės atstovų, įskaitant menininkus, kultūros srities specialistus, akademikus, mokslininkus ir ekspertus, bendradarbiavimas pateikiant pasiūlymus svarstyti kitose tarptautinėse organizacijose bei tiesiogiai ar netiesiogiai dėmesį skiriant kultūros raiškos įvairovės skaitmeninėje aplinkoje klausimams.

Geriausios patirties ir informacijos rinkimas bei dalijimasis ja

26. Įgyvendindamos Konvencijos 9 ir 19 straipsnius, Šalys:

    26.1. sistemingai į savo ketverių metų periodines politikos krypčių ataskaitas įtraukia informaciją apie galimybes ir iššūkius, susijusius su kultūros raiškos įvairovės skaitmeninėje aplinkoje apsauga ir skatinimu;

    26.2. skatina rinkti kultūrinių prekių ir paslaugų skaitmeninėje aplinkoje naudojimo, praktikos ir rinkos lyginamąją statistiką;

    26.3. remia diskusijas apie kultūros raiškos įvairovės skaitmeninėje aplinkoje galimybes bei iššūkius ir šioje srityje dalinasi gerąja patirtimi su besivystančiomis šalimis.

UNESCO Sekretoriato vaidmuo

27. Pagal Konvencijos 19 straipsnį Sekretoriatas, vadovaudamasis tarpsektoriniu principu ir bendradarbiaudamas su Šalimis, pilietine visuomene bei susijusiomis tarptautinėmis organizacijomis:

    27.1. renka, analizuoja ir skleidžia kultūros raiškos įvairovės skaitmeninėje aplinkoje apsaugos bei skatinimo, taip pat susijusią technologijų vystymo informaciją ir statistiką;

    27.2. pasitelkęs žinių valdymo sistemą, sudaro ir prižiūri gerosios patirties sąrašą;

    27.3. kuria dialogą su Šalimis ir pilietine visuomene, kad tvirtėtų bendradarbiavimas su kitais tarptautiniais dalyviais, kurie susiję su skaitmeninėmis technologijomis, ypač su tais, kurie atsakingi už prekybą, intelektinę nuosavybę bei telekomunikacijas, taip pat kad būtų skleidžiama žinia apie Konvenciją ir dalinamasi informacija su visomis suinteresuotosiomis šalimis;

    27.4. skatina diskusijas tarp Šalių ir praneša valdymo organams apie kultūros raiškos įvairovės skatinimo skaitmeninėje aplinkoje galimybes bei iššūkius.

Jungtinių Tautų
Švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

**Lietuvos nacionalinė
UNESCO komisija**